

Regionální funkce knihoven v roce 2016



Výroční zpráva o plnění regionálních funkcí krajských knihoven na území ČR za rok 2016

Zpracováno na základě Ročních zpráv o výkonu regionálních funkcí v roce 2016 v jednotlivých krajích ČR, poskytnutých krajskými knihovnami.

Knihovnický institut
Národní knihovna ČR, Praha
Červen 2017



OBSAH

1. Hlavní závěry programu RF v roce 2016.....	3
2. Úvod.....	4
3. Shrnutí výsledků programu RF	5
4. Hodnocení financování regionálních funkcí, hospodaření	10
5. Služby poskytované knihovnami v rámci programu regionálních funkcí	18
a) Poradenská a konzultační služba.....	18
b) Statistika knihovnických činností.....	21
c) Vzdělávání knihovníků, semináře, porady	23
d) Tvorba výměnných fondů, jejich cirkulace a distribuce.....	29
e) Pomoc při revizi a aktualizaci knihovních fondů.....	36
f) Nákup a zpracování knihovních fondů z prostředků obcí.....	38
g) Servis automatizovaného knihovního systému.....	43
h) Doprava v rámci výkonu RF	46
PŘÍLOHY.....	47

1. Hlavní závěry programu RF v roce 2016

- Rok 2016 byl již **15. rokem nepřetržitého fungování Programu regionálních funkcí (RF)** a současně 12. rokem, kdy program RF přešel do kompetence krajů.
- Krajské samosprávy poskytly na výkon RF dotaci ve výši **114 424 957 Kč**, což oproti předešlému roku 2015 představuje **mírné navýšení o 2,2 mil. Kč**.
- Od roku 2005, kdy přešlo financování RF ze státu na kraje, **byl objem dotace na výkon RF snížen kraji o 19 mil. Kč**, což stále představuje podstatný rozdíl. **Snížení dotace na RF v některých krajích je příčinou výrazných nerovností rozsahu a kvality služeb poskytovaných veřejnosti v rámci ČR.**
- Nepříznivá situace s hlediska finančního zajištění výkonu RF zůstává v Plzeňském, Ústeckém, Středočeském, Pardubickém a Královéhradeckém kraji.
- Situace se začíná zvolna zlepšovat v krajích Středočeském a Pardubickém, které byly postiženy dlouhodobým podfinancováním nejvíce, přesto zde krajská dotace stále nedosahuje výše z roku 2005.
- Naopak velmi dobrou a stabilní podporu mají knihovny v Moravskoslezském kraji, dále v kraji Jihomoravském, Karlovarském a Libereckém.
- Situaci navíc ve většině krajů komplikuje **zdlouhavý a administrativně náročný proces přidělování dotace** krajským a následně pověřeným knihovnám. Značnou část roku musí v mnoha knihovnách v rozporu s platnými předpisy pokrývat z vlastních rozpočtů.
- Snížení finanční částky klade velké **nároky na pracovníky** zajišťující výkon RF, kteří se za ztížených podmínek snaží o zachování objemu služeb na stejné úrovni jako v předešlých letech. Počet metodických pracovníků zajišťujících RF zůstal téměř na stejné, nevyhovující úrovni jako v předchozích letech. **Od roku 2005 došlo ke snížení o téměř 50 úvazků** pracovníků zajišťujících výkon RF.
- **Velmi důležité je poradenství malým knihovnám**, výkony v rámci této služby v roce 2016 vykazují po letech nárůst, a to v počtu poskytnutých konzultací a metodických návštěv. Tyto služby jsou klíčové pro informovanost pracovníků knihoven a mají zásadní vliv na kvalitu a úroveň služeb poskytovaných knihovnami v malých obcích.
- **V oblasti vzdělávání knihovníků** v rámci regionálních funkcí sledujeme již dalším rokem zvyšování jak počtu akcí, tak počtu hodin vzdělávání a také účastníků.
- Další významná služba poskytovaná v rámci RF jsou **výměnné fondy (VF)** budované krajskými a pověřenými knihovnami z krajské dotace pro potřeby obsluhovaných knihoven. Kvůli snižování krajské dotace funguje ve většině krajů **vícezdrojové financování** výměnných fondů – z celkové částky na nákup do výměnného fondu tvoří 17 % financí jiné zdroje než je krajská dotace. V některých krajích funguje toto vícezdrojové financování VF ve větší míře, například v Královéhradeckém tvoří jiné zdroje více než 50 % celkové částky na nákup VF již několik let.
- **Cirkulace souborů výměnných fondů** zaznamenala v roce 2016 **poklesy** v počtu expedovaných souborů a počtu obslužených knihoven. Počet knihovních jednotek v souborech zůstal na úrovni minulého roku.

- Přestože náklady na nákup výměnného fondu se oproti minulému roku zvýšily o 2,5 mil. Kč, přírůstek výměnného fondu byl menší než v předchozím roce. Důvodem není jen zvyšující se cena knih, ale především nutná obnova knihovních fondů a vyřazování starších knih z výměnných fondů krajských a pověřených knihoven. Výměnné fondy začaly vznikat v roce 2005 a začínají zastarávat.¹
- Obce stále využívají možnost nechat si odborně nakoupit a zpracovat knihy a další dokumenty do fondů svých knihoven. Službu **nákup a zpracování knih** do vlastních fondů využilo v roce 2016 více knihoven než v předešlém roce.
- Stále žádanější službou se stává **servis automatizovaných knihovních systémů**, který využívá každoročně více knihoven. V roce 2016 sledujeme první snížení počtu zásahů a akcí (o 98) od vzniku této služby.

2. Úvod

Tato výroční zpráva je vyhotovena v rámci úkolů Národní knihovny ČR, v souladu s § 9, odst. 2, písm. g) zák. č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (dále knihovní zákon)² a podle požadavků Metodického pokynu Ministerstva kultury k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky³ (dále Metodický pokyn RF). Ten ukládá Národní knihovně vypracovat na základě výročních zpráv a výkazů za jednotlivé kraje výroční zprávu o regionálních funkcích (dále RF) na celém území ČR.

Regionální funkce knihoven jsou souborem podpůrných služeb, které poskytují krajské knihovny ve spolupráci s většími městskými knihovnami v kraji, tzv. pověřenými knihovnami. Služby jsou poskytovány menším městským a především obecním knihovnám v příslušném kraji. V počátcích podpory regionálních funkcí knihoven byly dotace na jejich výkon poskytovány centrálně Ministerstvem kultury ČR. V souladu s novelou zákona o rozpočtovém určení daní přešla odpovědnost za jejich výkon a financování od roku 2005 na kraje. Počínaje tímto rokem až do současnosti jsou dotace na výkon regionálních funkcí knihoven zajišťovány z rozpočtu krajů. Financování regionálních funkcí kraje také vyplývá z knihovního zákona.

Cíle regionálních funkcí

V návaznosti na knihovní zákon vydalo Ministerstvo kultury ČR v roce 2005 Metodický pokyn k RF. Jsou v něm formulovány hlavní cíle regionálních funkcí knihoven:

1. Vyrovnání rozdílů v úrovni poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb obyvatelům měst a malých obcí
2. Zajištění kvality a kontinuity veřejných knihovnických a informačních služeb v návaznosti na informační potřeby uživatelů
3. Odstranění nežádoucích diferencí v úrovni poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb mezi jednotlivými regiony a kraji
4. Účelná dělba práce a koordinace odborných činností v kraji
5. Efektivní využití veřejných finančních prostředků
6. Garance průběžné aktualizace knihovního fondu knihoven provozovaných obcemi
7. Udržení odborného standardu služeb v knihovnách regionu
8. Garance kvalifikačního růstu pracovníků knihoven (celoživotní vzdělávání).

¹ Doporučená hodnota obnovy knihovního fondu za rok je 10 %. Výměnný fond vykazoval za rok 2016 obnovu 5,4 %.

² Zák. č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon) v platném znění

³ METODICKÝ pokyn Ministerstva kultury k zajištění výkonů regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky. Praha: Ministerstvo kultury ČR, 2014. 16 s. Dostupné na <http://ipk.nkp.cz/programy-podpory/regionalni-funkce-verejnych-knihoven/metodicky-pokyn-ministerstva-kultury-k-zajisteni-vykonu-regionalnich-funkci-knihoven-a-jejich-koordinaci-na-uzemi-cr>

Pro zajištění rovnoměrného výkonu RF v systému knihoven je k dispozici standard jednotlivých druhů služeb, jimiž jsou regionální funkce naplňovány. Metodický pokyn Ministerstva kultury upravuje kvalitativní a kvantitativní parametry výkonu služeb RF. Při jeho aplikaci se přihlíží ke konkrétním podmínkám a specifikům jednotlivých krajů a jejich regionů. Standard představuje soubor nároků na způsob a úroveň poskytování služeb, jimiž jsou naplňovány regionální funkce krajskými a pověřenými knihovnami. V roce 2014 prošel Metodický pokyn novelizací, jež byla výsledkem diskuse a spolupráce krajských a pověřených knihoven ČR s koordinačním centrem pro RF v Národní knihovně ČR. Služby poskytované v rámci RF a standardizované v metodickém pokynu RF jsou:

1. Poradenská a konzultační činnost, metodické návštěvy, plány, rozborů
2. Statistika knihovnických činností
3. Vzdělávání knihovníků, semináře a porady
4. Tvorba výměnných knihovnických fondů, jejich cirkulace a distribuce
5. Pomoc při revizi a aktualizaci knihovnických fondů
6. Nákup a zpracování knihovnických fondů pořízených z prostředků provozovatele (obce) a jejich distribuce
7. Servis automatizovaného knihovnického systému (AKS).

Kromě regionálních funkcí vymezených standardem vykonává krajská knihovna (KK) a jí pověřené knihovny (PK) další nezbytné činnosti napomáhající rozvoji knihoven a jejich veřejných knihovnických a informačních služeb (dále VKIS). Krajské i pověřené knihovny si stanovují aktuální cíle, některé krajské knihovny navíc mají vytvořené dlouhodobější koncepce pro výkon regionálních funkcí ve svém kraji. Krajské knihovny vystavují tyto informace na svých webových stránkách určených knihovnám svého kraje.

3. Shrnutí výsledků programu RF

Vlastní výkon RF a koordinaci na území krajů realizovaly krajské knihovny. Za koordinaci RF v celé České republice odpovídá Národní knihovna, která jako centrum systému knihoven vykonává koordinační, odborné, informační, analytické, výzkumné, standardizační, metodické a poradenské činnosti. V jejich rámci celostátně metodicky řídí výkon RF a vyhodnocuje jejich plnění. Tyto aktivity uskutečňuje ve spolupráci se sekci SDRUK pro regionální funkce. Koordinace je realizována individuálními konzultacemi, pravidelnými poradami s metodickými pracovníky krajských knihoven, semináři, aktivní účastí pracovníků KI NK ČR na seminářích a dalších vzdělávacích akcích pořádaných v rámci výkonu RF pro obsluhované knihovny a širokým spektrem informací na webu KI NK ČR, v neposlední řadě i zpracováním a zveřejněním celorepublikových výročních zpráv výkonu regionálních funkcí knihoven.

Celková finanční dotace na výkon regionálních služeb, kterou poskytly knihovnám kraje ze svých rozpočtů, činila **114 424 957 Kč⁴**. Kromě krajské dotace, která představuje stěžejní část, jsou v menším měřítku regionální funkce dotovány i z jiných zdrojů, viz tabulka 1.

⁴ Do této částky je započítána jen dotace od krajů, viz tabulka č. 1. Podrobné tabulky všech zdrojů v jednotlivých krajích jsou uvedeny v kapitole Financování RF.

Tabulka 1. Celková finanční dotace

Finanční dotace na RF	rok 2016
Krajské dotace na RF	114 424 957 Kč
Jiné zdroje (vlastní)	9 138 161 Kč
Z jiných grantových programů kraje	280 600 Kč
Celkem	123 843 718 Kč

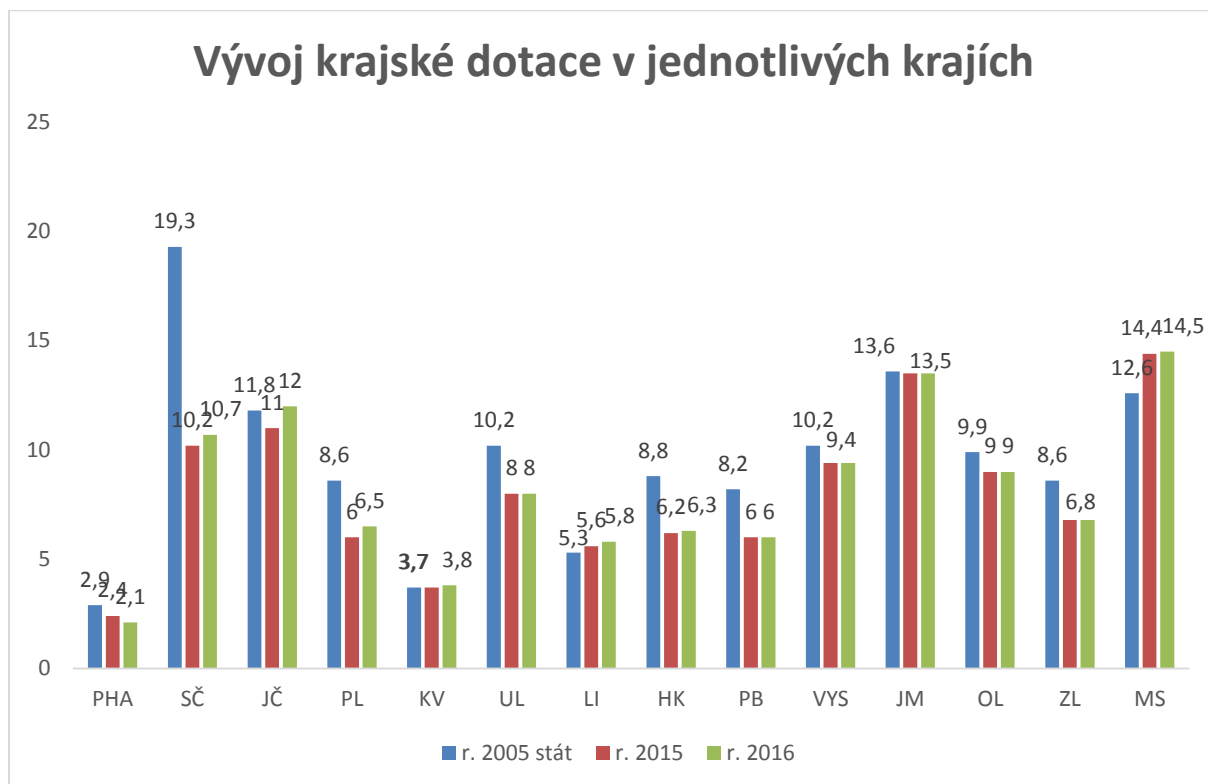
Oproti minulému roku se jedná o mírný nárůst financí z krajské dotace o 2,2 mil. Kč. Ve srovnání s rokem 2005, ve kterém činila celková dotace na výkon RF (ještě od státu) 133,5 mil. Kč, se stále jedná o pokles o 19 mil. Kč. Vývoj objemu financování viz tabulka 2.

Již první rok 2005, kdy o finančních částkách na RF začaly rozhodovat kraje, byl poznamenán snížením vůči převedené celkové částce od státu. V následujících letech se částka pomalu dorovnávala, až rok 2009 znamenal v celkovém součtu za ČR dorovnání částky, kterou stát krajům převedl. Ale hned v následujícím roce 2010 začal strmý pokles sumy krajských financí na výkon RF (z 133,5 mil. Kč na 115,7 mil. Kč). Následující roky celková částka již pouze klesá a v roce 2014 se dostává na pouhých 108 mil. Kč. Navíc inflace v mezidobí let 2005-2016 dosáhla celkem 24,3 %. V roce 2015 konečně dochází k obratu a krajská dotace se zvyšuje o 4,2 mil. Kč a v roce 2016 o dalších 2,2 mil. Kč. Přesto je financování regionálních funkcí v krajích stále velmi nerovnoměrné.

Tabulka 2. Vývoj financování

Rok	Krajská dotace
2005 stát	133 495 000 Kč
2005 kraje	127 187 000 Kč
2006	128 187 000 Kč
2007	128 365 000 Kč
2008	132 135 000 Kč
2009	133 540 000 Kč
2010	115 709 000 Kč
2011	114 751 000 Kč
2012	109 038 000 Kč
2013	108 600 000 Kč
2014	108 046 000 Kč
2015	112 206 000 Kč
2016	114 424 957 Kč

Vývoj nerovnoměrného financování regionálních funkcí knihoven v jednotlivých krajích dokládá následující graf.



Regionální funkce plnilo **14 krajských knihoven a 87 pověřených knihoven**, což je o 1 pověřenou knihovnu více než v předešlém roce. **Počet obsluhovaných knihoven a poboček** v roce 2016 dosáhl počtu **5 970 knihoven** (o 23 méně než v předešlém roce). Zásadní část těchto knihoven tvoří knihovny obcí nebo malých měst. Počty obsluhovaných knihoven viz tabulka 3.

Tabulka 3. Počet obsluhovaných knihoven

Kraj	2009	2015	2016
PHA	39	40	40
SČ	827	845	840
JČ	622	604	604
PL	498	494	495
KV	121	120	120
ÚL	298	299	299
LIB	222	219	219
HK	397	422	398
PA	416	420	420
VYS	570	575	578
JM	702	692	689
OL	489	478	480
ZL	401	395	395
MS	417	390	393
Celkem	6019	5993	5970

Počet všech pracovníků, kteří zajišťovali služby v rámci RF, činil v roce 222,1 úvazku, což znamená, že zůstal téměř na stejné úrovni jako v předešlém roce (222,3 úvazků), vývoj počtu metodiků, viz tabulka.

Počet metodických pracovníků dlouhodobě klesá. Stav pracovníků k 31. 12. 2016 se vůči stavu k 31. 12. 2005 snížil o 47 pracovních úvazků. Od roku 2013 sledujeme víceméně setrvalý stav. Také v jednotlivých krajích nedošlo k výraznějším meziročním změnám. Počty pracovních úvazků určených na výkon RF se v některých krajích nachází již na svých minimech a neměl by se snižovat jako v letech předešlých. Nároky a úkoly pro 1 pracovní úvazek jsou v některých krajích již hraniční. Se snižováním počtu pracovních úvazků se sice zvyšuje průměrná hodnota výkonových ukazatelů, v současné situaci to však znamená pokles intenzity a kvality poskytovaných služeb RF obsluhovaným knihovnám, mnohdy i absenci některých služeb a v konečném důsledku snížení kvality a kvantity VKIS poskytovaných veřejnosti obsluhovanými knihovnami. Ve skutečnosti se výkon RF co do kvality a kvantity v jednotlivých krajích značně liší. Počet pracovních úvazků je přímo závislý na výši dotace na výkon RF a je to první oblast v rámci RF, která je při snížení finančních prostředků krácena.

Přehled počtu úvazků v krajích, tabulka 4.

Kraj	r. 2005	r. 2009	r. 2011	r. 2015	r. 2016	r. 2016/2005
PHA	9,0	5,1	5,3	2,3	2,5	-6,5
SČ	31,4	21,4	14,9	16,9	17,9	-13,5
JČ	28,0	25,2	21,0	23,7	23,7	-4,4
PL	16,0	15,4	15,1	13,9	14,3	-1,7
KV	8,4	8,8	7,9	7,5	7,5	-1,0
ÚL	22,6	17,7	16,0	16,5	16,9	-5,6
LB	14,3	11,5	11,6	11,6	11,6	-2,7
HK	17,4	17,5	17,3	15,1	14,7	-2,7
PA	11,4	6,1	6,3	8,0	8,2	-3,2
VYS	16,5	16,0	16,0	17,0	17	0,5
JM	30,0	30,7	27,8	25,3	24,4	-5,7
OL	22,0	23,2	20,2	20,2	19,2	-2,8
ZL	16,8	17,7	17,1	17,4	17,0	0,2
MS	25,6	27,2	27,3	27,0	27,2	1,6
ČR celkem	269,2	243,4	223,6	222,3	222,1	-47,1

Průměrný počet knihoven, které připadají na jednoho metodika, byl v roce 2016 stejný jako v roce 2015 – 27 knihoven. Z tabulky 5 je patrné, že situace v krajích se z tohoto hlediska velmi liší. Tradičně nejvyšší počet knihoven na 1 metodika připadá ve Středočeském kraji (47 knihoven) a také v Pardubickém (51 knihoven), což je důsledkem snižování rozpočtu. Takové hodnoty znamenají nadměrné vytížení metodiků, kdy je ohrožena jak kvantita, tak kvalita služeb.

Průměrný počet knihoven připadajících na 1 metodika, tabulka 5.

kraj	2009	2015	2016
PHA	8	17	16
SČ	39	50	47
JČ	25	26	26
PL	32	36	35
KV	14	16	16
ÚL	17	18	18
LIB	19	19	19
HK	23	28	27
PA	68	53	51
VYS	36	34	34
JM	23	27	28
OL	21	24	25
ZL	23	23	23
MS	15	14	14
Průměr ČR	25	27	27

Přestože objemu financí na výkon RF se začíná v posledních dvou letech mírně zvyšovat po mnohaletém snižování, jsou negativní dopady drastického snižování v předešlých letech stále patrné. Některé služby se díky značnému úsilí pracovníků regionálních funkcí navzdory snižování krajských dotací podařilo zachovat v objemu předcházejících let nebo dokonce mírně zlepšit. **Viz tabulka 6 (červeně jsou označeny poklesy, zeleně nárůst).** Srovnávaným rokem je rok 2009, kdy došlo ke stabilizaci regionálních funkcí jak z hlediska finančního, tak objemu služeb. Poklesy zaznamenáváme především ve službách poradenství a konzultace a vzdělávání knihovníků. Zejména poradenská a konzultační služba je pro rozvoj veřejných knihovnických a informačních služeb zásadní a ovlivňuje jejich kvalitu a úroveň. Především malé obecní a městské knihovny se tímto způsobem dozvídají o novinkách v oboru. Díky vzdělávání zlepšují své odborné kompetence, které poté uplatňují při své práci a udržují tak krok se svými uživateli, jejichž nároky na služby v dnešní době stále stoupají. Poradenská služba stále patří k nejvyužívanějším službám v souboru služeb nabízených v rámci regionálních funkcí, přestože se počet příjemců rok od roku snižuje.

Přehled využívanosti služeb RF, porovnání s rokem 2009, tabulka 6.

Počet obslužených knihoven	rok 2009	rok 2016
Poradenská a konzultační služba	6 553	5 881
Statistika knihovnických činností	6 506	5 854
Vzdělávání	3 947	3 469
Cirkulace výměnných fondů	5 299	5 229
Pomoc při revizi a aktualizaci KF	1 029	1 112
Nákup vlastních KF obcí	1 030	1 024
Zpracování vlastních KF obcí	1 409	1 524
Servis automatizovaného knihovního systému	768	1 909

Využívanost a popularitu jednotlivých služeb poskytovaných v rámci RF ilustruje následující tabulka 7. Procentní hodnota znamená, kolik obsluhovaných knihoven využilo v příslušném roce uvedenou službu u své pověřené nebo krajské knihovny. Kromě statistiky knihovnických činností jsou již tradičně nejvyužívanější služby poradenství a konzultace (99 % knihoven) a využívání výměnných fondů (88 %). Využívanost vzdělávání obsluhovaných knihovnami oproti roku 2014 poklesla o 3 %. Velkým vývojem prochází služba Servis automatizovaných knihovnických systémů, v roce 2009 ji

využilo 13 %, v roce 2016 to bylo již 32 % obsluhovaných knihoven. Skutečnost souvisí s rozšiřováním regionálních automatizovaných knihovnických systémů v malých knihovnách.

Využívání jednotlivých služeb knihovnami, tabulka 7.

	r. 2009	r. 2015	r. 2016
Poradenství	109 %	102 %	99 %
Statistika	108 %	99 %	98 %
Vzdělávání	66 %	61 %	58 %
Porady	50 %	39 %	41 %
Revize KF	17 %	17 %	19 %
Nákup KF obcí	17 %	16 %	17 %
Zpracování KF obcí	23 %	25 %	26 %
Cirkulace VF	88 %	88 %	88 %
Servis AKS	13 %	31 %	32 %

4. Hodnocení financování regionálních funkcí, hospodaření

V jednotlivých krajích plní a koordinuje výkon regionálních funkcí vybraných základních knihoven krajská knihovna.⁵ Povinností krajů je zajistit z peněžních prostředků svých rozpočtů plnění těchto funkcí, přičemž finanční prostředky přešly na kraje k 1. 1. 2005 novelou zákona o rozpočtovém určení daní,⁶ a to i s uvedením konkrétní výše peněžní částky pro každý kraj. Od tohoto data je zcela na rozhodnutí krajských zastupitelstev, jak podpoří fungování RF v kraji.

Zatímco pro rok 2009 bylo charakteristické jisté ustálení financování RF a v celkovém součtu za ČR dosáhla částka poprvé výše, kterou stát krajům převedl k 1. 1. 2005, hned od roku **2010 dochází k soustavnému snižování celkové sumy krajských dotací, až se v roce 2014 dostala na pouhých 108 mil. Kč.** Částka se postupně přiblížila roku 2002, kdy na RF bylo poskytnuto pouze 91 mil. Kč, ale do Programu RF nebyly zahrnuty zdaleka všechny regiony ČR. **Od roku 2015 se krajské dotace na výkon RF začíná zvolna zvyšovat, v roce 2016 se krajské dotace na výkon RF zvýšila oproti roku 2015 o 2,2 mil. Kč.**

Oproti roku 2015 došlo k nárůstu především v kraji Jihočeském (navýšení o 1 mil. Kč), dále Plzeňském (o 0,5 mil. Kč) a Středočeském (o 0,5 mil. Kč). V žádném z krajů nedošlo k poklesu, což je velmi pozitivní zpráva. Ve **Zlínském kraji** platí, že kromě 6,8 mil. Kč krajské dotace pro pověřené knihovny, disponuje krajská knihovna na výkon RF částkou 2,8 mil. Kč ze svého rozpočtu. Celkem tak ve Zlínském kraji jde na výkon RF částka 9,6 mil. Kč, což je zhruba na úrovni roku 2009.

⁵ Funkci krajské knihovny plní v Jihomoravském kraji Moravská zemská knihovna v Brně, zřízená Ministerstvem kultury a na území hlavního města Prahy Městská knihovna v Praze, zřízená hlavním městem Prahou.

⁶ Zákon č. 1/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Částka 1 Sbírký zákonů 2005, str. 1 – 6.

Finanční částky, které přešly ze státu na kraje v roce 2005 a které byly skutečně kraji na RF přiděleny v roce 2005 a vývoj přidělování těchto prostředků až do roku 2016 (v tisících Kč), tabulka 46.

Kraj	2005 stát	2005 kraj	2006 kraj	2007 kraj	2008 kraj	2009 kraj	2010 kraj	2011 kraj	2012 kraj	2013 kraj	2014 kraj	2015 kraj	2016 kraj
PHA	2,9	2,9	3,0	3,0	2,9	2,7	2,6	2,2	2,1	2,4	2,2	2,4	2,1
SČ	19,3	15,8	15,8	15,8	16,0	16,0	7,2	7,0	7,5	10,0	10,0	10,2	10,7
JČ	11,8	11,2	13,5	13,0	13,0	13,0	10,0	11,0	11,0	11,0	11,0	11,0	12
PL	8,6	6,0	6,5	7,0	7,5	8,0	7,6	6,7	6,0	5,5	5,5	6,0	6,5
KV	3,7	3,7	4,0	4,0	4,0	3,9	3,7	3,7	3,6	3,6	3,6	3,7	3,8
ÚL	10,2	10,2	7,5	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	7,8	7,5	8,0	8,0
LB	5,3	5,3	4,5	5,0	5,3	5,4	5,4	5,4	5,5	5,5	5,5	5,6	5,8
HK	8,8	8,8	8,8	8,8	10,1	10,1	9,4	9,2	8,3	6,0	6,0	6,2	6,3
PA	8,2	8,2	8,3	7,0	7,2	7,2	5,9	5,9	4,0	4,0	4,0	6,0	6,0
VYS	10,2	10,1	10,1	10,4	10,7	11,1	9,5	9,4	9,4	9,4	9,4	9,4	9,4
JM	13,6	14,1	14,4	14,4	14,4	14,5	13,5	13,5	13,5	13,5	13,2	13,5	13,5
OL	9,9	9,9	10,2	10,2	10,2	10,3	9,3	9,3	9,3	9,0	9,0	9,0	9,0
ZL	8,6	8,6	8,7	8,9	9,5	9,7	10,0	9,8	6,8	6,8	6,8	6,8	6,8
MS	12,6	12,6	12,8	12,8	13,2	13,7	13,7	13,7	14,1	14,1	14,4	14,4	14,5
Cel.	133,5	127,2	128,2	128,4	132,1	133,5	115,7	114,8	109,1	108,6	108	112,1	114,4

Můžeme tak potvrdit pozitivní obrat ve vývoji financí, který nastal v roce 2015, již druhým rokem dochází k mírnému navyšování krajské dotace. Od roku 2010 začalo docházet ke každoročnímu setrvalému poklesu objemu financí na výkon RF. To samozřejmě znamenalo nelehkou situaci pro výkon RF a následně pro předpokládaný růst či udržení úrovně knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihovnami v malých místech. Krajské a regionální rozdíly v kvalitě veřejných knihovnických a informačních služeb prokazatelně souvisí s výší krajských dotací. Je třeba zdůrazňovat, že v krajích, v nichž k výraznému snížení došlo, znemožňovala snížená dotace krajským knihovnám naplňovat povinnosti plynoucí jim ze zák. č. 257/2001 Sb., knihovní zákon, § 11, odst. 3., současně bránila knihovnám dosáhnout cílů schválených v Krajských koncepcích rozvoje veřejných knihoven i cílů. Z hlediska celé ČR tato situace negativně ovlivňovala kontinuální rozvoj RF a prohloubila mezikrajské rozdíly v podmínkách pro poskytování VKIS.

Průměrná částka na 1 knihovnu v krajích v roce 2016 v Kč (po úpravách původních rozpočtů, tj. vypočtena z nákladů), tabulka 47.

Kraj	na 1 knihovnu v Kč
PHA	23 321
SČ	5 748
JČ	8 940
PL	5 909
KV	14 239
ÚL	12 040
LB	12 007
HK	7 168
PA	6 429
VYS	7 312
JM	8 784
OL	8 438
ZL	7 747
MS	16 603
ČR	8 625

V roce 2016 činila průměrná částka krajské dotace na 1 obsluhovanou knihovnu 8 625 Kč. V předchozím roce to bylo 8 424 Kč, v roce 2012 pak 8 208 Kč, v roce 2009 dokonce 9 984 Kč na 1 obsluhovanou knihovnu⁷. Hluboko pod průměrnou částkou se pohybují částky ve Středočeském, Plzeňském a Pardubickém kraji.

⁷ Výši průměrných výdajů na regionální funkce propočtené na jednu knihovnu je nutné hodnotit vždy s vazbou na hustotu knihoven v kraji a počtem obyvatel. Původní rozdělení dotací na kraje se řídilo nejen počtem obsluhovaných knihoven, ale také počtem obyvatel v poměru 45 % (počet knihoven) ku 55 % (počet obyvatel).

Celkové náklady ze všech sledovaných zdrojů na RF v krajích za rok 2016 (v Kč), tabulka 48.

Kraj	Náklady z krajské dotace	Náklady z jiných zdrojů	Další podpora z krajů	Celkem ze všech zdrojů	Obce na své KF	Příspěvky obcí na VF	Všechny zdroje+ KF a VF obcí
PHA	2 072 945			2 072 945			2 072 945
SČ	10 729 599	225 300		10 954 899		155 894	11 110 793
JČ	12 000 000	321 814	25 000	12 346 814	457 031	67 720	12 871 565
PL	6 500 000	1 512 204	10 000	8 022 204	140 250	293 358	8 455 812
KV	3 797 172		20 000	3 817 172		469 569	4 286 741
ÚL	8 000 000	355 836		8 355 836	1 426 221	519 259	10 301 316
LB	5 843 241	414		5 843 655	2 026 589		7 870 244
HK	6 340 000	1 210 057		7 550 057	159 178	1 427 714	9 136 949
PA	6 000 000	1 740 385		7 740 385		716 206	8 456 591
VYS	9 392 000	223 285		9 615 285	75 545	68 000	9 758 830
JM	13 450 000	48 644		13 498 644	2 704 743		16 203 388
OL	9 000 000	149 609	105 000	9 254 609	1 784 355	218 961	11 257 925
ZL	6 800 000	2 914 124		9 714 124	1 675 686		11 389 810
MS	14 500 000	436 489	120 600	15 057 089	5 214 513	620 117	20 891 719
Celkem	114 424 957	9 138 161	280 600	123 843 718	15 664 112	4 556 798	144 064 629

Zatímco zastupitelstva krajů přidělila knihovnám na RF částku 114 424 957 Kč, knihovny vykázaly čerpání RF 114 410 884 Kč. **Zároveň byly RF financovány i z jiných zdrojů, např. ze zdrojů vlastních, v celkovém objemu 9 138 161 Kč** a z dalších krajských dotací (grantů) v objemu 280 600 Kč (ještě v roce 2009 činila tato částka 4 558 500 Kč). Jak již bylo zmíněno, například ve **Zlínském kraji** jdou finance na výkon RF krajské knihovny přímo z rozpočtu krajské knihovny (2,8 mil. Kč), také v Plzeňském kraji, Královéhradeckém a Pardubickém kraji jsou částky na výkon RF z vlastních zdrojů KK poměrně vysoké.

Na realizaci RF v roce 2016 bylo ze všech uvedených zdrojů vynaloženo celkem 123 843 718 Kč, zatímco v roce 2015 121 201 968 Kč. Přičteme-li i finanční částky obcí na nákup KF vlastních knihoven a jejich zpracování, které činily dohromady **15 664 112 Kč**, pak je **výsledná suma 139 508 516 Kč**. V roce 2015 činila tato částka 137 429 551 Kč, v roce 2009 pak 156 455 281 Kč. **Počínaje rokem 2009 vykazují KK a PK i příspěvky obcí na společně využívaný výměnný fond. V roce 2016 činila tato částka 4 556 798 Kč** oproti 4 719 495 Kč, které představovaly spoluúcast obcí na nákupu VF v roce 2015. S přičtením příspěvku obcí na **VF bylo na RF v roce 2016 v celkovém součtu za ČR vynaloženo 144 064 629 Kč**.

Financování knihovních fondů

V roce 2016 **PK** a **KK** nakupovaly a zpracovávaly **KF** do **kmenových fondů** obsluhovaných knihoven z **prostředků obcí** v celkovém objemu **15 664 112 Kč**, tabulka 49.

Rok	Celkem na nákup i zpracování KF obcí	Na nákup KF pro knihovny (z prostředků obcí)	Na zpracování KF pro knihovny (z prostředků obcí)
2005	16 907 706	16 079 013	828 694
2006	15 280 850	14 313 663	967 187
2007	16 265 076	14 247 961	2 017 115
2008	18 243 938	16 195 776	2 048 162
2009	13 878 727	12 836 448	1 042 279
2010	13 447 735	12 405 113	1 042 623
2011	15 273 950	13 807 561	1 466 389
2012	14 675 746	13 399 334	1 276 411
2013	13 796 072	12 368 497	1 427 575
2014	15 380 503	13 393 841	1 986 778
2015	15 227 583	14 464 624	1 769 958
2016	15 664 112	14 491 696	1 742 330

Sumář vyúčtování hospodaření v roce 2016 za všechny kraje ČR celkem je Přílohou č. 1.

Částky, které knihovny získaly z jiných krajských dotací, vedle dotací na RF, sledujeme od roku 2007. Z tohoto zdroje bylo získáno v roce 2016 celkem 280 600 Kč, v roce 2015 363 000 Kč a v roce 2007 dokonce 6 919 500 Kč. Tedy i v této oblasti došlo k razantnímu snížení financí, a to o 6,7 mil. Kč (především Středočeský kraj).

Další finanční podpora knihoven z krajských rozpočtů v roce 2016 v jednotlivých krajích (mimo prostředky určené na RF), tabulka 50.

r. 2016	Granty mimo RF celkem	Granty nejen knihovnám	Granty pouze knihovnám
PHA	0	0	0
SČ	0	0	0
JČ	25 000	25 000	0
PL	10 000	10 000	0
KV	20 000	20 000	0
ÚL	0	0	0
LB	0	0	0
HK	0	0	0
PA	0	0	0
VYS	0	0	0
JM	0	0	0
OL	105 000	105 000	0
ZL	0	0	0
MS	120 600	120 600	0
Celkem	280 600	280 600	0

Údaje o struktuře čerpání finančních prostředků přidělených z krajských rozpočtů na RF jsou důležitým ukazatelem, jak je dotace vynakládána. Velké pozornosti se těší údaje o částce věnované na doplňování VF a částce na mzdy pracovníků RF. Ve snaze o šetrné vynakládání krajských dotací jsou stanovovány horní limity, či povinně dosažitelná procenta pro vynakládání prostředků na doplňování VF nebo na mzdy. Od jejich výše se odvíjí i další funkčnost služeb RF.

Procentuální vyjádření těchto dvou stěžejních položek je sledováno již od samého počátku trvání Programu RF. Tyto údaje je však třeba využívat velmi citlivě a s ohledem na celkovou situaci v konkrétním kraji. Také částka „mzdové náklady“ je v procentuálním vyjádření části celkové dotace, která je nedostatečná, údajem zcela zkreslujícím. Za těchto okolností by bylo optimální, aby metodik měl co nejnižší vzdělání, byl co nejmladší – tedy měl nízké tarifní zařazení. Nastala by situace, kdy nízké náklady jsou nadřazovány funkčnosti samotných služeb v rámci RF.

Procentuální vyjádření struktury celkových nákladů v krajích v roce 2016, tabulka 51.

Kraj	Na nákup VF v %	Mzdové náklady v %	Ostatní nákl. v %
PHA	9%	56%	35%
SČ	25%	48%	27%
JČ	31%	48%	21%
PL	34%	46%	20%
KV	22%	54%	24%
ÚL	23%	52%	25%
LB	18%	54%	28%
HK	19%	49%	32%
PA	40%	24%	35%
VYS	30%	46%	24%
JM	26%	46%	28%
OL	25%	41%	34%
ZL	17%	52%	31%
MS	34%	41%	24%
ČR	27%	46%	27%

Srovnání nákladů na nákup VF v letech 2005, 2009, 2015 a 2016 v krajích v Kč, tabulka 52.

Kraj	2005	2009	2015	2016	Rozdíl 2016/2015
PHA	190 679	238 911	155 517	176 535	21 018
SČ	4 947 402	6 448 005	2 666 548	2 631 797	-34 751
JČ	2 710 540	3 906 206	2 579 066	3 693 180	1 114 114
PL	1 744 063	2 458 784	1 883 695	2 196 109	312 414
KV	693 443	696 176	841 738	850 782	9 044
ÚL	2 490 208	1 974 661	1 793 153	1 832 439	39 286
LB	712 667	944 005	1 054 504	1 027 600	-26 904
HK	2 679 934	2 862 473	1 071 413	1 215 715	144 302
PA	3 477 761	3 718 069	2 183 451	2 425 812	242 361
VYS	4 266 437	4 459 970	2 970 757	2 805 585	-165 172
JM	3 753 521	3 707 243	3 547 232	3 520 569	-26 663
OL	2 941 623	2 649 138	1 795 762	2 282 495	486 733
ZL	1 292 356	1 483 758	1 229 085	1 167 005	-62 080
MS	3 465 750	3 898 643	4 413 824	4 947 457	533 633
ČR	35 366 384	39 446 042	28 185 745	30 773 080	2 587 335

V roce 2016 došlo k navýšení finančních prostředků na nákup VF o 2 587 335 Kč, což stále představuje o 4,6 mil. Kč méně, než bylo na nákup VF vynaloženo v roce 2005, oproti roku 2009 dokonce 8,7 mil. Kč.

Přehled o finančních objemech vynaložených na doplňování VF v letech v jednotlivých krajích v procentuálním vyjádření z celkových nákladů (krajských dotací) na RF a ve srovnání mezi kraji je obsahem následující tabulky 53. Viz Příloha č. 4.

Procentuální vyjádření částky na VF v jednotlivých krajích, tabulka 53.

Kraj	v roce 2005	v roce 2009	v roce 2015	v roce 2016
PHA	7%	9%	6%	9%
SČ	31%	40%	26%	25%
JČ	24%	30%	23%	31%
PL	29%	31%	31%	34%
KV	19%	18%	23%	22%
ÚL	25%	25%	22%	23%
LB	13%	17%	19%	18%
HK	30%	28%	17%	19%
PA	43%	52%	36%	40%
VYS	42%	40%	32%	30%
JM	27%	26%	26%	26%
OL	30%	26%	20%	25%
ZL	15%	15%	18%	17%
MS	28%	28%	31%	34%
ČR	28%	30%	24%	27%

Náklady z krajských dotací na nákup VF v roce 2016 bývají ve všech krajích středem zájmu. Je třeba si uvědomit, že zájem o cirkulaci VF je trvalý a blíží se počtu všech obsluhovaných knihoven zřizovaných malými obcemi. Je jedním z hlavních nástrojů při plnění základních cílů a významu RF. Bez dostatečně velkého, obsahově a tematicky pestrého a především aktuálního, to znamená

nepřetržitě doplňovaného VF, dochází v některých krajích k poklesu kvality RF a tím kvality VKIS obyvatelům obcí.

V některých krajích existuje závazné procento (nebo jinak určený parametr) ze strany krajů při stanovování zásad a podmínek čerpání krajských dotací na RF, např. v krajích Plzeňském či Jihomoravském.

Vývoj poměru financování VF z hlediska zdrojů v letech 2009, 2015 a 2016 zachycuje tabulka 54 za celou ČR.

Náklady na nákup VF z ...	2009	2015	2016	Rozdíl 2016/2015
z krajských dotací	39 446 042	28 185 745	30 773 080	2 587 335
z jiných zdrojů	1 299 178	3 677 567	2 047 149	-1 630 418
z příspěvků obcí na VF	2 381 507	4 719 495	4 556 798	-162 697
celkem ze všech zdrojů	43 126 727	36 582 807	37 377 027	794 220

Pokud by krajská dotace na výkon regionálních funkcí měla stoupající tendenci jako v letošním a předchozím roce, mohlo by být postupně upouštěno od vícezdrojového financování regionálních funkcí, především výměnných fondů. V některých krajích tvoří jiné zdroje, především ty od obcí, nezanedbatelnou část. Kraje by se však neměly zbavovat odpovědnosti za stav VKIS na svém území a postupně celou tíži přenášet na obce. To by vedlo k samotnému popření ideje Programu RF.

Mzdové náklady

Finanční zabezpečení RF mělo vliv na celou řadu charakteristik výkonu RF v hodnoceném roce. Za velmi důležitou a výkon ovlivňující je třeba považovat **výši mzdových nákladů a na ní závislý počet pracovních úvazků**. Údaje o mzdových objemech je třeba posoudit zároveň s počtem pracovních úvazků.

Srovnání mzdových nákladů v krajích v letech 2005, 2009, 2015 a 2016 (v Kč), tabulka 55.

Kraj	2005	2009	2015	2016	Rozdíl 2016/2015
PHA	1 456 000	1 411 747	1 335 674	1 170 602	-165 072
SČ	6 226 862	5 584 583	4 854 983	5 165 856	310 873
JČ	4 907 522	5 498 031	5 495 179	5 813 277	318 098
PL	2 380 572	3 200 790	2 840 550	3 006 540	165 990
KV	1 941 996	2 112 345	1 969 742	2 033 799	64 057
ÚL	4 676 618	3 797 066	4 233 563	4 174 934	-58 629
LB	2 880 662	2 844 825	3 110 919	3 182 708	71 789
HK	3 454 456	4 176 649	3 094 131	3 086 952	-7 179
PA	2 031 879	1 271 092	1 463 644	1 452 794	-10 850
VYS	3 509 168	3 807 112	4 238 059	4 314 248	76 189
JM	5 580 731	6 465 458	6 380 173	6 208 410	-171 763
OL	3 268 642	4 001 559	3 934 621	3 658 218	-276 403
ZL	3 637 994	4 470 770	3 449 377	3 534 543	85 166
MS	5 062 318	6 319 993	6 493 704	6 015 624	-478 080
Celkem	51 015 420	54 962 020	52 894 318	52 818 505	-75 813

Od roku 2010 do roku 2014 měla mzdová složka krajské dotace na RF klesající tendence. V roce 2015 došlo k navýšení mezd za celou ČR o 2 761 221 Kč. To souvisí se zákonným navýšením tarifních platů státních zaměstnanců v roce 2015. V roce 2016 pak mzdy zůstaly na téměř stejné úrovni jako v roce 2015.

5. Služby poskytované knihovnami v rámci programu regionálních funkcí

a) Poradenská a konzultační služba

Poradenská a konzultační činnost je velmi účinnou a úspěšnou službou, která zásadně ovlivňuje úroveň a dostupnost služeb v knihovnách obcí i měst v regionech a je účinným nástrojem k prosazování cílů střednědobých i dlouhodobých plánů PK a KK. Ze sedmi standardizovaných služeb je tradičně službou nejvyhledávanější.

O konzultace projevují zájem všechny typy základních knihoven od obecních s „dobrovolným“ knihovníkem až po knihovny profesionalizované a knihovny s odborným zaměřením. Vedle klasických forem osobních jednání a telefonických dotazů je využívána elektronická pošta a další možnosti, které ICT nabízejí, např. tzv. elektronická metodika. Počet konzultací je i projevem ustálení RF v regionech a projevem důvěry knihovníků a provozovatelů obsluhovaných knihoven k metodikům a jejich práci. Vedle širokého spektra běžných odborných dotazů ovlivňují výsledky i témata úkolů souvisejících s aktuálními celorepublikovými trendy a cíli (Koncepce rozvoje knihoven ČR na léta 2017 – 2020)⁸. Obsahem této funkce je nejširší spektrum odborných knihovnických témat počínaje těmi základními, až po témata nová či vysoce specializovaná, témata z oblasti organizační, legislativní atd.

Nejčastěji uváděná témata konzultací a poradenských služeb se v průběhu let mění a část naopak zůstává stejná. Charakteristická témata jednotlivých let či období, počínaje rokem 2002, byla opakovaně a v téměř plném výčtu uváděna ve Výročních zprávách RF. Tabulka 8.

	Témata konzultací
2016	Automatizace knihoven, statistické vykazování výkonů knihoven příprava žádostí o dotace, zavádění nových katalogizačních pravidel RDA, podpora kulturních a komunitních akcí, modernizace interiérů knihoven, umístění knihoven elektronické, zvukové knihy v knihovnách, e-výpůjčky, jednání s obcemi – vícezdrojové financování VF, povinnosti knihoven spojené s autorským právem seznamování odborné veřejnosti s jednotlivými úkoly a kroky při naplňování Koncepce rozvoje knihoven, sociální síť webové stránky knihoven ekonomicko-právní otázky Koncepce celoživotního vzdělávání knihovníků Průzkum prostorového a technického vybavení veřejných knihoven ČR – informace k vyplnění průzkumu Centrální adresář knihoven

⁸ Dostupné na <http://ukr.knihovna.cz/koncepce-rozvoje-knihoven-cr-na-leta-2017-2020/>

Vývoj v ČR během let 2005, 2009, 2015 a 2016 ilustruje tabulka 9, viz grafy v Příloze č. 3.

	2005	2009	2015	2016	Rozdíl 2016/2015
Počet obslužených knihoven	6 395	6 553	6 100	5 881	-219
Počet poskytnutých konzultací	19 988	21 420	18 786	20 424	1 638
Počet metodických návštěv	11 550	12 004	10 283	10 336	53

Oproti roku 2015 došlo k **poklesu v počtu obsluhovaných knihoven** o 219. Naopak bylo poskytnuto výrazně více konzultací (o 1 638) a bylo také vykonáno více metodických návštěv (o 53). Je pravděpodobné, že se začíná projevovat navyšování krajské dotace na výkon RF již druhým rokem a výkony v rámci této služby se začínají zvyšovat.

Vývoj počtu konzultací v jednotlivých krajích v letech 2005, 2009, 2015 a 2016, tabulka 10.

Kraj	r. 2005	r. 2009	r. 2015	r. 2016	Rozdíl 2016/2015
PHA	207	256	204	148	-56
SČ	1873	2138	1065	1376	311
JČ	3493	2965	2765	2928	163
PL	1225	1007	834	837	3
KV	319	342	268	380	112
ÚL	885	921	1069	1094	25
LB	327	427	661	818	157
HK	2082	3137	1669	1648	-21
PA	1912	1907	2150	3015	865
VYS	1035	1193	1376	1442	66
JM	1421	1820	2027	2071	44
OL	2271	1995	1785	1593	-192
ZL	1683	1828	1798	1881	83
MS	1255	1484	1115	1193	78
Ø ČR	1428	1530	1341	1459	118

Největší nárůst počtu konzultací sledujeme v kraji Pardubickém a Středočeské, dále pak v Jihočeském a Libereckém. K mírnému poklesu došlo v krajích Olomoucký, v Praze a Královéhradeckém. Jihočeský, Jihomoravský, a Zlínský. K mírnému nárůstu došlo v krajích Moravskoslezský,

Počet metodických návštěv v jednotlivých krajích v letech 2005, 2009, 2015 a 2016, tabulka 11.

Kraj	r. 2005	r. 2009	r. 2015	r. 2016	Rozdíl 2016/2015
PHA	91	91	98	83	-15
SČ	1144	1161	675	814	139
JČ	1553	1724	1586	1375	-211
PL	1235	1209	902	1002	100
KV	651	513	462	417	-45
ÚL	473	576	579	540	-39
LB	888	736	604	642	38
HK	987	1123	683	780	97
PA	412	438	459	489	30
VYS	906	1199	1290	1349	59
JM	1025	871	842	883	41
OL	957	782	630	497	-133
ZL	874	1004	936	920	-16
MS	354	577	537	545	8
Ø ČR	825	857	735	738	3

Největší pokles počtu metodických návštěv vykázal kraj Jihočeský a Olomoucký. K nárůstu došlo ve Středočeském a Pardubickém. Tedy v krajích, kde došlo k navýšení krajské dotace.

Jakým způsobem probíhá využívání této služby v jednotlivých krajích, ilustrují níže uvedené citace z výročních zpráv některých krajů.

Poradenská a konzultační služba v krajích v roce 2016:

Královéhradecký:

Poradenskou službu formou konzultací nebo metodických návštěv si od pověřených knihoven vyžádalo 93 % obsluhovaných knihoven, do poradenské služby se také často zapojuje krajská knihovna. Nejčastěji řešily dotazy k financování nákupu výměnných fondů, aktualizace fondů, regionální knihovnické systémy, webové stránky knihoven, granty, e-knihy, katalogizační pravidla RDA. Automatizace knihovny, přechod na jiný automatizovaný systém nebo zavedení nových katalogizačních pravidel přináší zvýšený objem práce metodiček věnovaný jedné knihovně.

Liberecký:

K prioritám metodické činnosti patřilo a nadále bude patřit zvyšování povědomí knihovníků o významu webových stránek knihoven a propagace činnosti knihoven na internetu prostřednictvím vlastních webů i webů jejich zřizovatelů. Tvorbě webových stránek na základě projektu Webovky,knihovna.cz byl věnován jeden z pořádaných kurzů v rámci programu MK ČR VISK 2.

Vysočina:

Konzultace byly poskytovány knihovníkům zejména při zpracování statistiky, tvorbě nových webových stránek knihoven (využití projektu <http://webovky.knihovna.cz>), automatizaci knihoven a při sestavování žádostí o dotace. Poskytnuté konzultace (kratší než půlhodinové) nebyly evidovány. Metodické návštěvy byly zaměřené zejména na praktickou pomoc při automatizaci knihoven a aktualizaci kmenových fondů. Metodické návštěvy v rámci Kraje Vysočina byly zaměřené na návštěvu a fotodokumentaci oceněných knihoven v rámci Malé knihovnické slavnosti.

Olomoucký:

Počet metodických návštěv oproti roku 2015 poklesl o 21%. Ve snaze ušetřit byly v mnohých případech metodické návštěvy vykonávány zároveň s cirkulací výměnných souborů a jako takové nejsou v rámci statistiky mezi samostatnými metodickými návštěvami evidovány.

V oblasti konzultační a poradenské činnosti zaznamenáváme pokles o 11%. Dobrovolným knihovníkům byla konzultační činnost poskytována především v souvislosti s vedením výpůjčního

protokolu a zpracováním statistických výkazů. U profesionálních knihovníků se konzultace týkaly především samotného výkonu RF. Poradenská činnost nejčastěji řešila problematiku zefektivnění práce, technického vybavení knihoven, pořádání kulturních a vzdělávacích akcí v knihovnách, ale také kvalitu poskytovaných veřejných knihovnických a informačních služeb.

Výsledky a výkonové ukazatele za rok 2016 v jednotlivých krajích, tabulka 12.

Kraj	Obsloužené knihovny	Konzultace/ 1 obslouž. knihovna	Metod. návšt./ 1 obslouž. knih.	Obsluhované knihovny	Konzultace/ 1 obsluh. knih.	Metod. návšt./ 1 obsluh. knih.
PHA	40	3,7	2,1	40	3,7	2,1
SČ	785	1,8	1,0	840	1,6	1,0
JČ	601	4,9	2,3	604	4,8	2,3
PL	492	1,7	2,0	495	1,7	2,0
KV	120	3,2	3,5	120	3,2	3,5
ÚL	301	3,6	1,8	299	3,7	1,8
LB	261	3,1	2,5	219	3,7	2,9
HK	414	4,0	1,9	398	4,1	2,0
PA	435	6,9	1,1	420	7,2	1,2
VYS	573	2,5	2,4	578	2,5	2,3
JM	611	3,4	1,4	689	3,0	1,3
OL	451	3,5	1,1	480	3,3	1,0
ZL	371	5,1	2,5	395	4,8	2,3
MS	426	2,8	1,3	393	3,0	1,4
Ø ČR	420	3,5	1,8	426	3,4	1,7

Standard

Novelizovaný standard služeb RF doporučuje vykonat metodickou návštěvu v každé obsluhované knihovně 2x ročně. Celostátní průměr v roce 2016 měl hodnotu 2 metodické návštěvy na 1 obsluhovanou knihovnu. Standard v tomto směru splnily kraje Praha, Jihočeský, Plzeňský, Karlovarský, Ústecký, Liberecký, Vysočina a Zlínský. V některých krajích se standard nedaří naplňovat, například z důvodu velkého počtu knihoven v krajích Středočeský a Jihomoravský nebo z jiných důvodů v krajích Olomoucký, Pardubický a některých dalších.

Konzultace probíhají dle potřeby, v roce 2016 průměrně obslužená knihovna se svou pověřenou knihovnou konzultovala knihovnickou problematiku téměř 4 x.

b) Statistika knihovnických činností

Počátkem roku 2016 byl proveden pravidelný sběr statistických údajů o knihovnách za rok 2015 (vyplnění výkazů Kult (MK) 12-01), dle zákona č. 89/1995, o státní statistické službě. Krajské a pověřené mají za úkol kontrolovat správnost údajů, pověřené knihovny navíc výkazy za své knihovny vkládají do elektronické databáze NIPOS. Velkou výhodou stále mají kraje, které využívají program StatExcel SVK HK, který umožňuje jednorázový import údajů za každou vykazující jednotku. Pro tyto knihovny to znamená zjednodušení administrativní práce a navíc možnost odstranění chyb. V případě automatizace obsluhovaných knihoven a využívání dálkového přístupu mají možnost pomoci knihovníkům i elektronickou cestou. Evidenci a vykazování statistických údajů za knihovny a také případným změnám v ročním vykazování je věnována pozornost na poradách i seminářích, na internetových stránkách některých pověřených knihoven jsou umístěny metodické pomůcky. Krajské i pověřené knihovny se každoročně snaží vysvětlovat důvody co nejpřesnější evidence a vykazování a

seznamují knihovny i s tím, jak shromážděné údaje využít k dalšímu hodnocení a plánování vlastního rozvoje. Většina krajských knihoven zpracovává také krajské statistické sumáře, sleduje plnění indikátorů Standardu VKIS⁹ a s výsledky seznamuje jak knihovníky, tak jejich provozovatele. Mnohé pověřené knihovny s výsledky pravidelně seznamují provozovatele obsluhovaných knihoven. Seznamují také s možnostmi využití statistických údajů např. v Benchmarkingu knihoven nebo v rámci hodnocení Standardu VKIS.

V roce 2016 byla pomoc se statistickým výkazem poskytnuta **5 854 knihovnám** a jejich zřizovatelům. Zpracováno bylo celkem **5 871 statistických výkazů**. Krajské a pověřené knihovny musí věnovat pozornost nejen správnosti zpracovávaných statistických údajů, ale zároveň vyžadovat jednotnost vykazovaných údajů, respektování pokynů k vyplňování formulářů, sledovat údaje o nových formách služeb (především on-line služby) a pečovat o příslušný počítačový program tak, aby statistický formulář byl uživatelsky přívětivý a sledované údaje co nejuplněnější a spolehlivé. Mnohé knihovny vykonávající RF zpracovaly nejrůznější pomůcky a vystavily je na svých webech. Vedle ucelených průběžně aktualizovaných a doplňovaných informací na webu KI NK ČR¹⁰ je to např. elektronická verze Deníku knihovny – na webech pověřených a krajských knihoven.

Statistika v jednotlivých krajích a průměrné hodnoty této činnosti v roce 2016 vyjadřuje tabulka 13.

Kraj	Počet obslužených knihoven	Počet zpracov. statistických výkazů	Počet zpracov. výkazů na 1 metodika
PHA	40	40	16
SČ	842	840	44
JČ	610	664	28
PL	493	593	42
KV	119	121	16
ÚL	286	296	18
LB	219	239	20
HK	385	411	27
PA	426	426	52
VYS	582	572	34
JM	675	680	28
OL	1017	464	20
ZL	398	324	19
MS	340	310	13
Ø ČR	418	419	26

Standard byl splněn téměř všemi knihovnami, které vykonávají RF na území ČR. Celostátně je i nadále aktuální pravidelné proškolení a pomoc obsluhovaným knihovnám nejen v malých obcích, ale i knihovnách profesionálních. Je nezbytné pravidelně informovat o tématu na poradách či seminářích před koncem kalendářního roku či hned na začátku roku následujícího. Správné a jednotné přístupy k této činnosti zkvalitňuje ve svém důsledku i výsledky takových nástrojů řízení jako jsou Standard VKIS a stále oblíbenější Benchmarking knihoven. Statistické výsledky knihoven jsou vyhodnocovány na krajské úrovni i na úrovni regionů, jejich význam roste i v práci metodiků. Data jsou jednotlivými knihovnami zveřejňována na vlastních webových stránkách, zřizovatelé a provozovatelé knihoven mají k dispozici hodnocení a srovnávání výsledků a činnosti svých knihoven.

⁹ Standard VKIS

¹⁰ Dostupné na: <http://ipk.nkp.cz/statistika-pruzkumy-dokumenty/statistiky>

c) Vzdělávání knihovníků, semináře, porady

Vzdělávání knihovníků je důležitým krokem při dosažení vytčených cílů programu RF a předpokladem rozvoje knihoven a jejich služeb. Tato činnost je těsně provázána s dalšími programy podporujícími zvyšování kvalifikace knihovníků a s veškerou činností knihoven.

Vzdělávání poskytují krajské a pověřené knihovny formou seminářů, workshopů, přednášek, lekcí, školení, porad a podobně. Krajské knihovny jsou v tomto směru vybaveny vzdělávacími centry, kde jsou schopny zorganizovat celou řadu akcí pro obsluhované knihovny svého kraje. V menší míře pořádají vzdělávací akce také pověřené knihovny. Nabídka vzdělávacích akcí krajských a pověřených knihoven by měla reflektovat Standard VKIS, který stanovuje pracovníkovi profesionální knihovny absolvovat ročně vzdělávání v rozsahu 48 pracovních hodin a pracovníkovi neprofesionální knihovny ročně 8 hodin vzdělávání¹¹.

Od roku 2005 vykazuje vzdělávací činnost výkyvy co do kvantity. Na druhé straně je potřeba zdůraznit, že knihovny se snaží průběžně hledat nejrůznější nové formy a aktuální témata vzdělávacích akcí.

Celoživotní vzdělávání knihovníků je stále aktuální otázkou. Přesně jsou pojmenovány a obecně známy překážky, které knihovníkům brání v účasti na vzdělávání, stále však neexistují účinné nástroje, které by mohly významně ovlivnit zájem a účast. Důvodů neuspokojivé situace v oblasti celoživotního vzdělávání je několik a jsou prakticky stejné jako v předešlých letech: snižování finančních prostředků knihoven, a to nejen na RF, malý důraz na celoživotní vzdělávání ze strany zaměstnavatelů, resp. absence oficiálních motivačních nástrojů. Pozitivní zprávou je, že se podařilo schválit Koncepti celoživotního vzdělávání knihovníků, která byla jednou z priorit Koncepte rozvoje knihoven ČR na léta 2011 až 2015. Koncepte by měla řešit různé typy vzdělávání pro knihovníky, jejich závaznost, rozsah, frekvenci a další podrobnosti. Vzdělávání knihovníků je opět jedním z témat v nové Koncepti rozvoje knihoven ČR na léta 2017-2020.

Rok 2009 znamenal nejvyšší počet vzdělávacích akcí, účasti knihovníků, i zvýšení celkového rozsahu vyučovacích hodin. Následující léta docházelo k poklesu, který se v posledních letech podařilo částečně zmírnit. V roce 2016 však opět poklesl celkový počet obslužených knihoven v oblasti vzdělávání – o 182. Výsledky ostatních ukazatelů se v roce 2016 dařilo udržet, v mnoha případech i navýšit. Především počty vyučovacích hodin a účastníků v rámci RF významně vzrostly.

Obsah a témata vzdělávacích aktivit zpravidla předcházejí realizaci celorepublikového nebo celokrajského cíle RF. Krajské knihovny zpravidla oslovují knihovny ve svém kraji s nabídkou vzdělávacích aktivit.

Meziroční rozdíly výsledků za celou ČR jsou zachyceny v následující tabulce 14.

Rok	2005	2009	2015	2016	2016/2015
Počet obslužených knihoven	3 920	3 947	3 651	3 469	-182
Počet všech vzdělávacích akcí	863	987	1 611	1 509	-102
z toho: počet akcí v rámci RF	556	628	655	657	2
Počet všech účastníků	11 367	13 921	20 646	18 913	-1733
z toho: počet účastníků akcí v rámci RF	6 198	8 259	9 357	9 928	571
Počet všech vyučovacích hodin	6 172	6 525	9 464	8 175	-1289
z toho: počet vyuč. hodin v rámci RF	2 817	2 892	2 870	3 224	354

Vzdělávacích akcí pořádaných krajskými a pověřenými knihovnami se v roce 2016 zúčastnilo 3 469 knihoven, tj. o 182 knihoven méně než v roce 2015. Z celkového počtu 1 509 vzdělávacích akcí bylo 657, tj. 44 % uskutečněno právě v rámci regionálních funkcí, a to v rozsahu 3 224 vyučovacích hodin. Oproti roku 2015 sledujeme nárůst počtu akcí v rámci RF a také počtu

¹¹ Profesionální knihovna/knihovník – knihovna/zaměstnanec knihovny s otevírací dobou pro veřejnost větší než 15 hodin týdně. Neprofesionální knihovna/knihovník - knihovna/zaměstnanec knihovny s otevírací dobou pro veřejnost nižší než 15 hodin týdně.

vyučovacích hodin (o 354). Tohoto vzdělávání se zúčastnilo 9 928 knihovníků, což je o 571 účastníků více než v roce 2015. V roce 2016 bylo v každém kraji uspořádáno průměrně 47 vzdělávacích akcí v rámci RF (v roce 2015 to bylo taktéž 47), každé z nich se průměrně zúčastnilo 15 knihovníků (v roce 2015 to bylo 14). Každá akce trvala průměrně 5 vyučovacích hodin (v roce 2015 to bylo 4,5). Graficky je vzdělávání zachyceno v Příloze č. 3.

Vývoj počtu vzdělávacích akcí v rámci RF v krajích v letech 2005, 2009, 2015 a 2016, tabulka 15.

Kraj	rok 2005	rok 2009	rok 2015	rok 2016	Rozdíl 2016 a 2015
PHA	21	38	41	29	-12
SČ	60	46	37	44	7
JČ	51	87	103	82	-21
PL	58	42	65	66	1
KV	15	4	12	8	-4
ÚL	30	20	29	32	3
LB	25	20	17	21	4
HK	39	45	33	38	5
PA	19	26	19	33	14
VYS	65	56	66	70	4
JM	56	117	110	72	-38
OL	54	46	33	39	6
ZL	18	26	34	49	15
MS	45	55	56	74	18
Ø ČR	40	45	47	47	0

10 krajů ze 14 vykázalo nárůst vzdělávacích akcí v rámci RF, výrazněji kraje Jihočeský, Praha a Plzeňský. Naopak pokles vykázaly kraje Moravskoslezský, Zlínský a Pardubický.

Vzdělávání je třeba posuzovat nejen počtem vykázaných akcí, ale i v souvislosti s dalšími údaji, např. **s průměrným počtem účastníků na jedné akci** (zájem knihovníků), nebo s průměrnou délkou trvání jedné akce (v počtu vyučovacích hodin). Hodnocení posledních let naznačuje, že možnou cestou je pořádání menšího počtu akcí s delší dobou trvání (v hodinách). Při dobré volbě témat a dodržení standardem požadovaného množství hodin, je akce nejen dostatečně navštívena ale zároveň může být i ekonomicky výhodná.

Údaje o vzdělávání v rámci RF za jednotlivé kraje v roce 2016, tabulka 16.

Kraj	Počet obslužených knihoven	Počet všech vzdělávacích akcí	Počet akcí v rámci RF	Počet všech účastníků	Počet účast. akcí v rámci RF	Počet všech vyučovacích hodin	Počet vyučov. hodin v rámci RF
PHA	9	587	29	5052	33	1448	184
SČ	547	58	44	970	796	283,5	183
JČ	329	85	82	783	697	293	253
PL	284	72	66	917	801	204	192
KV	38	38	8	606	171	184	66
ÚL	220	41	32	598	522	242	161
LB	152	33	21	821	586	145	70
HK	217	79	38	1031	535	193,5	103
PA	192	34	33	394	381	95	91
VYS	240	72	70	1677	1589	169	169
JM	467	88	72	1393	1057	756	492
OL	174	49	39	706	584	206,5	182,5
ZL	317	69	49	1405	1001	236	154
MS	283	204	74	2560	1175	3719	923
Průměr / kraj	248	108	47	1 351	709	584	230

Údaje o vzdělávání v rámci RF ukazují, že v některých krajích se o vzdělávání zajímá jen malá část obsluhovaných knihoven. Některé kraje naopak vykazují zájem i těch knihoven, které nejsou příjemci služeb RF, tzn., že nejsou obsluhovanými knihovnami. Jsou to nejrozličnější odborné knihovny, počínaje muzejními, přes školní až k vysokoškolským, ústavním a dalším. Nejnižší účast obsluhovaných knihoven vyjádřenou v procentech vykazuje hl. m. Praha, kraje Karlovarský a Olomoucký. Viz tabulka 17.

Počet obslužených knihoven, jejichž knihovníci se vzdělávání zúčastnili, se meziročně snížil, a to o 182 knihoven. Vzdělávání se v rámci RF zúčastnili pracovníci 58 % obsluhovaných knihoven, v roce 2015 to bylo 61 %.

Ukazatelé, služby vzdělávání knihovníků v rámci RF v r. 2016, tabulka 17.

Kraj	Počet vyuč. hodin na 1 vzděláv. akci RF	Počet účastníků 1 vzděláv. akce RF	% obsluh. knihoven, které se účastnily
PHA	6,3	1	23%
SČ	4,2	18	65%
JČ	3,1	9	54%
PL	2,9	12	57%
KV	8,3	21	32%
ÚL	5,0	16	74%
LB	3,3	28	69%
HK	2,7	14	55%
PA	2,8	12	46%
VYS	2,4	23	42%
JM	6,8	15	68%
OL	4,7	15	36%
ZL	3,1	20	80%
MS	12,5	16	72%
Průměr	4,9	15	58%

Z celkového počtu uspořádaných vzdělávacích akcí v krajských a pověřených knihovnách v roce 2016 bylo 44 % akcí realizováno v rámci RF, v roce 2015 to bylo 40 % a v roce 2009 66%. To znamená mírný meziroční nárůst. Krajské knihovny zaměřují své vzdělávací aktivity na široké spektrum typů a druhů knihoven, resp. knihovníků. PK vzdělávají většinou knihovníky obecních knihoven a menších profesionalizovaných knihoven. Mnohé vzdělávací formy pro knihovníky obcí - např. instruktáž a trénink - zařazují krajské i pověřené knihovny spíše do programů porad jako krátký vzdělávací blok. Z těchto údajů by mělo vyplývat, že polovina vzdělávacích akcí je určena právě příjemcům regionálních služeb a z prostředků na tyto funkce je zpravidla i hrazena.

Situace a příklady z krajů v roce 2016:

Jihočeský:

JVK je krajským centrem vzdělávání knihovníků Jihočeského kraje. Pořádá jednak vzdělávání základů počítačové gramotnosti v rozsahu ECDL (program VISK2, podporovaný MK ČR), jednak další školení, vycházející z požadavků knihoven. Proběhlo 15 vzdělávacích akcí, z toho 3 moduly z programu VISK2 (1x Google a jeho služby, 1x Základy Excelu a Wordu, 1x E-knihy). Proběhly přednášky a školení na knihovnická témata (katalogizační pravidla RDA pro muzejní knihovny, Unifikované názvy a katalogizace podle RDA, Centrální adresář knihoven a souborný katalog, AKS Tritius, Metodika práce se seniory, Knihovny.cz - centrální portál knihoven). V Č. Krumlově a ve Vimperku proběhla přednáška o zpracování a využití statistických dat pro knihovníky z profesionálních knihoven regionu Č. Krumlov a Prachatice.

Vysočina:

Při krajské knihovně působí vzdělávací centrum, které je určené pro vzdělávání knihovníků v kraji. V porovnání s předchozím rokem byl v KKV zaznamenán pokles počtu akcí (-10), účastníků (-67) i odučených hodin (-47). Pokles byl způsoben uzavřením PC učebny KKV v I. pololetí (rekonstrukce budovy) a z tohoto důvodu nebyla ani podána žádost o dotaci na vzdělávání knihovníků v podprogramu VISK 2.

Olomoucký

Počet obslužených knihoven mírně klesl, což potvrzuje fakt, že na školení opakovaně jezdí určitá skupina knihoven. Bohužel většina neprofesionálních knihoven nabídky odborného vzdělávání

nevyužívá. Důvodem je nejen nedostatek času, ale také špatná dopravní dostupnost. Nelze opomenout ani skutečnost, že jen velmi malé procento dobrovolných knihovníků skutečně projevuje o knihovnické aktivitě zájem. Největší nabídku odborného vzdělávání v kraji tradičně nabízí Vědecká knihovna v Olomouci. V letošním roce nabídla v rámci výkonu RF celkem 26 odborných školení, včetně kurzů podpořených z dotačního programu Ministerstva kultury ČR VISK 2.

Královéhradecký:

V rámci odborného vzdělávání knihovníků se uskutečnilo 79 akcí, z toho 48 % bylo finančně podpořeno z dotace na regionální funkce, část akcí uskutečněných v krajské knihovně byla podpořena grantem VISK 2. Nabídku vzdělávání v pověřených knihovnách využilo 36 % obsluhovaných knihoven, o vzdělávání v krajské knihovně mělo zájem 19 % knihoven. Vzdělávání se často týká informačních technologií a práce s uživateli, novým tématem byly e knihy. Čtvrtá královéhradecká konference, kterou připravila krajská knihovna, se věnovala tématu vzdělávání uživatelů. Uskutečnily se exkurze do knihoven a výměny zkušeností v rámci střediskových aktivit.

Porady

Porady jsou prostředkem koordinace, informování a vzájemné výměny názorů a poznatků. V mnohých regionech jsou porady spojovány se vzděláváním, to se týká především obecních knihoven. V roce 2016 bylo v celé ČR uspořádáno **359 porad** (v roce 2015 proběhlo 374 porad), **jichž se zúčastnilo 4 587 knihovníků z 2 426 knihoven** (v roce 2015 to činilo 4 741 účastníků z 2 322 knihoven). Při meziročním srovnání sledujeme nárůst v počtu obslužených knihoven. V roce 2016 uspořádaly knihovny s RF v **každém kraji průměrně 26 porad** (v roce 2015 to bylo 27 porad). Průměrný počet účastníků jedné porady v roce 2016 zůstal stejný jako v roce 2015, a to 13.

Údaje za jednotlivé kraje v roce 2016 obsahuje následující tabulka 18 (grafické vyjádření v Příloze č. 3)

Kraj	Počet obslužených knihoven	Počet akcí	Počet účastníků celkem (v kraji)	Průměrný počet účastníků na 1 poradě
PHA	11	2	18	9
SČ	185	15	271	18
JČ	198	35	364	10
PL	258	36	389	11
KV	33	10	94	9
ÚL	134	17	181	11
LB	55	16	211	13
HK	186	38	418	11
PA	233	36	362	10
VYS	268	24	368	15
JM	329	39	759	19
OL	193	33	311	9
ZL	88	28	331	12
MS	255	30	510	17
Ø ČR	173	26	328	13

Vývoj počtu **uspořádaných porad** v období let **2005, 2009, 2015 a 2016** v jednotlivých krajích ČR, tabulka 19.

Kraj	r. 2005	r. 2009	r. 2015	r. 2016
PHA	1	1	2	2
SČ	53	31	16	15
JČ	36	39	37	35
PL	77	49	40	36
KV	9	10	11	10
ÚL	17	17	14	17
LB	18	17	17	16
HK	48	35	42	38
PA	31	39	35	36
VYS	32	25	21	24
JM	43	46	40	39
OL	45	40	38	33
ZL	27	29	30	28
MS	37	80	31	30
Ø ČR	34	33	27	26

Průměrná účast knihovníků na 1 poradě podle krajů, srovnání let **2005, 2009, 2015 a 2016**, tabulka 20.

Kraj	v roce 2005	v roce 2009	v roce 2015	v roce 2016
PHA	23	21	12	9
SČ	11	14	20	18
JČ	11	12	10	10
PL	7	10	10	11
KV	11	9	10	9
ÚL	10	13	10	11
LB	12	12	11	13
HK	9	11	12	11
PA	10	9	10	10
VYS	10	13	16	15
JM	17	19	19	19
OL	9	10	10	9
ZL	13	10	11	12
MS	12	12	18	17
Ø ČR	10,5	12,5	13	13

Plnění standardu RF pro oblast vzdělávání

Standard pro vzdělávání stanovuje, aby každý profesionální pracovník absolvoval za rok 48 hodin a dobrovolný knihovník 8 hodin vzdělávání. Jako součást vzdělávání jsou standardizovány i porady s obsluhovanými knihovnami. V každém kraji by měly ročně proběhnout 4 porady ředitelů/pracovníků pověřených knihoven, 2 porady pro knihovníky profesionálních obsluhovaných knihoven a 1 porada pro neprofesionální obsluhované knihovny. Část KK naplnila požadavek 4 porad ředitelů PK ročně, stejně tak je zčásti naplňován i cíl uspořádat 2 porady ročně pro neprofesionální knihovníky a 1 poradu pro neprofesionální knihovníky. Metodici některých krajů považují počet porad i pro profesionální knihovny za vysoký, v jiných krajích je počet porad i překračován (bývá zpravidla tematicky zaměřen). Přetrvávají obtíže s účastí knihovníků malých, ale i větších profesionálních knihoven, tedy knihoven s jedním knihovníkem, kde neexistuje zastupitelnost.

d) Tvorba výměnných fondů, jejich cirkulace a distribuce

Půjčování souborů knih z výměnných fondů je velmi populární služba, kterou knihovny a jejich zřizovatelé velmi oceňují. Výměnný fond je specifickým druhem knihovního fondu. Budují jej krajské a pověřené knihovny pro své obsluhované knihovny z krajské dotace. Výměnné fondy se staly nezbytným prostředkem ke zkvalitňování dostupnosti dokumentů a informací v nich obsažených a ke stírání rozdílů v kvalitě služeb knihoven ve městech a v malých obcích. Tím, že výměnný fond cirkuluje po knihovnách, je jeho budování a využívání efektivní a ekonomické.

Původně výměnné fondy pomáhaly především těm obcím, které neměly takový finanční potenciál, aby jejich knihovna byla dostatečně „atraktivní“ a nakupovala žádané nové knihy. Poslední roky je stále hojněji využívají i ty obce, které sice financují nákup knih a dalších dokumentů ve své knihovně, avšak není pro ně hospodárné doplňovat jej v takové šíři, jakou zajišťují cirkulující soubory z výměnných fondů. To všechno jsou, jak ostatně potvrzují několikaleté výsledky, důležité argumenty pro další realizaci této služby a její upevnění v souvislosti s ekonomickými problémy. V mnoha krajích je snižování krajské dotace v minulých letech stále patrné. Vícezdrojové financování výměnných fondů, ke kterému bylo mnoho krajů nuceno z úsporných důvodů přejít, stále funguje a probíhá. Na výměnný fond přispívají obce, vlastnictví knih je pak smluvně ošetřeno, přispívají i pověřené a krajské knihovny ze svých rozpočtů a využívají se i jiné zdroje.

Tvorba výměnného fondu

K 31. 12. 2016 dosáhly výměnné fondy v rámci celé ČR objemu **3 539 152 knihovních jednotek** (dále k. j.). Objem nově nakoupených k. j. několik předešlých let klesal, až rok 2013 znamenal nejen pozastavení, ale i nárůst ročního přírůstku. K tomuto obratu jednoznačně přispělo zvýšení částky na doplnění VF ze strany obcí i z tzv. jiných zdrojů. Znamená to, že pro každou obsluženou knihovnu bylo k dispozici průměrně 677 k. j. výměnného fondu. Průměrně je v každém kraji ČR k dispozici výměnný fond o velikosti necelých 253 tisíc k. j. V roce 2015 to bylo 246 tisíc k. j. Roční přírůstek VF ze zdrojů krajské dotace na RF se oproti předchozímu roku lehce snížil na 190 331 k. j., v roce 2015 dosáhla přírůstek 198 821 k. j.

Finanční zdroje na doplňování VF jsou trojího druhu: z krajských dotací, z jiných zdrojů (včetně vlastních) a z příspěvků obcí.

Vývoj vícezdrojového financování VF z hlediska zdrojů v letech 2009, 2014 a 2015, tabulka 21.

Náklady na nákup VF z ... v Kč	2009	2015	2016	Rozdíl 2016/2015
Z krajských dotací	39 446 042	28 185 745	30 773 080	2 587 335
Z jiných zdrojů	1 299 178	2 019 574	2 047 149	27 575
Z příspěvků obcí na VF	2 381 507	4 719 495	4 556 798	-162 697
Celkem ze všech zdrojů	43 126 727	34 924 814	37 377 027	2 452 213

Finanční částka za celou ČR věnovaná z krajských dotací na RF na nákup VF v roce 2016 činila **30 773 080 Kč**, tj. **o 2 452 213 Kč více než v roce 2015**. Částka za rok 2016 představuje **27 %** z celkových krajských dotací na RF (v roce 2015 25 % a v roce 201 26 %). Velmi zajímavý je vývoj

finanční částky v jednotlivých krajích v letech 2005, 2009, 2015 a 2016 (viz tabulky dále a grafy v Příloze č. 8). VF byl i v roce 2016 **doplňován nejen z finančních prostředků krajů ale i z prostředků obcí, na což je v některých krajích kladen stále větší důraz** V roce 2016 bylo takových krajů už 10, v roce 2015 jich bylo 9. Kraje Liberecký, Praha, Zlínský a Jihomoravský kraj doplňovaly VF v roce 2016 bez pomoci obcí.

V roce 2016 došlo opět k mírnému navýšení krajské dotace na výkon RF (viz kapitola 5. Hodnocení financování RF), roční přírůstek se však oproti minulému roku o něco snížil. Viz tabulka 22.

Knihovny stále častěji z výměnných fondů také knihy a jiné dokumenty vyřazují a snaží se, aby výměnné fondy byly aktuální a probíhala doporučená obnova (dle standardu VKIS by mělo být ročně obnoveno 10 % fondu). V roce 2016 bylo z výměnných fondů vyřazeno 87 945 k.j. Roční obnova činila 5,4 %.

Meziroční rozdíly ukazatelů budování výměnného fondu v ČR znázorňuje tabulka 22.

Výměnný fond	2015	2016	+/-
Stav výměnného fondu k 31.12 v k. j.	3 441 871	3 539 152	97 281
Roční přírůstek VF	198 821	190 331	-8 490
Zakoupeno z dotace na RF (v k. j.)	153 683	159 485	5 802
Zakoupeno z prostředků obcí (v k. j.)	25 487	25 829	342
Zakoupeno z finan. prostř. dalších zdrojů (v k. j.)	17 955	5 089	-12 866

Stav VF k 31. 12. 2016, přírůstky za rok a počet doplněných k. j. podle původu finančních prostředků v jednotlivých krajích (v k. j.), tabulka 23.

Kraj	Stav VF	Roční přírůstek VF	Zakoupeno z dotace na RF	Zakoupeno z prostředků obce	Zakoupeno z jiných zdrojů
PHA	30 599	1822	1822	0	0
SČ	281 022	13 883	12 930	952	1
JČ	332 547	15 397	15 244	145	7
PL	337 200	13 591	10 703	2448	440
KV	154 503	6848	4462	2386	0
ÚL	216 086	13 347	9733	2796	761
LB	101 816	5742	5352	0	2
HK	353 051	13 975	6222	7462	291
PA	479 999	18 668	13 481	4367	820
VYS	327 941	16 671	14 677	305	1689
JM	271 879	19 409	18 906	0	503
OL	199 323	12 912	11 986	982	194
ZL	152 172	9239	9015	0	224
MS	301 014	28 827	24 952	3986	157
Celkem	3 539 152	190 331	159 485	25 829	5089

Přírůstek VF k. j. z hlavního finančního zdroje – krajské dotace v letech 2005, 2009, 2015 a 2016
po jednotlivých krajích, tabulka 24.

Kraj	r. 2005	r. 2009	r. 2015	r. 2016
PHA	1177	1412	2539	1822
SČ	31 059	36 247	13 028	12 930
JČ	18 267	21 598	13 019	15 244
PL	11 702	13 744	9601	10 703
KV	5481	4081	5 031	4462
ÚL	12 026	10 212	9318	9733
LB	5273	5355	5299	5352
HK	17 477	17 070	6238	6222
PA	21 269	22 032	12 573	13 481
VYS	25 409	23 326	15 535	14 677
JM	23 399	20 530	19 349	18 906
OL	20 058	16 780	10 071	11 986
ZL	8753	5649	9599	9015
MS	22 386	21 648	22 483	24 952
Celkem	223 736	219 684	153 683	159 485

Částka věnovaná na nákup VF v roce 2016 byla o 2,5 mil. Kč vyšší než v roce 2015, dosáhla téměř 31 mil. Kč. Výraznější meziroční nárůst částky na nákup VF vykázal kraj Jihočeský, Plzeňský, Olomoucký a Moravskoslezský. KK a PK hledají další finanční zdroje k budování VF. Již v roce 2010 začaly jednat s obcemi, zda by nepřispívaly na budování společných VF, jako je tomu již řadu let např. v okrese Děčín, Ústí nad Orlicí, v kraji Karlovarském. V roce 2013 a 2014 v tomto ohledu intenzivně jednaly knihovny krajské a pověřené se zastupiteli obcí, aby se podíleli na doplňování VF nějakou, předem nasmlouvanou částkou (kraje Královéhradecký a Pardubický). **Celkově v ČR přispívalo v roce 2016 na budování VF již 974 obcí** (v roce 2015 to bylo 884 obcí). Viz Příloha č. 3 a 8.

Přes veškeré finanční problémy dbají KK a PK na kvalitu VF a uspokojení zájmu obcí o novinky v cirkulačních souborech, na zkvalitnění skladby a aktuálnosti VF. Stále častěji a v hojnějším počtu se soustřeďují i na rozšíření druhů dokumentů ve VF – na časopisy, CD, zvukové knihy, e-knihy. VF je stále základním pilířem při poskytování RF obsluhovaným knihovnám, resp. knihovní fondy jsou základem veřejných knihovnických a informačních služeb knihoven všech velikostí. Jeho aktuálnosti, širě tematického a druhového spektra by obsluhované knihovny nemohly dosáhnout samy. Další velkou předností je fakt, že VF je vysoce ekonomicky výhodný k veřejným prostředkům. Z těchto důvodů je výměnnému fondu a jeho cirkulaci po obsluhovaných knihovnách věnována soustavná a vysoká pozornost.

Finance na budování VF v roce 2016 v krajích (pouze z krajských dotací), tabulka 25.

Kraj	Celkové náklady (v Kč)	z toho na VF (v Kč)	na nákup VF v % z celku
PHA	2 072 945	176 535	9%
SČ	10 745 314	2 631 797	24%
JČ	12 000 000	3 693 180	31%
PL	6 500 000	2 196 109	34%
KV	3 797 172	850 782	22%
ÚL	8 000 000	1 832 439	23%
LB	5 843 241	1 027 600	18%
HK	6 340 000	1 215 715	19%
PA	6 000 000	2 425 812	40%
VYS	9 392 000	2 805 585	30%
JM	13 420 212	3 520 569	26%
OL	9 000 000	2 282 495	25%
ZL	6 800 000	1 167 005	17%
MS	14 500 000	4 947 457	34%
Celkem	114 410 884	30 773 080	27%

Prostředky na nákup VF v Kč (z krajských dotací), vývoj v letech 2005 až 2016, tabulka 26.

Kraj	v roce 2005	v roce 2009	v roce 2015	v roce 2016	rozdíl 2016 a 2015
PHA	190 679	238 911	155 517	176 535	21 018
SČ	4947402	6448005	2 666 548	2 631 797	-34 751
JČ	2710540	3906206	2 579 066	3 693 180	1 114 114
PL	1744063	2458784	1 883 695	2 196 109	312 414
KV	693443	696176	841 738	850 782	9044
ÚL	2490208	1974661	1 793 153	1 832 439	39 286
LB	712667	944005	1 054 504	1 027 600	-26 904
HK	2679934	2862473	1 071 413	1 215 715	144 302
PA	3477761	3718069	2 183 451	2 425 812	242 361
VYS	4266437	4459970	2 970 757	2 805 585	-165 172
JM	3753521	3707243	3 547 232	3 520 569	-26 663
OL	2941623	2649138	1 795 762	2 282 495	486 733
ZL	1292356	1483758	1 229 085	1 167 005	-62 080
MS	3465750	3898643	4 413 824	4 947 457	533 633
Celkem	35 366 384	39 446 042	28 185 745	30 773 080	2 587 335

Cirkulace výměnného fondu

Srovnání let 2009, 2015 a 2016, tabulka 27.

	rok 2009	rok 2015	rok 2016	Rozdíl 2016/2015
Obsloužené knihovny	5 299	5 290	5 229	-61
% obsluhovaných	88%	88%	88 %	-1%
Počet souborů	20 958	22 420	21 756	-664
K.j. v souborech celkem	1 182 925	1 304 969	1 305 491	522
Prům. počet souborů	4	4,6	4,2	-0,4
Prům. počet knih/soubor	223	267	250	-17

Cirkulace výměnných fondů byla i v roce 2016, hned vedle poradenských a konzultačních činností a statistiky, nejžádanější službou a počet knihoven, které využívají souborů VF, zůstal na stejné úrovni (88 % obsluhovaných knihoven). **V roce 2016 využilo** možnosti obohatit svůj knihovní fond (dále KF) výměnnými soubory **5 229 knihoven z celkového počtu obsluhovaných knihoven** (o 61 knihoven méně než v roce předešlém). **Jedná se trvale o jednu z nejžádanějších standardizovaných služeb RF. Celkem bylo v ČR expedováno 21 756 souborů** (o 664 souborů méně než v roce 2015), které dohromady obsahovaly **1 305 491 k. j.** (o 522 k. j. méně než v roce 2015). To znamená, že **1 soubor obsahoval průměrně 60 k. j.** (v roce 2014 to bylo 66 k.j.). Každá z obslužených knihoven obdržela za rok 2014 průměrně **4 cirkulační soubory a v nich dohromady 250 k. j.** Jinak řečeno, **v každé obci, jejíž knihovna je zapojena do programu RF a využívá cirkulační služby, obdrželi uživatelé knihovny v roce 2016 průměrně 250 nových knih,** tento počet se meziročně zvýšil o 3 knihy. Trvalý zájem o službu vyjadřují následující tabulky a Příloha č. 3.

Vývoj zájmu v jednotlivých krajích zachycuje tabulka 26, která vyjadřuje v % počet knihoven využívajících tuto službu z celkového počtu obsluhovaných knihoven

Kraj	r. 2005	r. 2009	r. 2015	r. 2016
PHA	45%	59%	58%	50%
SČ	97%	92%	88%	87%
JČ	74%	92%	88%	89%
PL	95%	87%	94%	94%
KV	76%	74%	72%	70%
ÚL	90%	90%	87%	88%
LB	84%	89%	88%	88%
HK	87%	89%	76%	81%
PA	78%	87%	90%	87%
VYS	85%	88%	91%	90%
JM	68%	84%	90%	85%
OL	88%	89%	90%	89%
ZL	86%	89%	87%	86%
MS	77%	87%	96%	96%
ČR	84%	88%	88%	88%

Zájem obsluhovaných knihoven roste jak v krajích, kde práce s VF a cirkulačními soubory má dlouholetou a nepřerušovanou tradici, tak i v krajích, kde tato služba v 90. letech 20. století stagnovala nebo i zcela zanikla. Zanedbatelné procentuální poklesy představují zpravidla snížení počtu obsluhovaných knihoven nebo jejich přechod do kategorie tzv. profesionálních knihoven.

Počet souborů do 1 obslužené knihovny (tj. knihovny využívající tuto službu) **v letech 2002, 2005, 2009, 2015 a 2016**, tabulka 28.

Kraj	r. 2002	r. 2005	r. 2009	r. 2015	r. 2016
PHA	0	1,5	1,5	1,6	1,3
SČ	2,8	3,2	3,2	3,4	3,4
JČ	2,1	3	2,7	3,2	3,1
PL	1,7	2,3	2,9	2,9	2,9
KV	6,5	4,8	4,7	5,0	4,9
ÚL	5,9	6,8	7,2	7,6	6,8
LB	2,4	2,5	3	4,1	3,4
HK	2,5	4,9	5,3	3,9	3,4
PA	2,6	2,6	3	2,9	3,0
VYS	2,1	6,1	3,6	3,9	3,9
JM	3,1	2,8	3,6	4,3	4,7
OL	3,6	4,5	6	6,1	5,9
ZL	1,6	2,7	2,4	3,4	3,1
MS	2,5	5,5	6,5	7,4	7,3
ČR	3	3,8	4	4,2	4,2
Standard	2	2	2	2	2

Počet k. j. dodaných (za rok) v souborech celkem do 1 obslužené knihovny v letech 2002, 2005, 2009, 2015 a 2016, tabulka 29.

Kraj	r. 2002	r. 2005	r. 2009	r. 2015	r. 2016
PHA	0	87	274	253	224
SČ	113	138	181	179	182
JČ	135	192	227	284	281
PL	120	169	194	189	189
KV	163	184	227	227	216
ÚL	229	308	355	414	385
LB	81	99	125	172	178
HK	160	240	286	251	221
PA	130	158	213	204	236
VYS	89	185	251	276	266
JM	85	108	190	254	273
OL	86	191	262	260	282
ZL	51	125	172	242	233
MS	84	219	262	302	319
ČR	120	173	223	247	250
Standard	60 (2x30)	60 (2x30)	60 (2x30)	120 (2x60)	120 (2x60)

Průměrný počet souborů za rok 2016 do jedné obslužené knihovny v celorepublikovém ukazateli po dlouholetém růstu stagnoval. Nejvyšší počet souborů ročně poskytují PK v Moravskoslezském, Ústeckém a Olomouckém kraji.

Průměrný počet k.j. dodaných do knihoven se v roce 2016 změnil jen nepatrně, zvýšil se o 3 k.j., činil průměrně 250 knih z VF do každé knihovny za rok celkem. Ještě výstižnější je porovnání

roku 2002 a 2016 – průměrný počet poskytnutých k. j. do jedné knihovny se zdvojnásobil, viz tabulka výše.

Průměrně v každém kraji expedovali v roce 2016 pracovníci PK a KK 1 554 souborů (v r. 2015 1 601 souborů), které obsahovaly průměrně 93 250 k. j. (v r. 2014 93 212 k. j.), tabulka 30.

Kraj	Počet obslužených knihoven	Počet expedovaných souborů	Počet svazků v souborech	Poč. sv. do 1 obsluž. knihovny	Poč.sv. na 1 expedovaný soubor	Poč. exp. soub. do 1 obsluž. knih.
PHA	20	26	4480	224	172	1,3
SČ	728	2492	132621	182	53	3,4
JČ	537	1662	150896	281	91	3,1
PL	464	1365	87651	189	64	2,9
KV	84	413	18111	216	44	4,9
ÚL	263	1780	101317	385	57	6,8
LB	192	655	34223	178	52	3,4
HK	323	1094	71265	221	65	3,4
PA	367	1111	86465	236	78	3,0
VYS	522	2053	138889	266	68	3,9
JM	587	2762	160285	273	58	4,7
OL	427	2531	120305	282	48	5,9
ZL	338	1058	78695	233	74	3,1
MS	377	2754	120288	319	44	7,3
celkem	5229	21 756	1 305 491	Ø 250	Ø 60	Ø 4,2

Příloha č. 3 obsahuje grafy zachycující práci se soubory, a to ve srovnání let 2005, 2009, 2015 a 2016.

Sami knihovníci v regionech ovlivňují skladbu souborů s ohledem na své uživatele tak, že mohou žádat o konkrétní tituly prostřednictvím webového rozhraní. Toto zrychlení a splnění konkrétního požadavku umožňuje nasazení regionálního automatizovaného knihovního systému. Periodicita dodávání souborů je též kraj od kraje různá a stejně tak jejich velikost a způsob cirkulace, resp. vracení kompletních souborů či jen těch k. j., o které již není v místě zájem, až po důslednou a pevně zavedenou cirkulaci po předem stanovených trasách. Mnohé PK, především ty, které působí v příhraničí, budují VF a půjčují cizojazyčnou literaturu. Velkému zájmu uživatelů v malých obecních knihovnách se těší zvukové knihy. Objevují se i obecní knihovny se zájmem o čtečky, resp. umožnění „půjčování“ e-knih. Tato pestrost ve fungování je kladnou reakcí PK a KK na místní podmínky a požadavky knihovníků.

Z výročních zpráv krajů:

Olomoucký

Knihy do výměnných souborů jsou v Olomouckém kraji nakupovány především z dotace na výkon RF. Nicméně především v posledních dvou letech se čím dál více setkáváme i s nákupem knih do výměnných fondů z prostředků obcí. Speciálně příspěvek do výměnných fondů řeší v regionu Šumperk, kde knihovny podepisují dohodu zahrnující, že část knihovního fondu v hodnotě 20% z celkové částky příspěvku obcí určená na nákup knih zpřístupněna pro cirkulaci i mezi ostatními obcemi. V praxi to znamená to, že kniha je po zakoupení zapsána do výměnného fondu, ač je v majetku určité obce. Obec však souhlasí s její cirkulací a po dobu jednoho roku od zakoupení je tato kniha k dispozici i ostatním knihovnám v regionu.

Jihočeský

Cirkulaci souborů zajišťuje částečně JVK a pověřené knihovny, částečně i zřizovatelé či knihovníci základních knihoven. O tuto službu je mezi obsluhovanými knihovnami asi největší zájem, je to také

nejviditelnější efekt poskytování regionálních funkcí. Je to zároveň i ekonomické, takto se i v nejmenších knihovnách, které nemají od zřizovatelů finance na doplňování vlastního fondu, dostanou čtenáři k novinkám a zároveň se každý svazek z fondu půjčí vícekrát ve více knihovnách. Počet souborů se každoročně zvyšuje, knihovny mají o tuto službu zájem. Do výměnných fondů se začaly nakupovat také zvukové knihy, ke kterým by se čtenáři menších obcí běžně nedostali.

Vysočina

V porovnání s rokem 2015 došlo k poklesu počtu poskytnutých výměnných souborů i počtu svazků knih. V průběhu posledních 4 let se však počet svazků knih v souborech neustále zvyšoval.

V Kraji Vysočina je kladen důraz na zabezpečení dostatečného nákupu nových knih do výměnného fondu. Celková finanční částka na nákup nových knih v Kraji Vysočina v roce 2016 byla ve výši 2 805 585 Kč (v porovnání s rokem 2015 je to o 165 172 Kč méně).

Nákup nových knih v Kraji Vysočina představoval 29,9% z celkově přidělené dotace na výkon RF (v roce 2015 byl nákup nových knih ve výši 31,6%). Minimální limit 25% (dle nové koncepce) na nákup knihovního fondu z celkového finančního příspěvku na výkon RF byl splněn.

Standard RF upravuje minimální počet souborů dodaných do jedné obsluhované knihovny a **počet k. j. v 1 souboru**, novelizovaný standard RF stanovuje poskytnout obsluhované knihovně minimálně 2 soubory se 60 svazky ročně. Dřívější hodnota standardu 2 soubory se 30 svazky ročně byla každoročně mnohonásobně překračována, proto byly hodnoty standardu zvýšeny. I přes toto zvýšení se daří standard plnit téměř ve všech krajích.

e) Pomoc při revizi a aktualizaci knihovních fondů

Krajské i pověřené knihovny se snaží vést provozovatele knihoven k uvědomělé správě knihovního fondu, jelikož knihy jsou majetkem, o který je nutno pečovat. Povinnost provozovatelů provádět revize vlastních knihovních fondů je zakotvena v knihovním zákonu, který také stanoví sankce za porušení uvedených povinností. Periodicita revizí je určena podle velikosti knihovního fondu, v nejmenší velikostní kategorii knihoven do 100 000 svazků je to jednou za pět let. Pomoc při revizích probíhá obvykle podle plánu revizí sestavovaných na základě objednávky (zájmu) obcí. Obecními knihovnami, resp. obcemi je tato služba vyhledávána ve všech krajích a zpravidla byla i součástí krajských koncepcí RF.

V posledních letech nabývá na významu poradenská pomoc, především při aktualizaci KF obsluhovaných knihoven související obvykle se zaváděním regionálních automatizovaných knihovních systémů. Aktualizace zahrnuje vyřazování zastaralé literatury, čištění knih, opravy obalů a značení.

Samotná aktualizace, jako nezbytný krok při ukládání KF do elektronických databází, se objevuje ve všech krajích, kde zavádějí regionální automatizované knihovní systémy. Aktualizace KF však musí probíhat soustavně nebo alespoň v kratších intervalech. Nabízí se i 5 let stejně jako interval pro revize KF. A tudíž může probíhat pravidelně a současně s vlastní revizí. Přibývá regionů, v nichž realizují revize KF právě za pomoci regionálního automatizovaného knihovního systému a zdůrazňují obrovské zkrácení pracovního času nutného pro klasické provedení revize. Vzhledem k rychlému rozšiřování těchto nástrojů se blížíme době, kdy již nebude revize KF charakterizována jako mimořádně časově a personálně náročná činnost a prostor se uvolní pro další, uživatelům bezprostředně prospěšnější knihovnické činnosti, mezi které patří i aktualizace.

V roce 2016 bylo obsluženo **celkem 1 112 knihoven**, z toho **v 634 z nich proběhla revize knihovního fondu. Zrevidováno bylo 2 221 304 knihovních jednotek.**

Meziroční rozdíly výsledků za celou ČR jsou zachyceny v následující tabulce 31.

	2015	2016	+/-
Pomoc při revizi a aktualizaci KF			
počet obslužených knihoven	1 038	1 112	74
počet revidovaných k. j.	2 366 195	2 221 304	- 144 891
počet revidovaných knihoven	667	634	- 33

V každé revidované knihovně prošlo kontrolou průměrně 3 504 k. j. (v roce 2015 2 483 k. j.). Počty obslužených i revidovaných knihoven, objemy revidovaných KF a průměrné „velikosti“ KF 1 knihovny v jednotlivých krajích v roce 2016 jsou uvedeny v následující tabulce 32.

Kraj	Počet obslužených knihoven	Počet revidovaných k. j.	Počet revidovaných knihoven	% revid. knihoven z počtu obslužených	Počet zrevid. k. j. na 1 revid.knihovnu
PHA	2	8462	2	100%	4231
SČ	92	57 937	18	20%	3219
JČ	102	125 319	65	64%	1928
PL	20	116 048	17	85%	6826
KV	78	42 462	13	17%	3266
ÚL	65	98 520	31	48%	3178
LB	35	146 162	28	80%	5220
HK	58	71 889	51	88%	1410
PA	62	88 655	48	77%	1847
VYS	68	170 164	63	93%	2701
JM	150	519 553	98	65%	5302
OL	167	285 479	85	51%	3359
ZL	138	215 140	60	43%	3586
MS	75	275 514	55	73%	5009
Ø ČR	79	158 665	45	57%	3504

Počet zrevidovaných k. j. na 1 revidovanou knihovnu v jednotlivých krajích v roce 2016 ve srovnání let zachycují grafy v Příloze č. 3. Tento ukazatel vyjadřuje objem revizních činností (čím vyšší počet revidovaných svazků, tím větší objem práce metodika, pokud je práce prováděna klasickou cestou). Obsluhované knihovny a jejich provozovatelé – obce mají o službu trvalý zájem. Přitom jejím obsahem není pouhá pomoc zřizovatelům knihoven se správou majetku, ale pomoc při aktualizaci a průběžné péči o kvalitu KF - jeho obsahu a struktury.

19 % ze všech **obsluhovaných knihoven** bylo v roce 2016 **příjemci této služby**.

Parametrů uvedených ve **Standardu** bylo dosaženo, tj. byla zajištěna pomoc při revizích KF v obsluhovaných knihovnách ve smyslu § 16, zák. č. 257/2001 Sb. v neprofesionálních knihovnách a v knihovnách s nejvýše jedním celým pracovním úvazkem. V několika krajích se soustřeďují pouze na metodickou pomoc při této činnosti, tzn. na instruktáž a radu na začátku revize, konzultaci, resp. na pomoc při ukončení revize a formulaci revizního protokolu. Zájem ze strany obcí a knihoven je velký a v budoucnu bude pravděpodobně i nadále nepostradatelnou službou RF. Ve stále větší míře pak bude prováděna pomocí automatizovaných knihovních systémů, čímž se značně zkrátí časové nároky na tuto službu.

f) Nákup a zpracování knihovních fondů z prostředků obcí

I při nákupu a zpracování vlastních knih může obec výrazně ušetřit, když využije služby pověřené nebo krajské knihovny. Ty provedou odborný výběr knih a/nebo tyto knihy odborně zpracují. Při nákupu pro více knihoven může knihovna využít množstevních slev nebo slev, které mají smlouveny se svým distributorem. Společný nákup, který realizuje PK nebo KK za obcemi poskytnuté finanční prostředky, má několik předností: hospodárnost, odbornost výběru a následné odborné zpracování.

Cílem této služby je, aby obsluhované knihovny měly vlastní, kvalitní a aktuální knihovní fond, který mohou obohacovat o knihy z výměnných fondů. Obce tak vyjadřují svou odpovědnost za úroveň knihovnických a informačních služeb občanům a zájem o to, aby služby byly co nejkvalitnější.

Celkově bylo **z prostředků obcí v roce 2016** nakoupeno do vlastních fondů knihoven prostřednictvím krajských a pověřených knihoven **85 789 k. j.** (v roce 2015 to bylo 85 414 k. j.), tj. množství k.j. zůstalo na stejné úrovni jako v předešlém roce. **V r. 2016 bylo nakupováno pro 1024 knihoven**, což představuje **17 %** ze všech **obsluhovaných**. V roce 2015 bylo nakupováno z prostředků obcí 980 knihovnam (16 % z počtu obsluhovaných knihoven).

Meziroční rozdíl, tabulka 34.

Nákup KF z prostředků obcí	2015	2016	+/-
Počet obslužených knihoven	980	1 024	44
Počet knihovních jednotek	85 414	85 789	375
Částka na nákup z prostředků obcí v Kč	14 464 624	14 491 696	27 027

Vývoj od roku 2002, tabulka 35.

Nákup KF z prostředků obcí	Počet obslužených knihoven	Částka na nákup KF od obcí v Kč	Počet k. j.
2002	1 111	x	95 415
2003	1 274	x	113 413
2004	1 290	x	104 357
2005	1 224	16079013	100 989
2006	1 144	14313663	100 298
2007	1 092	14247961	93 208
2008	1 066	16195776	91 038
2009	1 030	12836448	93 888
2010	1 088	12405113	91 093
2011	1 224	13807561	94 146
2012	1 119	13 399 334	93 369
2013	1 000	12 368 497	90 035
2014	1 061	13 393 841	92 210
2015	980	14 464 624	85 414
2016	1 024	14 491 696	85 789

Počet obslužených knihoven = počet přispívajících obcí

Oproti minulému roku se počet knihoven v ČR, které využily službu nákup KF do vlastního fondu opět vyšplhal přes 1000, přesně na 1 024 knihoven, tak jako v letech před rokem 2015. Také částka na nákup a počet knihoven se oproti roku 2015 zvýšila, i když ne nijak významně (+ 27 027 Kč).

Celkový přehled o **nákupu do vlastních KF z prostředků obcí v jednotlivých krajích v roce 2016**, tabulka 36.

Kraj	Počet obsluž. knihoven	Počet zakoupených k. j.	Poč. zakoupených k. j. na 1 obsluž. knihov.	Počet obsluh. knihoven	Obsluž. knihovny v % z počtu obsluhov.	Finanční částky od obcí v Kč
PHA	0	0	0	40	0%	0
SČ	0	0	0	840	0%	0
JČ	54	2662	49	604	9%	455225
PL	12	438	37	495	2%	140250
KV	76	4066	54	120	63%	
ÚL	56	7426	133	299	19%	1297499
LB	132	10642	81	219	60%	2026589
HK	0	0	0	398	0%	159178
PA	0	0	0	420	0%	0
VYS	10	306	31	578	2%	75545
JM	212	14495	68	689	31%	2704743
OL	227	9747	43	480	47%	1784355
ZL	128	10924	85	395	32%	1429025
MS	117	25083	214	393	30%	4419286
Ø ČR	73	6 128	84	426	17%	14 491 696

Existují značné mezikrajové rozdíly v počtu knihoven, jejichž provozovatelé (obce) využívají tuto službu. Je to dáno jak specifiky realizace RF v konkrétních krajích, tak i tradicí. Příloha č. 3. Ilustrují to i údaje z tabulky výše. V r. 2016 nevyužila tuto službu ani jedna obec ve 4 krajích ČR (Praha, Středočeský, Královéhradecký a Pardubický kraj). Nejvyšší procento obcí, které nakupují pro své knihovny KF prostřednictvím KK a PK, vykazují kraje Liberecký, Karlovarský a Olomoucký. Údaj o počtu svazků zakoupených z prostředků obcí vychází z rozdílné výše poskytovaných částek a současně ilustruje objem prací s tím spojených. Nejvíce k. j. za finanční prostředky obcí nakoupily pověřené knihovny v krajích Moravskoslezském, Jihomoravském a Olomouckém. Celkem na nákup KF do vlastních knihoven prostřednictvím pověřených a krajských knihoven **věnovaly obce ČR v roce 2016 částku 14 491 696 Kč** (v roce 2015 14 464 624 Kč), **což je téměř totožná částka jako v roce předešlém.**

Tabulka níže vyjadřuje změny v průměrných počtech k. j. zakoupených z prostředků obcí do jedné obslužené knihovny. Ve všech krajích došlo v průběhu sledovaných let k výkyvům, resp. alespoň jednou k meziročnímu poklesu. S měnícím se počtem obcí, které si nechají nakoupit KF do vlastních kmenových fondů prostřednictvím krajských a pověřených knihoven, se mění i průměrný počet zakoupených k. j. do 1 obslužené knihovny.

V roce 2016 **činil průměrný nákup do 1 knihovny 84 k. j.**, což znamená oproti roku 2015 mírný nárůst.

Průměrný počet zakoupených k. j. z prostředků obcí na 1 obslouženou knihovnu, tabulka 37.

Kraj	2005	2009	2016
PHA	0	0	0
SČ	28	68	0
JČ	55	57	49
PL	25	27	37
KV	70	65	54
ÚL	134	129	133
LB	77	82	81
HK	23	6	0
PA	36	0	0
VYS	25	47	31
JM	79	77	68
OL	51	50	43
ZL	75	104	85
MS	246	221	214
Ø ČR	63	91	84

Počet knihoven v krajích, jejichž zřizovatelé nakupují svůj KF prostřednictvím krajských a pověřených knihoven, tabulka 38.

Kraj	2005	2009	2016
PHA	0	0	0
SČ	87	1	0
JČ	58	56	54
PL	28	20	12
KV	80	54	76
ÚL	80	64	56
LB	132	134	132
HK	84	23	0
PA	12	0	0
VYS	12	9	10
JM	174	185	212
OL	236	239	227
ZL	113	116	128
MS	128	129	117
ČR celkem	1 096	1 030	1024

Zpracování knihovních fondů z prostředků obcí

Tato služba zpravidla souvisí se službou předešlou – nákupem KF z prostředků obcí, resp. navazuje na ni. Je však poskytována i těm knihovnám, které si KF obstarají vlastními silami a nechají jej pouze zpracovat ve své pověřené knihovně.

I v této oblasti, stejně jako v nákupu KF do vlastních fondů knihoven, je v celostátním měřítku zaznamenána určitá rozkolísanost. Je tedy zřejmé, že nákup a následné zpracování velmi často závisí na momentálním stavu financí obce. **KK a PK zpracovaly v roce 2016 knihovní fond pro 1 524 knihoven** (v roce 2015 pro 1 502 knihoven), tzn. pro **26 % obsluhovaných knihoven**, oproti roku 2015 to bylo **o 22 knihoven více**.

O zpracování vlastního KF mělo vždy zájem více knihoven než o jeho společný nákup. Obsluhující knihovny **zpracovaly v roce 2016 celkem 151 578 k. j.**, což je o 1 455 k. j. méně než v roce 2015.

Celostátní průměry jsou následující: **každý kraj obsloužil v průměru 107 knihoven. V každém kraji zpracovali průměrně 10 931 k. j.**, což pro jednu obslouženou knihovnu představuje průměrně 178 zpracovaných k. j.

Celkové počty zpracovaných knihovních jednotek a průměry na 1 obslouženou knihovnu v krajích v roce 2016, tabulka 39.

Kraj	Počet obslužených knihoven	% obslužených kn. z poč. obsluhovaných knihoven	Počet zprac. k.j.	Poč. zpracovaných k. j. na 1 obslouženou knihovnu
PHA	0	0%	0	0
SČ	10	1%	4706	471
JČ	79	13%	3436	43
PL	14	3%	687	49
KV	76	63%	4066	54
ÚL	112	37%	15 078	135
LB	145	66%	12 862	89
HK	41	10%	2019	49
PA	20	5%	642	32
VYS	49	8%	4510	92
JM	288	42%	25 269	88
OL	276	58%	17 938	65
ZL	260	66%	27 417	105
MS	154	39%	32 948	214
Ø ČR	109	26%	10 827	99

Průměrný počet zpracovaných knihovních jednotek pro 1 obslouženou knihovnu v krajích v letech 2005, 2009, 2015 a 2016, tabulka 40.

Kraj	2005	2009	2015	2016
PHA	162	106	0	0
SČ	28	0	1281	471
JČ	56	56	43	43
PL	36	185	41	49
KV	71	65	45	54
ÚL	98	211	96	135
LB	127	99	102	89
HK	27	33	138	49
PA	33	25	25	32
VYS	47	67	48	92
JM	86	75	86	88
OL	49	81	98	65
ZL	86	102	91	105
MS	250	232	224	214
Ø ČR	89	112	178	99

Regiony, které vykazují vysoký zájem knihoven (resp. obcí) o tyto služby, mají dlouholetou tradici ve společně doplňovaných knihovních fondech. Pověřené a krajské knihovny často nakupují a zpracovávají KF nejen pro nejmenší obecní knihovny, ale i pro profesionalizované knihovny (např. Karlovarský kraj, okres Děčín v Ústeckém kraji, obvody Rychnov n. K. a Kostelec n. Orlicí v Královéhradeckém kraji a řada dalších). V některých případech se způsob příspěvků obcí na nákup a zpracování KF pro vlastní knihovny vyvinul po transformaci okresních knihovních systémů jako operativní řešení nové situace. Spokojenost obcí se službou přispěla k jejímu zachování.

Služba **zpracování knihovních fondů obcí** bývá často poskytována i bez předchozího společného nákupu, neboť mnohé knihovny si přejí vybrat a nakoupit do svého fondu samostatně a pouze nechat knihovní fond odborně zpracovat, tj. upravit pro půjčování, zapsat do přírůstkových seznamů a zkatalogizovat, resp. uložit do AKS. Tato forma je sice méně ekonomická, ale zaručuje kvalitní odborná evidence a zpracování a podporuje vztah knihovníků k vlastní knihovně.

Nákup a zpracování knihovního fondu do knihoven obcí v roce 2016, průměry na 1 obslouženou knihovnu, tabulka 41.

Kraj	Počet obslužených knihoven (nákup)	Počet zakoupených k.j. na 1 knihovnu	Počet obslužených knihoven (zpracování)	Počet zpracovaných k.j. na 1 knihovnu
PHA	0	0	0	0
SČ	0	0	10	471
JČ	54	49	79	43
PL	12	37	14	49
KV	76	54	76	54
ÚL	56	133	112	135
LB	132	81	145	89
HK	0	0	41	49
PA	0	0	20	32
VYS	10	31	49	92
JM	212	68	288	88
OL	227	43	276	65
ZL	128	85	260	105
MS	117	214	154	214
Ø ČR	73	84	109	99

Z výročních zpráv krajů

Zlínský

Po dohodě s provozovateli obsluhovaných knihoven provádí nákup knih pověřené knihovny v Uherském Hradišti a Vsetíně a na základě objednávky služeb knihovnicki profesionálních knihoven, ale v několika případech si provozovatelé a knihovnicki obsluhovaných knihoven provádí nákup knih sami. Zpracování knihovního fondu zakoupeného z prostředků obcí provádí pověřené knihovny v Uherském Hradišti a Vsetíně a na základě objednávky služeb další profesionální knihovny.

Olomoucký

Nákup a zpracování knih z prostředků obcí probíhá na základě smluv mezi zřizovateli knihoven a pověřenou knihovnou daného regionu. V roce 2016 zaznamenáváme zvýšený počet knihoven obslužených v rámci nákupu knih z vlastních prostředků obcí i jejich zpracování. Nicméně celkový počet takto zakoupených či zpracovaných svazků dlouhodobě mírně klesá. Metodická střediska, která fungovala v kritickém období alespoň částečně, nemohla nakupovat a zpracovávat knihy z dotace

Olomouckého kraje. Nakupovala tedy a zpracovávala pouze svazky financované přímo z rozpočtů jednotlivých obcí. Obsluhované knihovny, které postrádaly výměnné soubory, musely tedy ve většině regionů v první polovině roku 2016 vycházet při nákupu nových knih z vlastního rozpočtu.

Jihočeský

V Jihočeském kraji není tato služba poskytována plošně, poskytuje se podle zavedených zvyklostí a na základě zájmu v pověřených městských knihovnách v Dačicích, Jindřichově Hradci, Písku, Táboře a Třeboni. Městská knihovna Písek a Městská knihovna Třeboň knihy z prostředků obcí nenakupuje, pouze pro obsluhované knihovny knihy zpracovává. Městská knihovna Dačice, Městská knihovna Jindřichův Hradec a Městská knihovna Tábor knihy z prostředků obcí kupuje i zpracovává. V regionu Dačice zřizovatelé knihoven přispívají také na tvorbu výměnných fondů.

g) Servis automatizovaného knihovního systému

Automatizované knihovní systémy vyžadují trvalou údržbu a servis, který je pro malé knihovny odborně a finančně náročný. Rozsah poskytování této služby je v jednotlivých různých a je závislý na dohodě s pověřenou knihovnou. Obsahem této služby jsou zásahy související s aktualizací, instalací, drobnými úpravami a opravami automatizovaných knihovních systémů. Tyto zásahy mohou provádět servisní pracovníci nebo správci sítí knihoven, jednodušší zásahy metodičtí pracovníci. Tyto činnosti může hradit PK nebo KK z prostředků na regionální funkce (v souladu s pravidly a podmínkami kraje). Nezapočítávají se metodické aktivity, např. ukládání dat, export, zaškolování knihovníka, zálohování dat apod.

Servis automatizovaných knihovních systémů je činností, která se rozvíjela v rámci RF v minulosti tak, jak byla zaváděna automatizace a napojování knihovny měst a obcí na internet (významná pomoc VISK³¹² a strukturálních fondů EU). V současnosti se rozvíjí především masivním nasazováním regionálních automatizovaných knihovních systémů, zpřístupňováním on-line katalogů knihoven přes webové rozhraní.

Tato služba je logicky na **největším vzestupu** ze všech poskytovaných služeb v rámci regionálních funkcí - zatímco v roce 2006 bylo v celé ČR obsluženo 10 % všech obsluhovaných knihoven, v roce 2016 to činilo již 32 % ze všech obsluhovaných knihoven – konkrétně **1 909 obslužených knihoven**. Všechny kraje ČR jsou v této oblasti ve vysoce pokročilém stadiu prací a významně postupují s automatizací procesů svých obsluhovaných knihoven. Zavádění a využívání regionálních automatizovaných knihovních systémů, umožnění vzdáleného přístupu veřejnosti do OPACu, čtenářského konta a další služby, znamenají pro malé obecní knihovny velký skok v kvalitě a pohotovosti poskytovaných služeb a možnosti udržovat aktivity knihovny na úrovni dosud nebývalé.

Počet servisních akcí za rok 2016 činil v celé ČR 2470 (v roce 2015 celkem 2509), což znamená, že na 1 obsluženou knihovnu připadla v průměru 1 servisní akce, přesněji 1,3.

¹² Informace na <http://visk.nkp.cz/visk-3-informacni-centra-verejnych-knihoven-ickekn>

Stav v jednotlivých krajích v roce 2016 zachycuje tabulka 42.

Kraj	Počet obsluž. knihoven	Počet akcí	Počet akcí /1 obsluž. knihovna
PHA	0	0	0
SČ	55	52	0,9
JČ	176	136	0,8
PL	18	8	0,4
KV	83	53	0,6
ÚL	119	197	1,7
LB	68	136	2,0
HK	133	112	0,8
PA	138	116	0,8
VYS	381	398	1,0
JM	203	122	0,6
OL	170	146	0,9
ZL	193	259	1,3
MS	172	735	4,3
Ø ČR	136	176	1,3

Grafické vyjádření, které zachycuje porovnání let 2009, 201 a 2016 je v Příloze č. 3.

Vývoj v počtech knihoven, které využívaly tuto službu v rámci RF v letech 2002, 2005, 2009, 2015 a 2016 v jednotlivých krajích, tabulka 43.

Kraj	2002	2005	2009	2015	2016
PHA	2	8	6	0	0
SČ	4	30	28	48	55
JČ	11	35	90	101	176
PL	46	18	28	16	18
KV	6	48	73	83	83
ÚL	33	49	29	110	119
LB	0	0	1	58	68
HK	29	60	79	141	133
PA	12	9	15	125	138
VYS	7	16	9	380	381
JM	0	73	108	279	203
OL	37	82	81	154	170
ZL	131	68	77	171	193
MS	79	90	144	174	172
Ø ČR	28	42	55	131	136

Vypovídající je i srovnání počtu procent knihoven, které využívají službu servis AKS (ze všech obsluhovaných) po krajích za léta 2002, 2005, 2009, 2015 a 2016, tabulka 44.

Kraj	2002	2005	2009	2015	2016
PHA	5%	22%	15%	0%	0%
SČ	0%	2%	3%	6%	7%
JČ	2%	5%	15%	17%	29%
PL	11%	14%	6%	3%	4%
KV	5%	0%	60%	69%	69%
ÚL	10%	27%	10%	37%	40%
LB	0%	0%	1%	26%	31%
HK	6%	11%	20%	33%	33%
PA	4%	2%	4%	30%	33%
VYS	1%	4%	2%	66%	66%
JM	0%	6%	15%	40%	29%
OL	11%	18%	17%	32%	35%
ZL	32%	15%	19%	43%	49%
MS	21%	20%	35%	45%	44%
Ø ČR	7%	9%	13%	31%	32%

Jihočeský kraj

Počet servisních akcí v knihovnách souvisí s problémy knihoven, ve kterých je počítač, přístup k internetu či AKS Clavius REKS. Ve většině případů počítače spravuje správce sítě zřizovatele a servis AKS zajišťuje firma, která tento systém provozuje. V některých případech tuto službu na vyžádání poskytne pracovník knihovny poskytující regionální funkce.

Vysočina

V Kraji Vysočina je celkem 368 knihoven, které využívají AKS Clavius REKS (KpWin), z toho 180 má i výpůjční protokol. Další 50 knihoven má k dispozici plnohodnotný Clavius. Pro tyto knihovny byly zajištěny servisní služby, roční údržba, upgrade. Bylo dbáno i na správné vložení údajů (opravy).

Liberecký

Počet knihoven, kterým je služba poskytována, se v roce 2016 zvýšil z 58 na 68. 13 knihoven je zapojeno do systému Clavius REKS na Českolipsku, 55 na Liberecku. KVK v Liberci dokončila v roce 2016 s využitím finanční podpory z programu VISK 3 připojení všech neprofesionálních knihoven, kromě nich jsou do systému zapojeny 2 obecní profesionální knihovny. V průběhu roku 2017 budou některé knihovny ještě dokončovat retrokonverzi KF. V dalších dvou oblastech LK se činnost v tomto směru omezovala na metodickou pomoc knihovnám samostatně zavádějícím do knihoven automatizované systémy. Pověřené knihovny napomáhaly obcím při získávání prostředků z programu VISK 3 a do automatizovaných knihoven dodávaly data k nakoupeným knihám a výměnným fondům.

Servisní služby byly poskytovány jak knihovnám v malých obcích, tak i malým knihovnám s profesionálním pracovníkem. Služby byly poskytnuty v souvislosti se zaváděním ICT, při přechodu knihoven na vyšší verze užívaného AKS, rozšiřováním o další moduly, nebo v rámci údržby, se zaváděním regionálních AKS apod. Význam této služby stále roste. Některé kraje řeší servis i dodavatelskou cestou a financují ji z prostředků RF. Obce často nechtějí nebo nemohou financovat či realizovat nezbytnou údržbu a aktualizace, to pak negativně ovlivňuje nebo zcela znemožňuje technologie v knihovnách využívat. Některé méně náročné práce provádějí sami metodici přímo na místě.

h) Doprava v rámci výkonu RF

Regionální funkce jsou činností náročnou na dopravu, některé služby vyžadují přítomnost metodiků přímo v knihovnách, uskutečňuje se pravidelný rozvoz souborů z výměnných fondů atd. Proto jsou mimo standard sledovány a průběžně vyhodnocovány základní údaje tak, aby výsledky mohly být v případě zájmu KK a PK použity při kalkulacích finančních nákladů adekvátně plánovaným úkolům v rámci výkonu RF, a to i s přihlédnutím ke konkrétním podmínkám v regionech (vzdálenosti, dopravní obslužnost apod.). Dopravou je zde míněno užití služebního automobilu při výkonu RF. Doprava je často řešena operativně, mnohé PK nemají k dispozici auto, nutno zmínit i vstřícnost některých provozovatelů obsluhovaných knihoven.

Počet obslužených knihoven, do kterých se musel pracovník KK nebo PK dopravit služebním autem (rozvoz knihovních fondů a materiálu, metodické návštěvy i ve večerních hodinách, doprava knihovníků na vzdělávací akce v místech bez dopravního spojení hromadnou dopravou), činil **v roce 2016 5 297 knihoven**, to je o 86 knihoven více než v roce 2015. **Ujeto bylo 309 831 km, tj. o 23 355 km více než v roce 2015.** Využívání služebních aut souvisí i s počtem metodických návštěv, které jsou stále častěji spojovány s rozvozem cirkulačních souborů VF apod. Bez dostatečné frekvence metodických návštěv nelze očekávat větší rozvoj VKIS u obsluhovaných knihoven.

Doprava v rámci výkonu regionálních funkcí, tabulka 45.

Rok	Počet obslužených knihoven	Počet ujetých km
2002	4 099	271 628
2005	5 214	363 753
2006	5 253	340 408
2007	5 275	358 275
2008	5 168	368 257
2009	5 336	355 372
2010	5 298	328 382
2011	5 151	308 015
2012	5 235	306 414
2013	5 166	341 456
2014	5 124	300 741
2015	5 193	286 475
2016	5 279	309 831

PŘÍLOHY

Financování RF v roce 2016

Finance od kraje	Celkem
Spotřeba materiálu (číslo účtu 501)	32 192 277
z toho : nákup knihovního fondu	30 773 080
Spotřeba energie (číslo účtu 502)	1 417 595
Opravy a udržování (číslo účtu 511)	238 452
Cestovné (číslo účtu 512)	633 093
Ostatní služby (číslo účtu 518)	7 353 225
z toho : doprava	692 340
z toho : servis AKS	977 936
z toho : nákup licence na el. zdroje	171 286
z toho : nákup knihovnických služeb	3 377 529
Mzdové náklady (číslo účtu 521)	52 818 50
z toho : platy zaměstnanců	51 563 852
z toho : ostatní osobní náklady	1 239 455
Zákonné sociální pojištění (číslo účtu 524)	17 300 072
Sociální náklady (zákonné a jiné s.n.) (číslo účtu 527 a 528)	1 458 874
Jiné ostatní náklady (číslo účtu 549)	90 818
Ostatní provozní náklady (neuvedeny v ř. 53, 55 - 58, 63, 66 - 68)	907 973
Provozní náklady celkem (součet ř. 53, 55 - 58, 63, 66 - 69)	111 258 987
Investiční náklady	-
Náklady celkem (z krajské dotace) (součet ř. 70 a 71)	114 410 884
Přídělená dotace (krajská)	114 424 957
Vráceno	29 788
Prostředky knihovny, obce, další zdroje, sponzorské dar)	
Spotřeba materiálu (číslo účtu 501)	2 210 515
z toho: na nákup knihovního fondu	2 047 149
Mzdové náklady (číslo účtu 521)	4 131 764
z toho : platy zaměstnanců	3 964 092
z toho: ostatní osobní náklady	153 618
Zákonné sociální a zdravotní pojištění (číslo účtu 524)	1 332 005
Ostatní provozní náklady (neuvedené v ř. 82, 84, 87)	1 463 879
Provozní náklady celkem (součet ř. 82, 84,87,88)	9 123 762
Investiční náklady	0
Náklady celkem (součet ř. 32 + 33)	9 138 161
Finanční prostředky obcí na fond knihoven a jeho zpracování*	15 664 112
Na nákup (stálého) knihovního fondu pro knihovny (z prostř.obcí)	14 491 696
Na zpracování (stálého) knihovního fondu pro knihovny (z prostř.obcí)	1 742 330
Další finanční podpora knihoven z krajského rozpočtu	
Z krajských grantových programů určených nejen knihovnám	280 600
Z krajských grantových programů určených výhradně knihovnám	280 600
Podíl obcí na nákupu výměnného fondu ***	
Počet obcí přispívajících na nákup výměnného fondu	974
Částka poskytnutá na výměnný fond (za přispívající obce celkem)	4 556 798

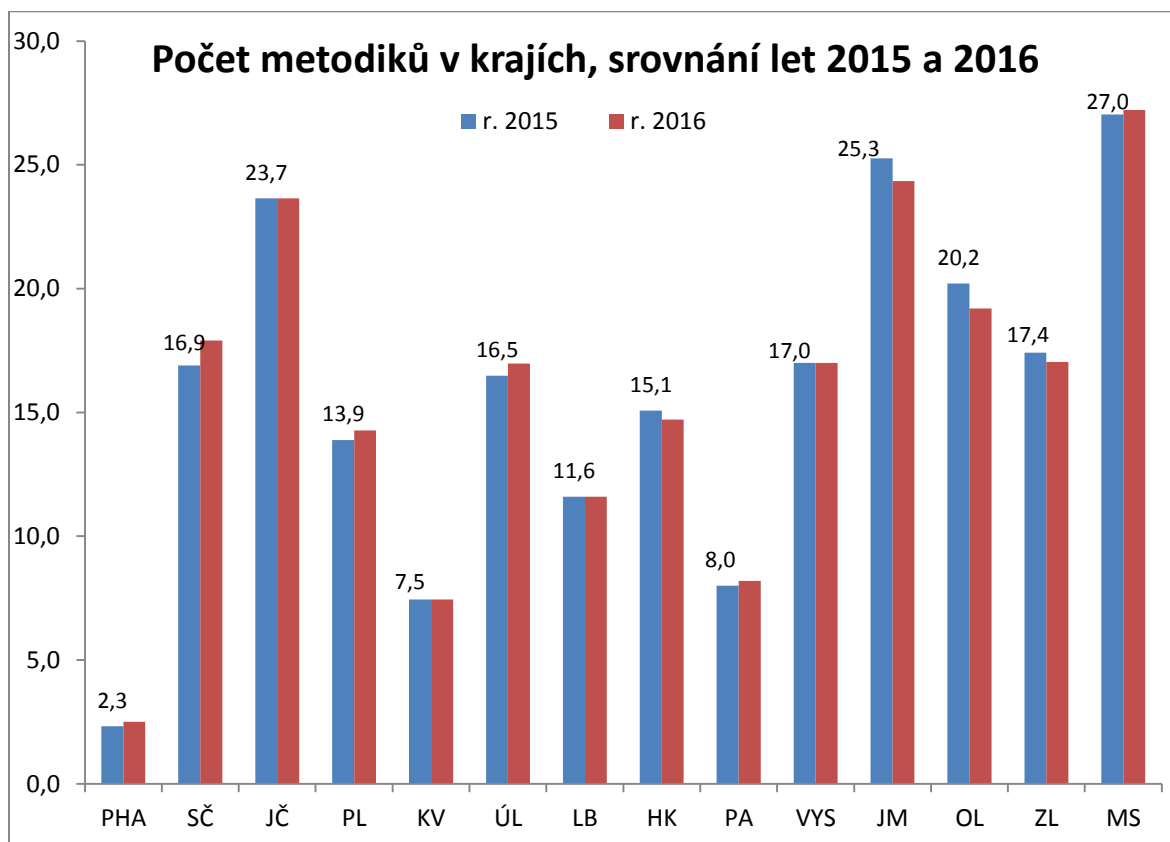
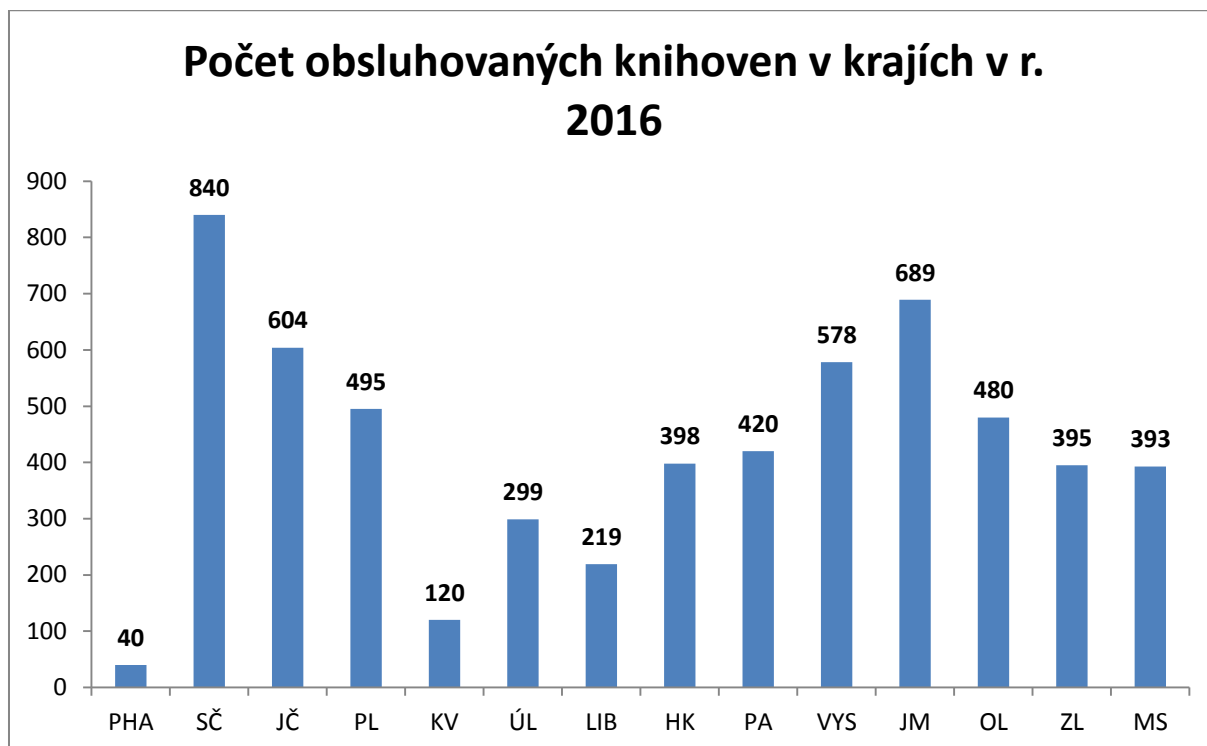
Výkony v rámci RF v roce 2016

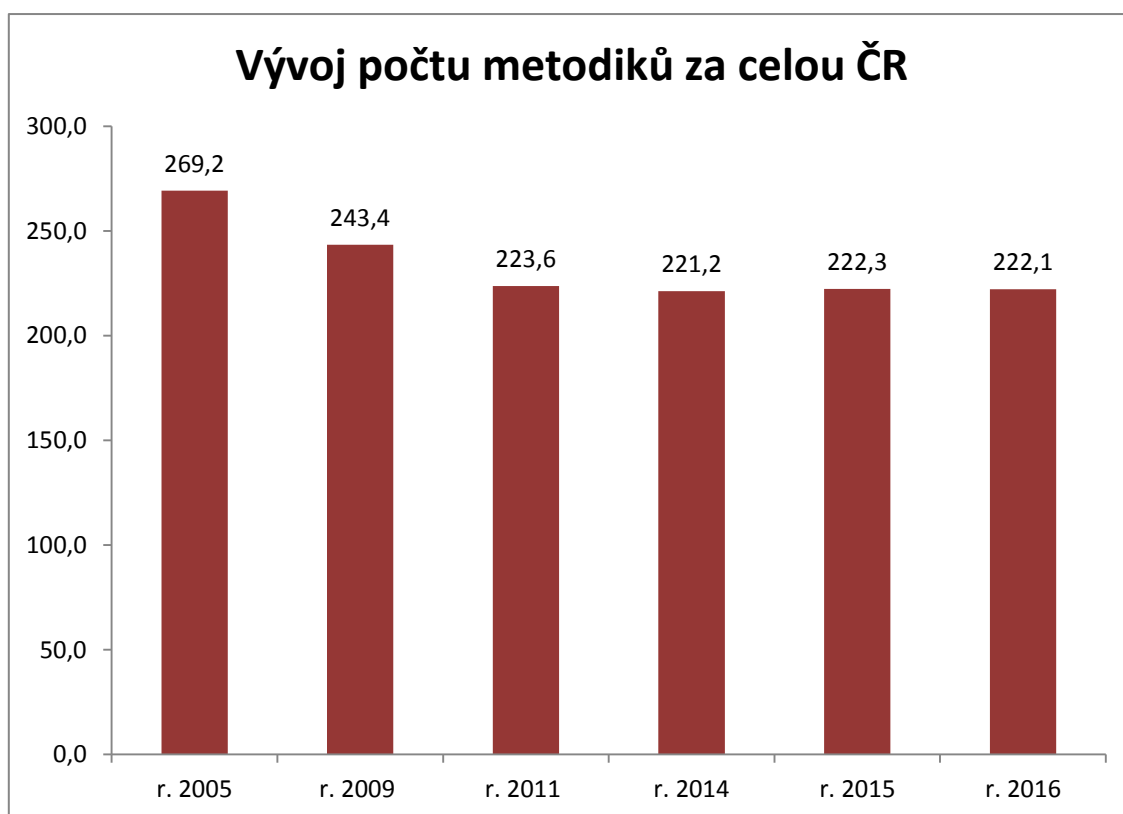
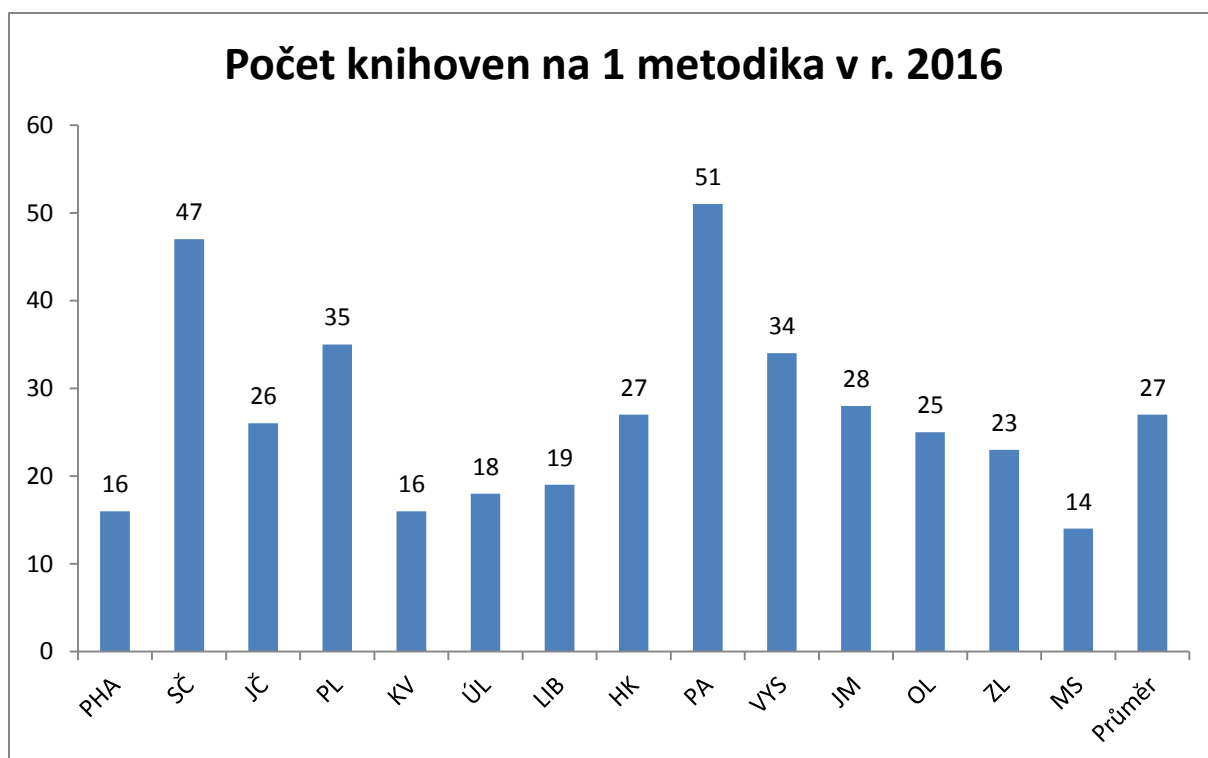
Příloha č. 2

Počet PK	87
Počet pracovníků zajišťujících regionální funkce	222,1
Počet obsluhovaných knihoven	5 970
Poradenská a konzultační činnost	
počet obslužených knihoven	5 881
počet poskytnutých konzultací	20 424
počet metodických návštěv	10 336
Statistika knihovnických činností Kult (MK) 12 - 01	
počet obslužených knihoven	5 854
počet zpracovaných statistických výkazů	5 871
Vzdělávání knihovníků, semináře	
počet obslužených knihoven	3 469
počet všech vzdělávacích akcí	1 509
z toho (z ř. 14): počet akcí v rámci RF	657
počet všech účastníků	18 913
z toho (z ř. 16): počet účastníků akcí v rámci RF	9 928
počet všech vyučovacích hodin	8 175
z toho (z ř. 18): počet vyučovacích hodin v rámci RF	3 224
Porady	-
počet obslužených knihoven	2 426
počet akcí	359
počet účastníků	4 587
Pomoc při revizi a aktualizaci KF	
počet obslužených knihoven	1 112
počet revidovaných knihovnických jednotek	2 221 304
počet revidovaných knihoven	634
Nákup KF z prostředků provozovatelů (obcí) do vlastních KF	
počet obslužených knihoven	1 024
počet nakoupených knihovnických jednotek	85 789
Zpracování KF z prostředků provozovatelů (obcí) vlastních KF	
počet obslužených knihoven	1 524
počet zpracovaných knihovnických jednotek	151 578
Výměnný fond (v knihovnických jednotkách)	
stav výměnného fondu k 31.12. 2014	3 539 152
roční přírůstek VF	190 331
roční úbytek výměnného fondu	87 945
z ř. 36 zakoupeno z finančních prostředků kraje na regionální funkce	159 485
z ř. 36 zakoupeno z finančních prostředků obce	25 829
z ř. 36 z zakoupeno z finančních prostředků dalších zdrojů	5 089
Cirkulace VF	
počet obslužených knihoven	5 229
počet expedovaných souborů	21 756
počet svazků v souborech	1 305 491

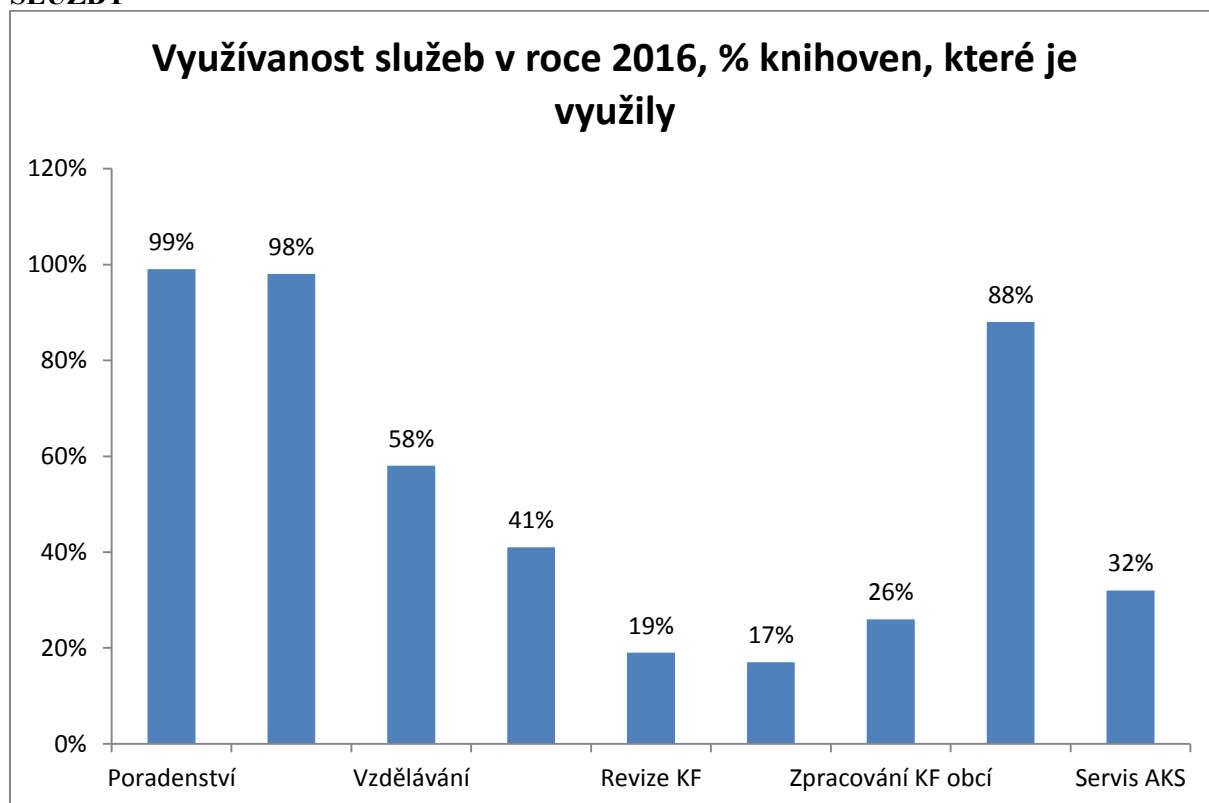
Servis automatizovaného knihovního systému	
počet knihoven, pro které pověřená knihovna zajišťuje podporu automatizovaného systému	1 909
počet akcí, zásahů	2 470
Doprava v rámci výkonu RF	
počet obslužených knihoven	5 279
počet ujetých km	309 831

Regionální funkce v krajích ČR, grafické vyjádření

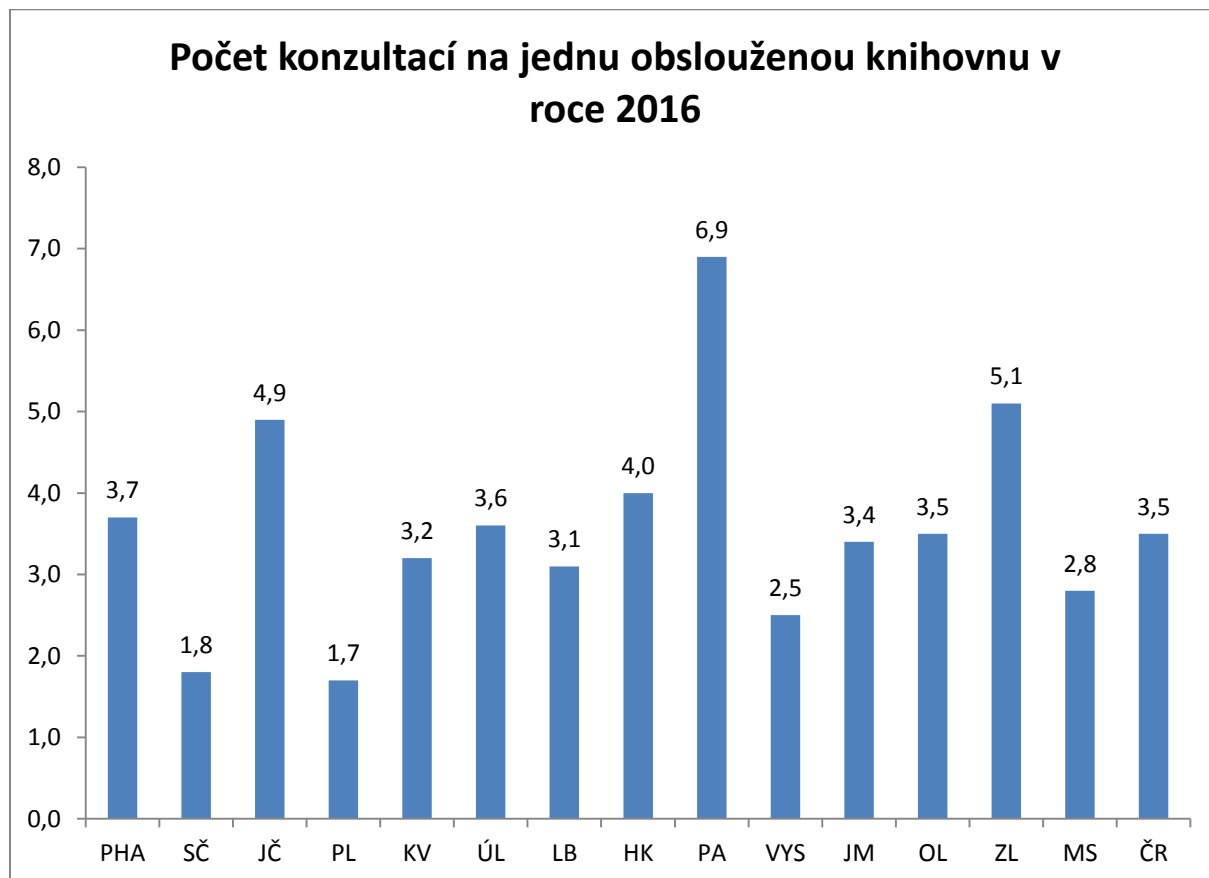


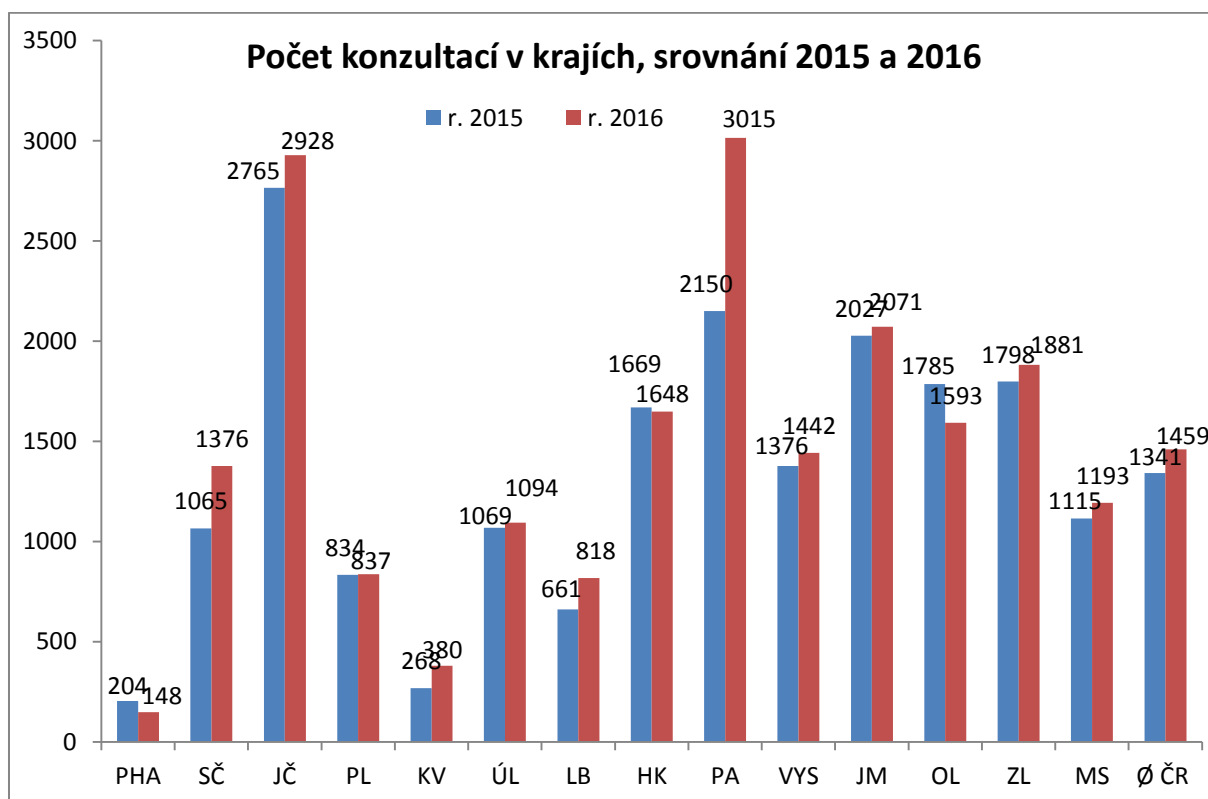
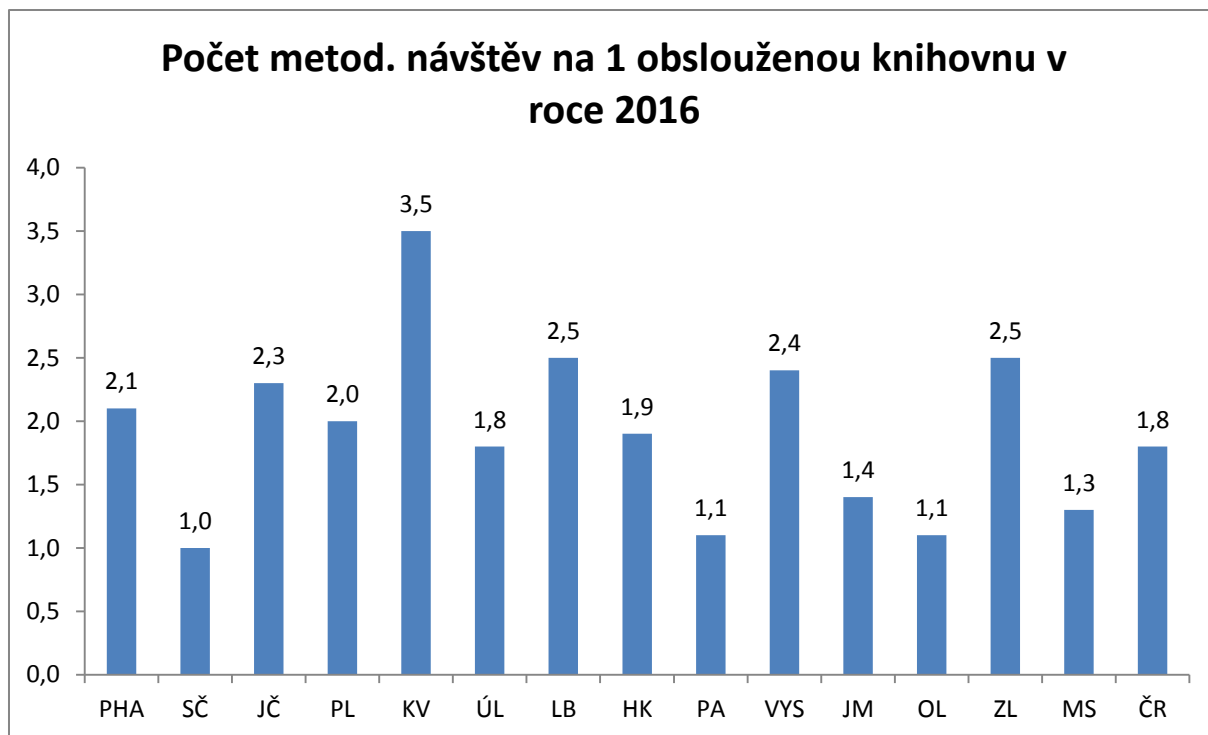


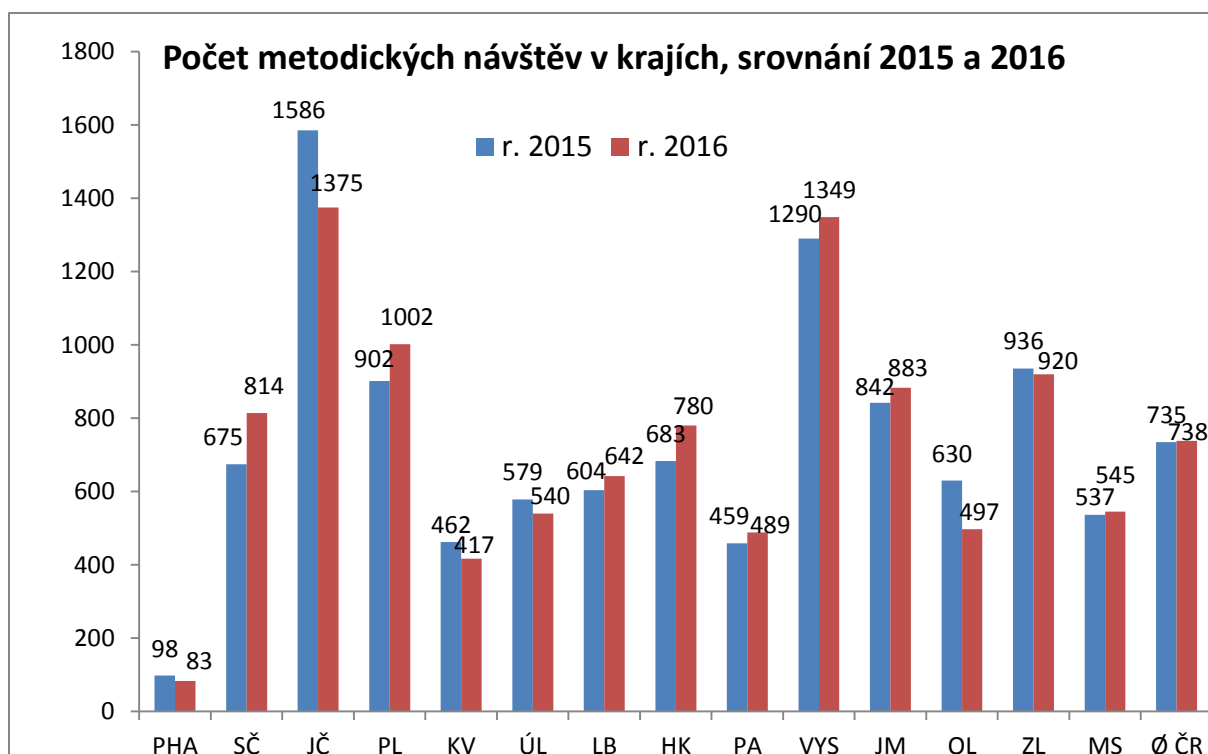
SLUŽBY



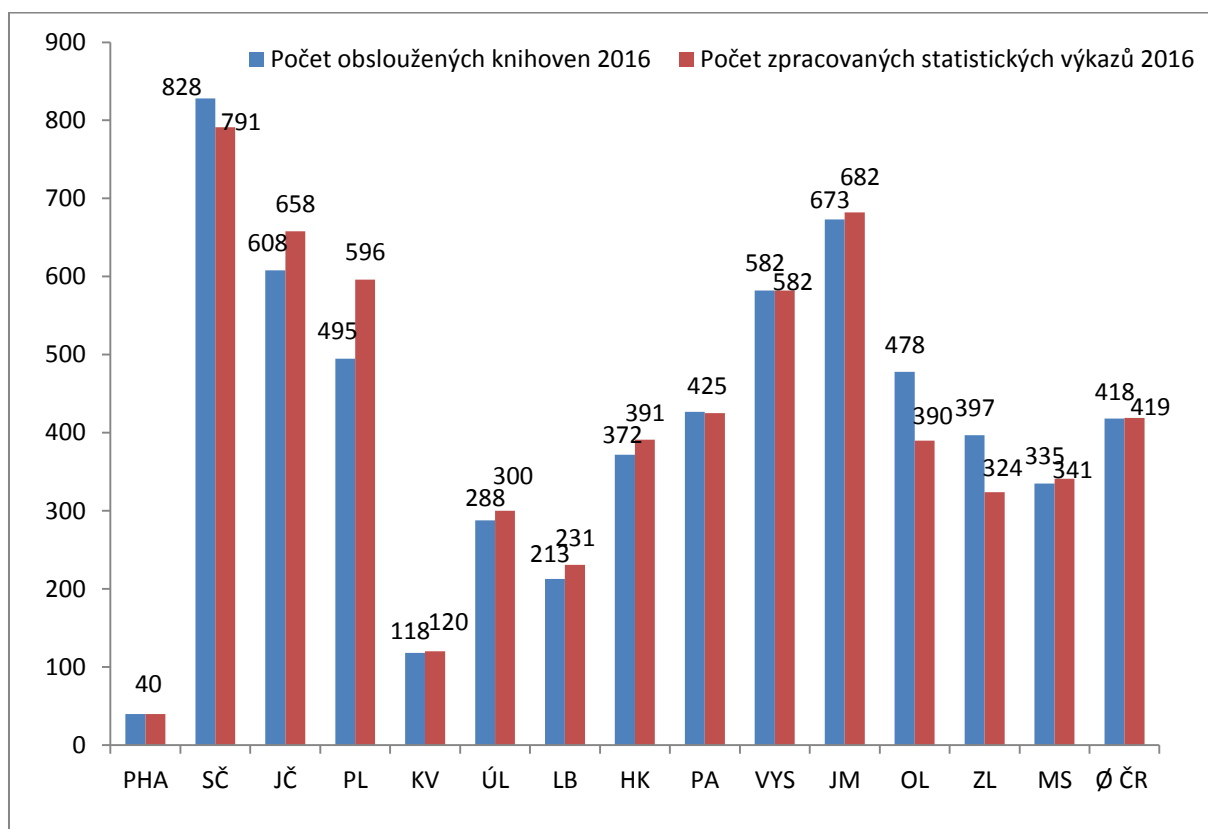
Poradenská a konzultační činnost



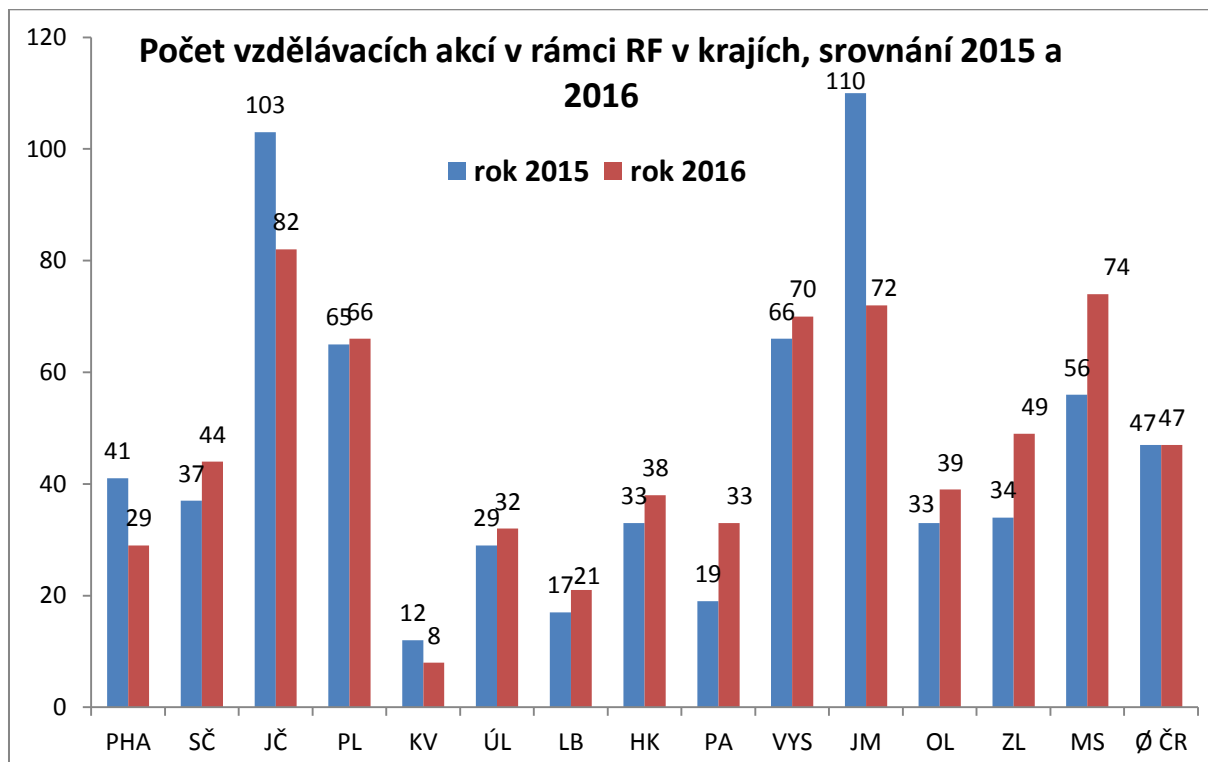
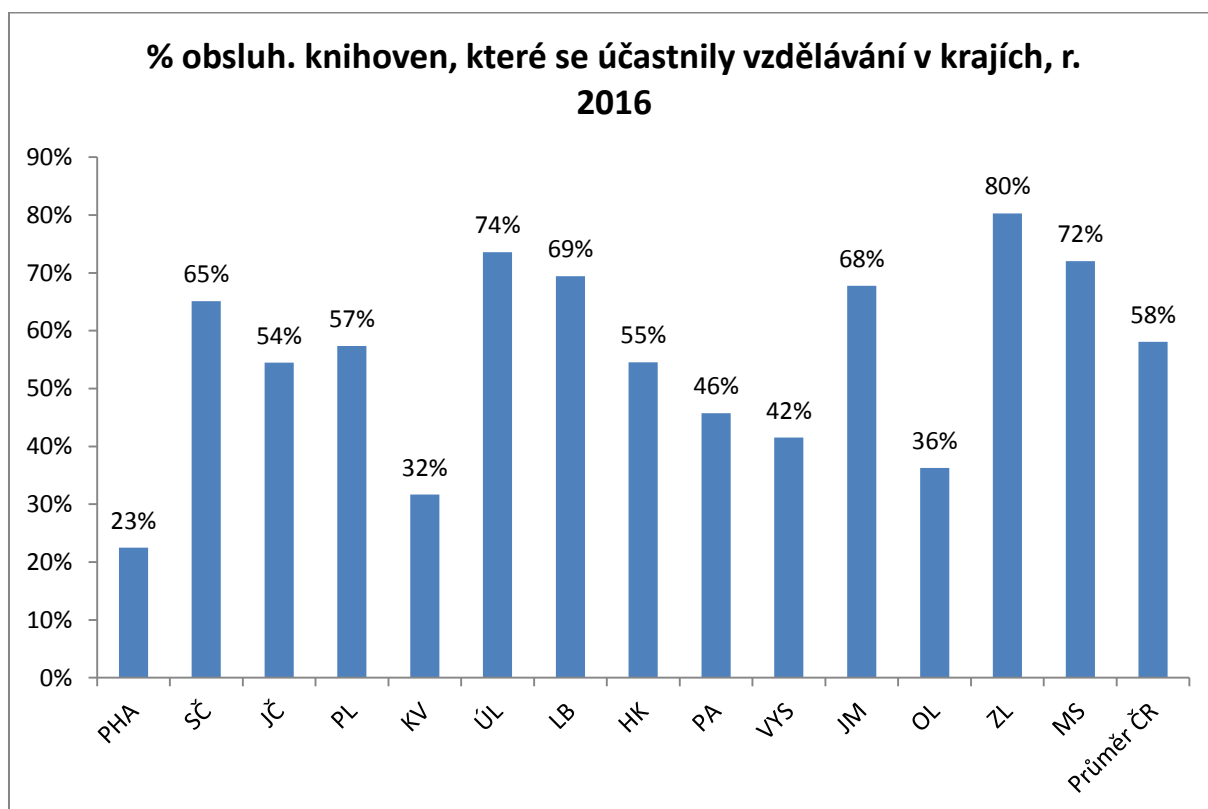


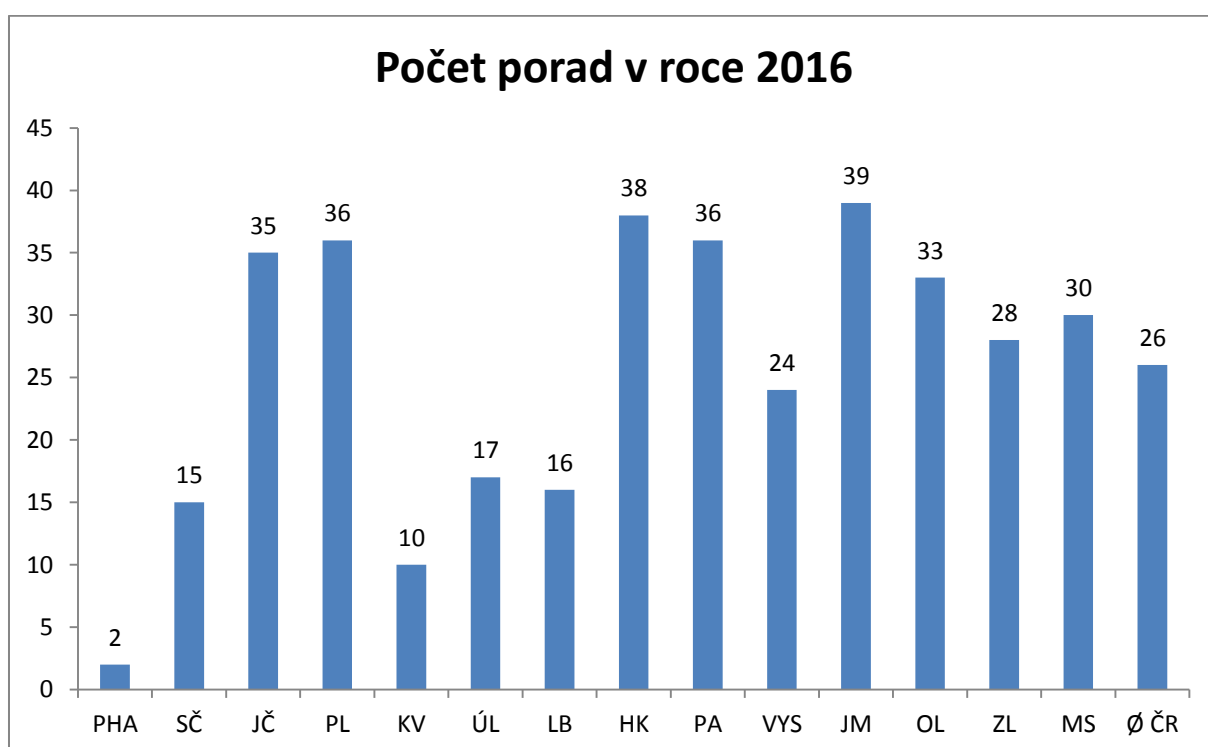
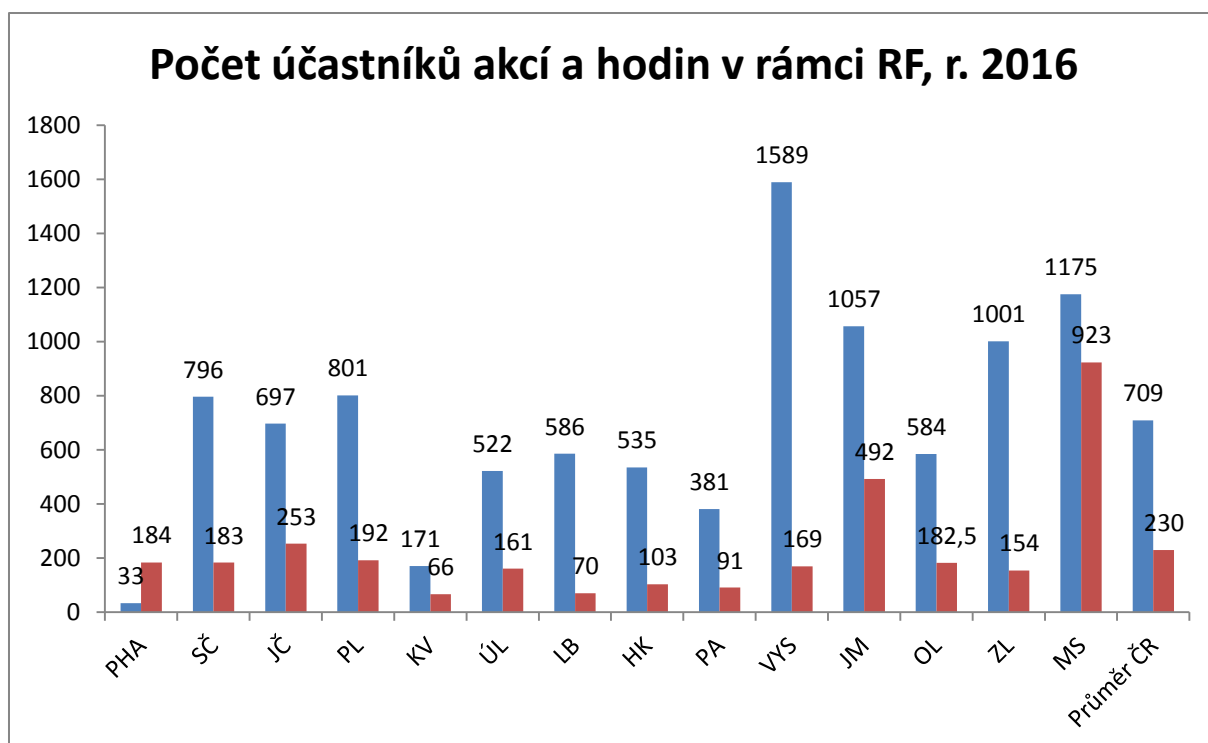


Statistika

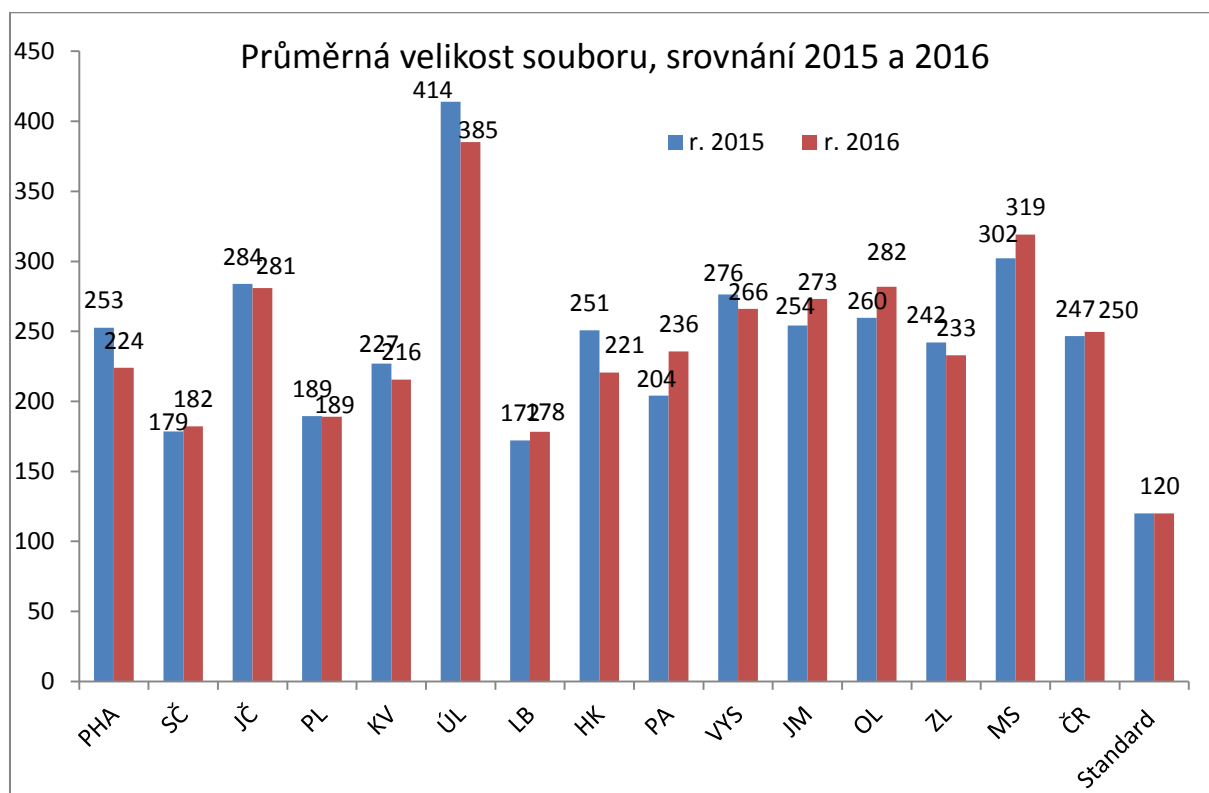
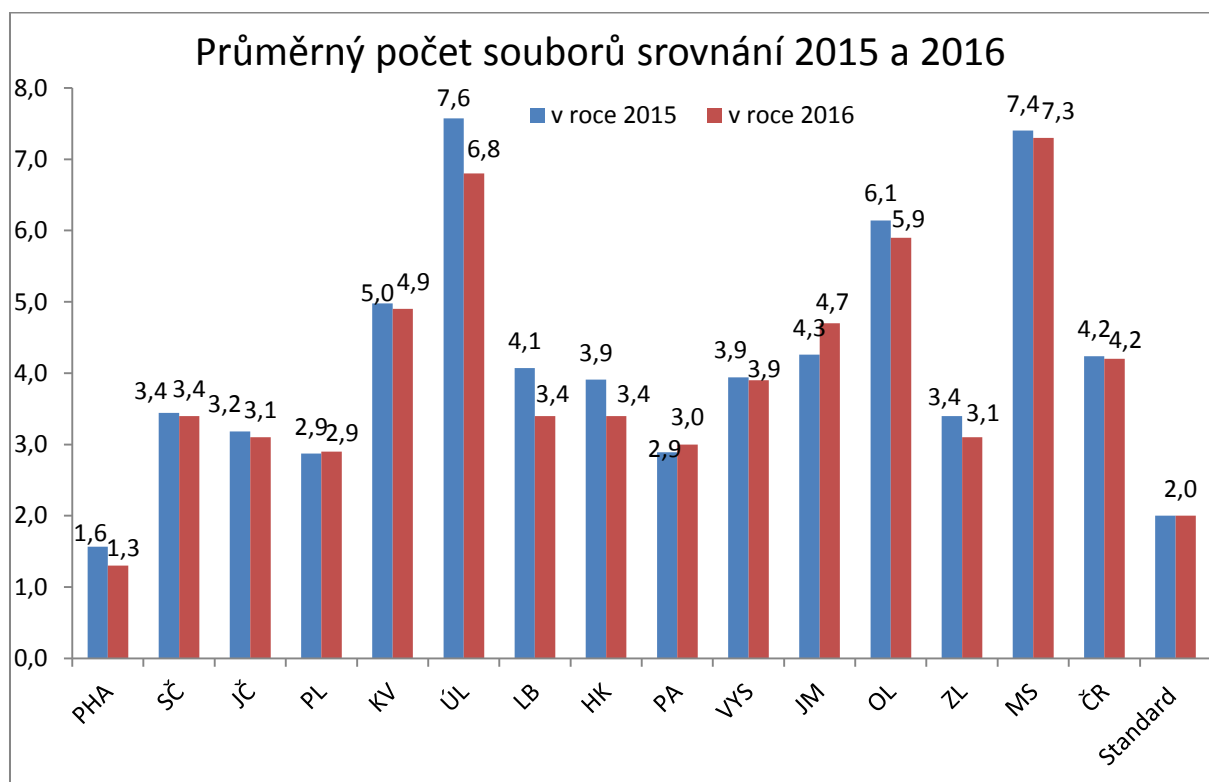


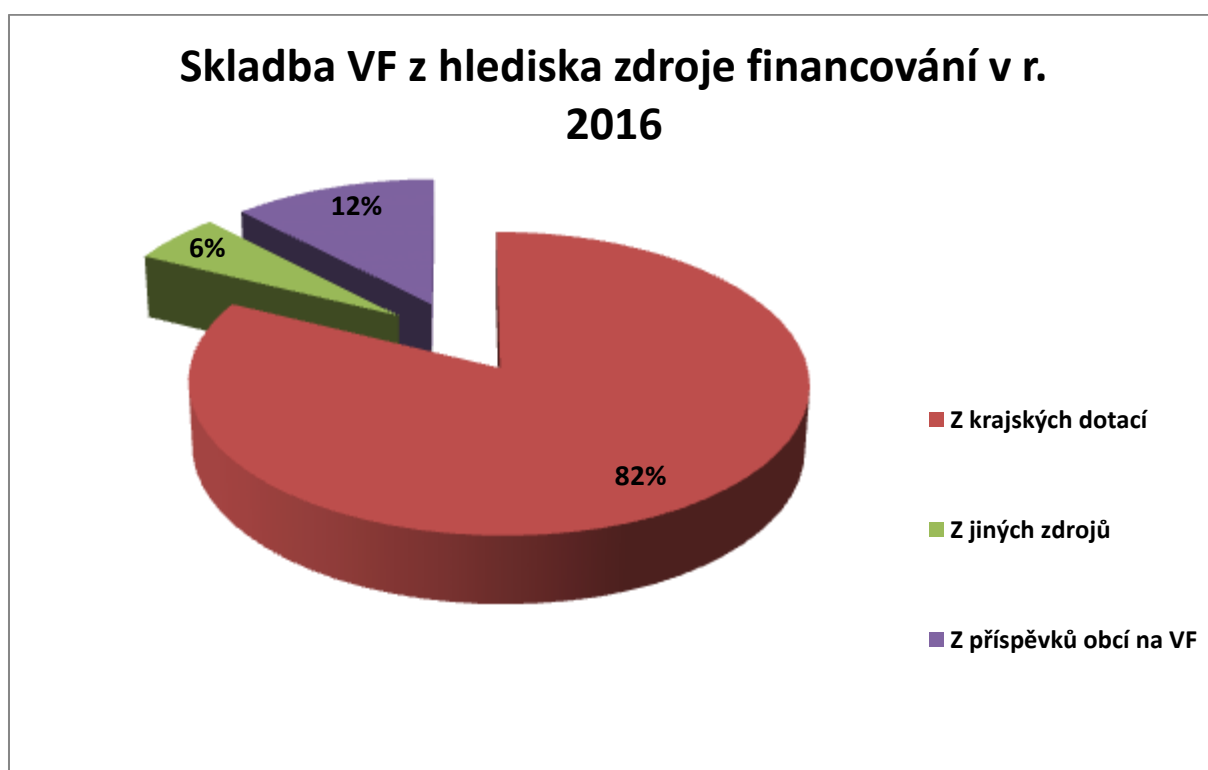
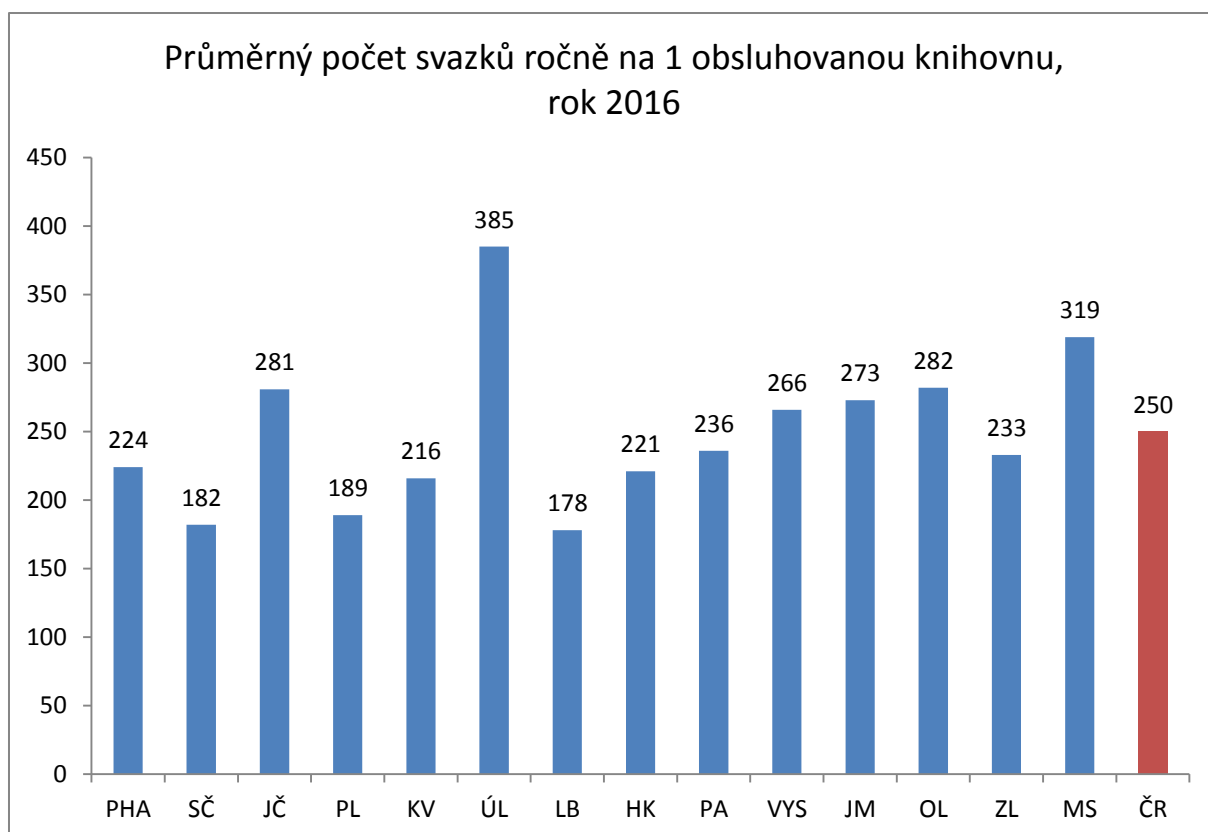
Vzdělávání

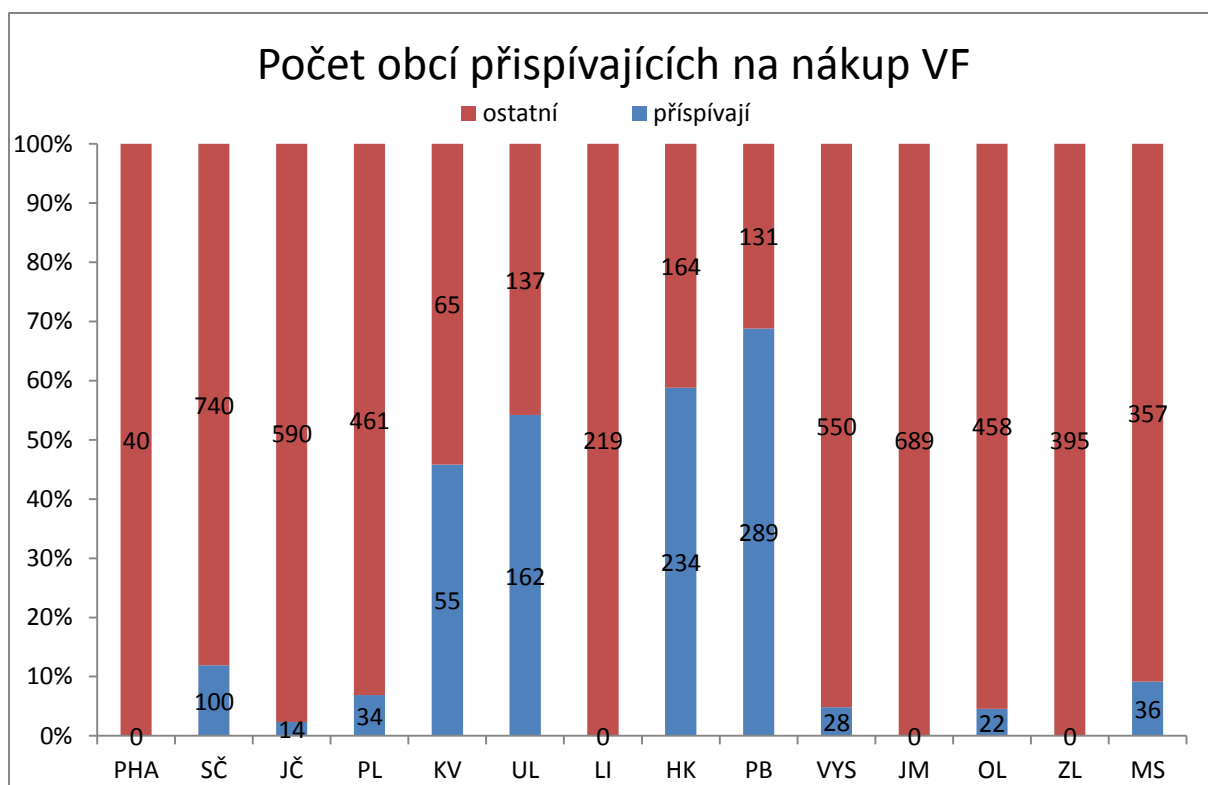




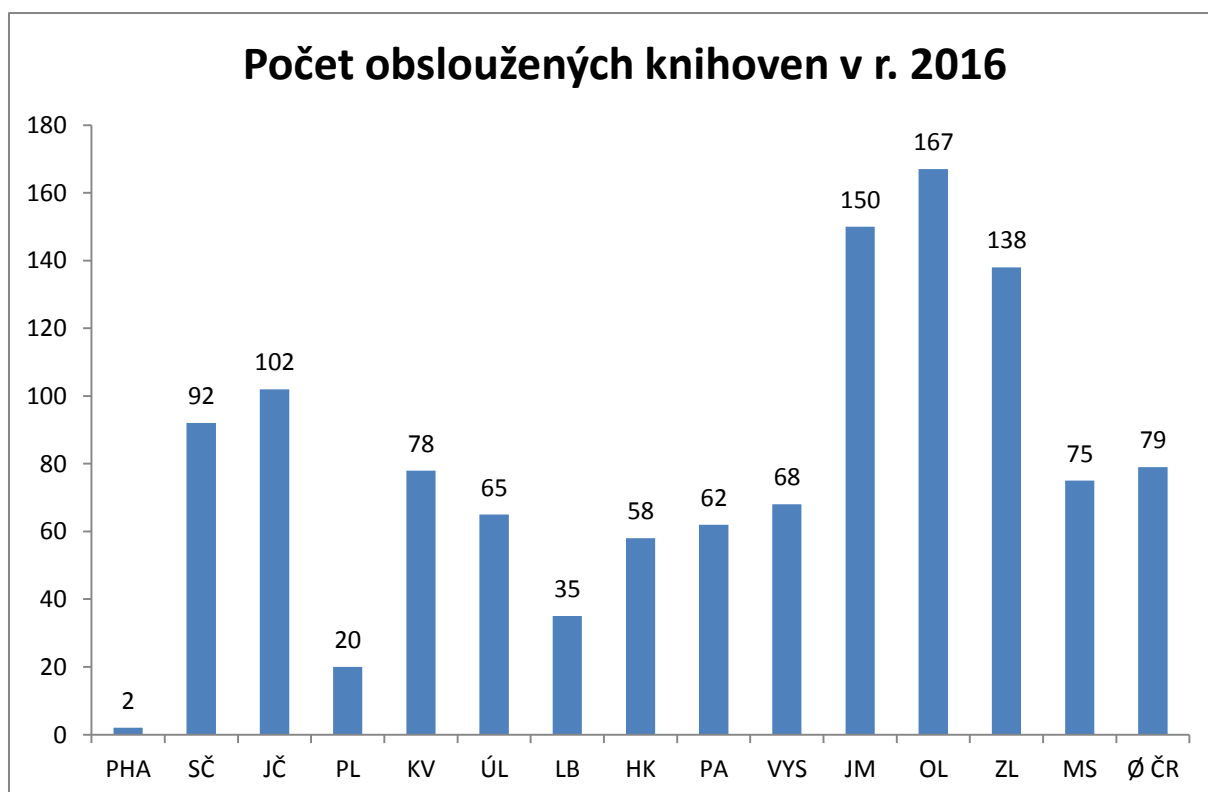
Výměnné soubory

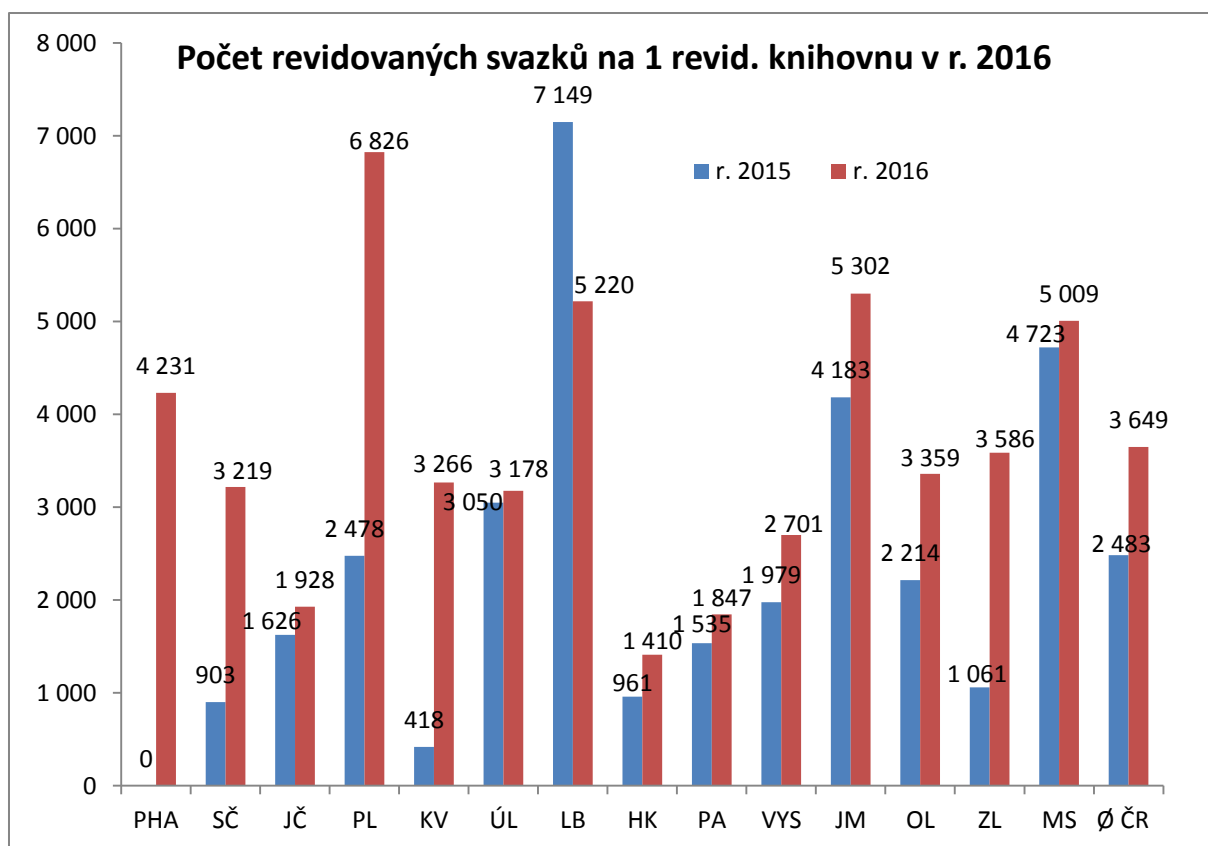




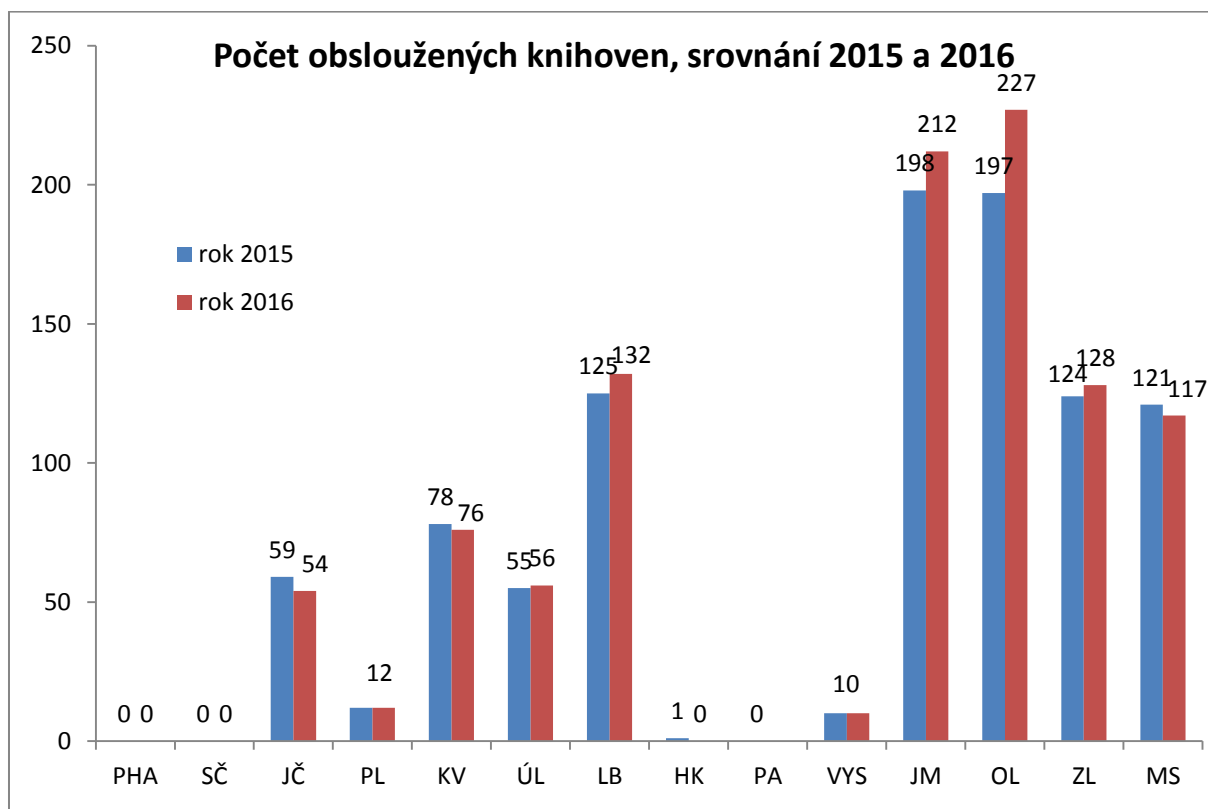


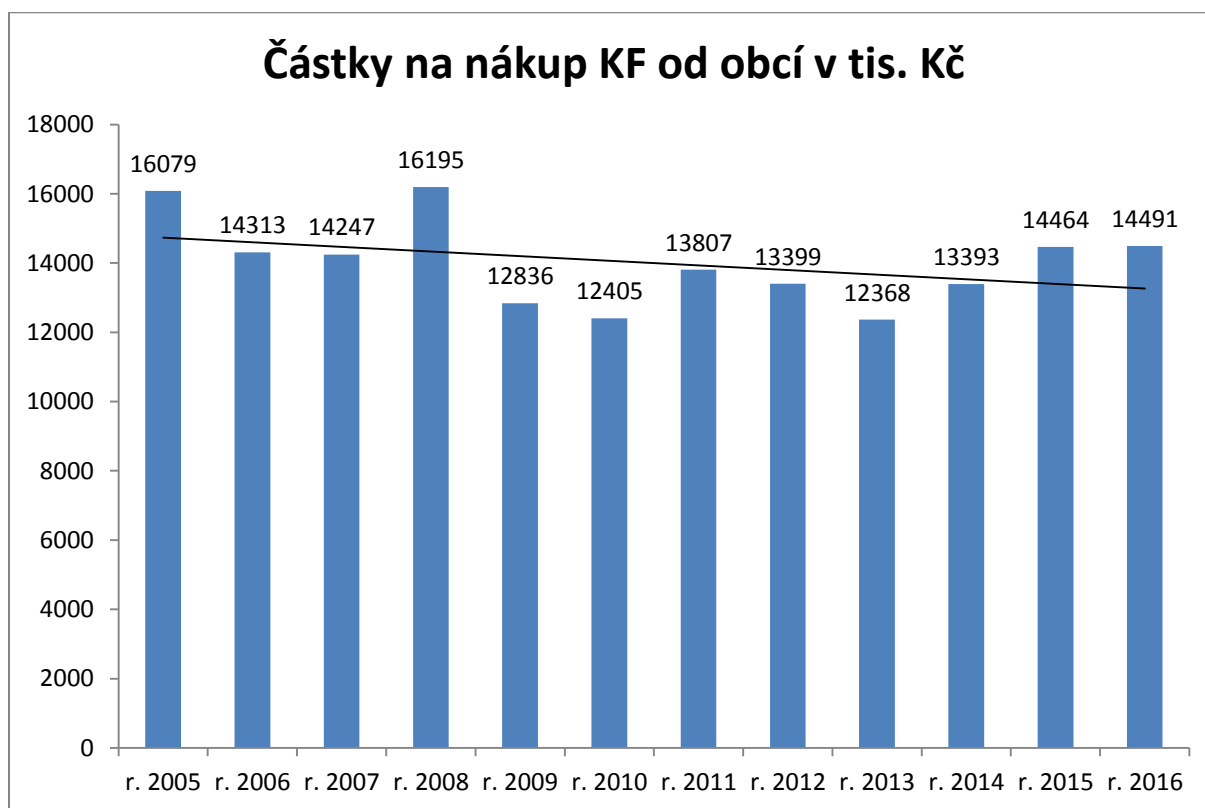
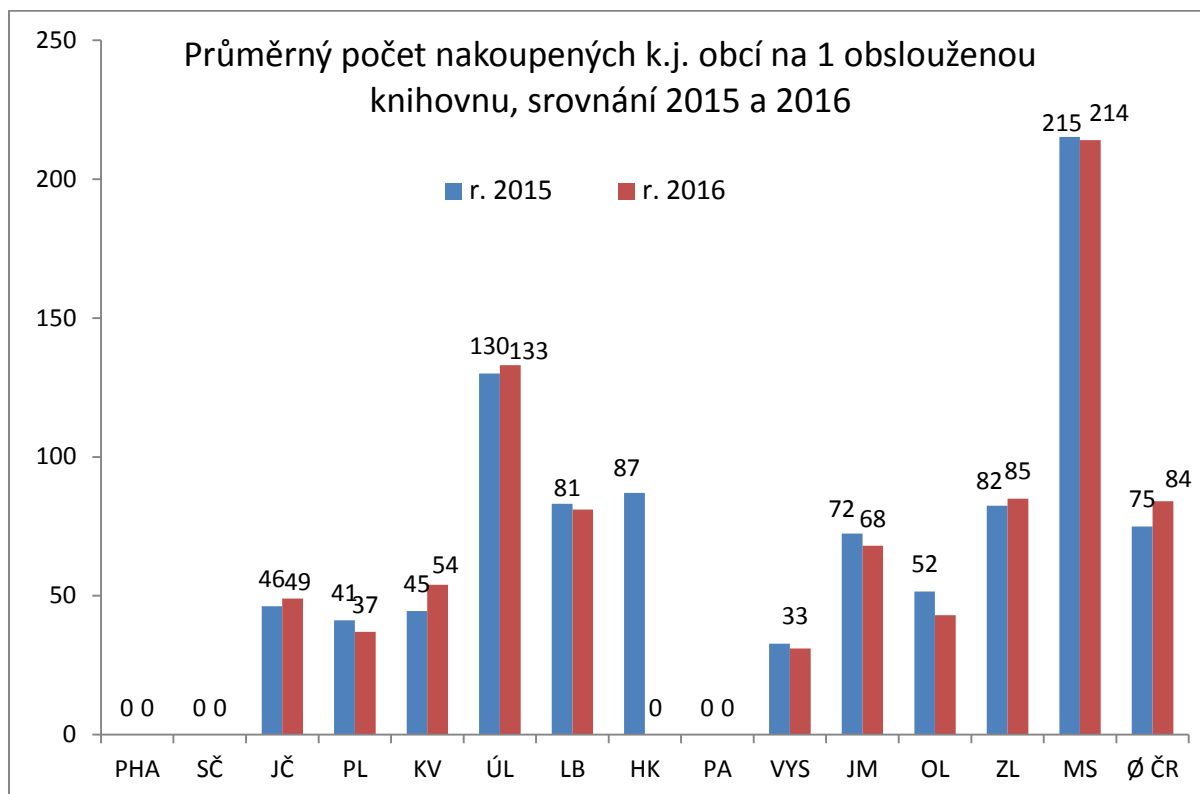
Revize, aktualizace fondu

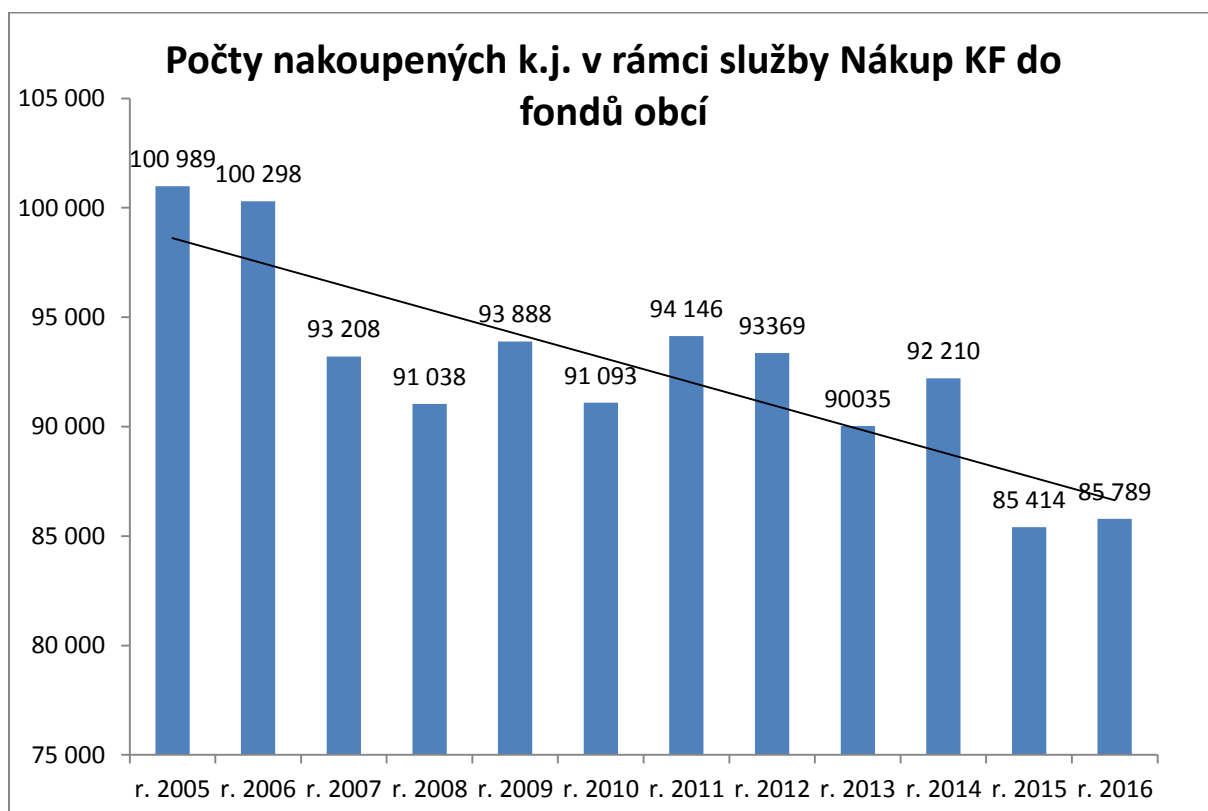




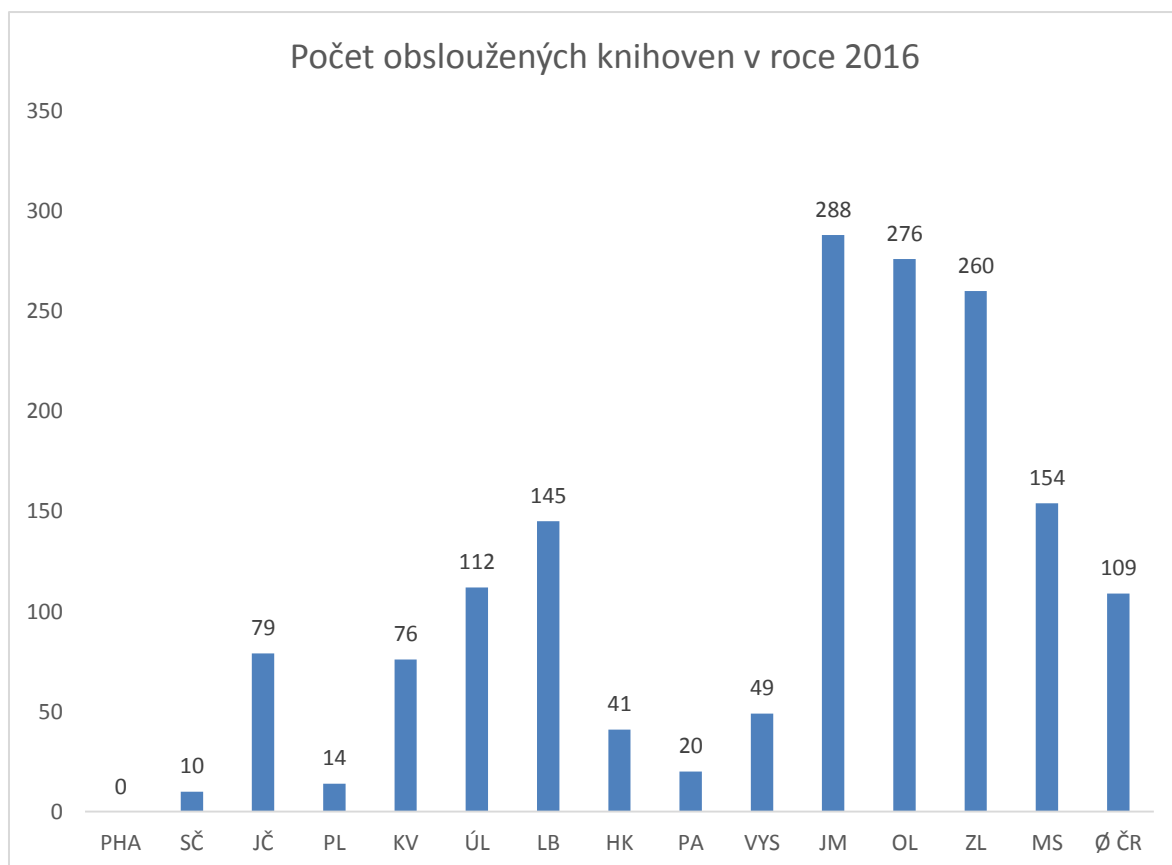
Nákup do fondů obcí

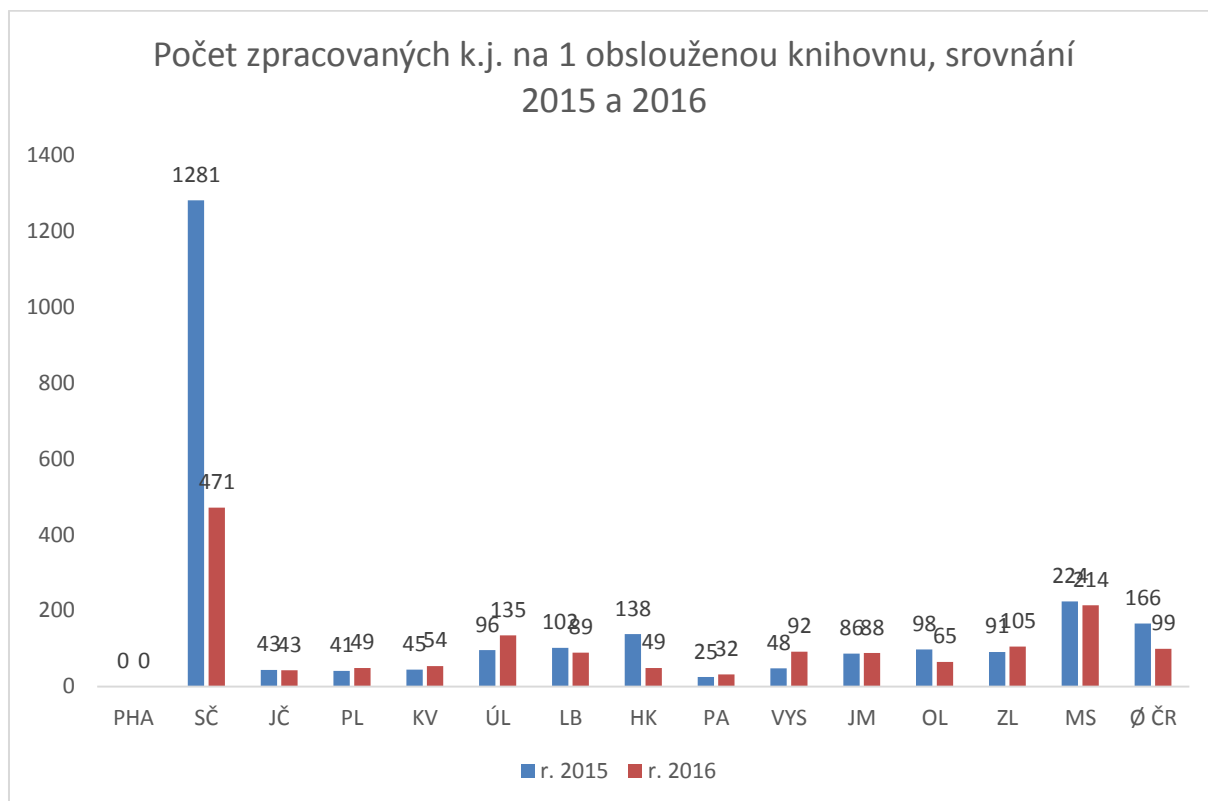




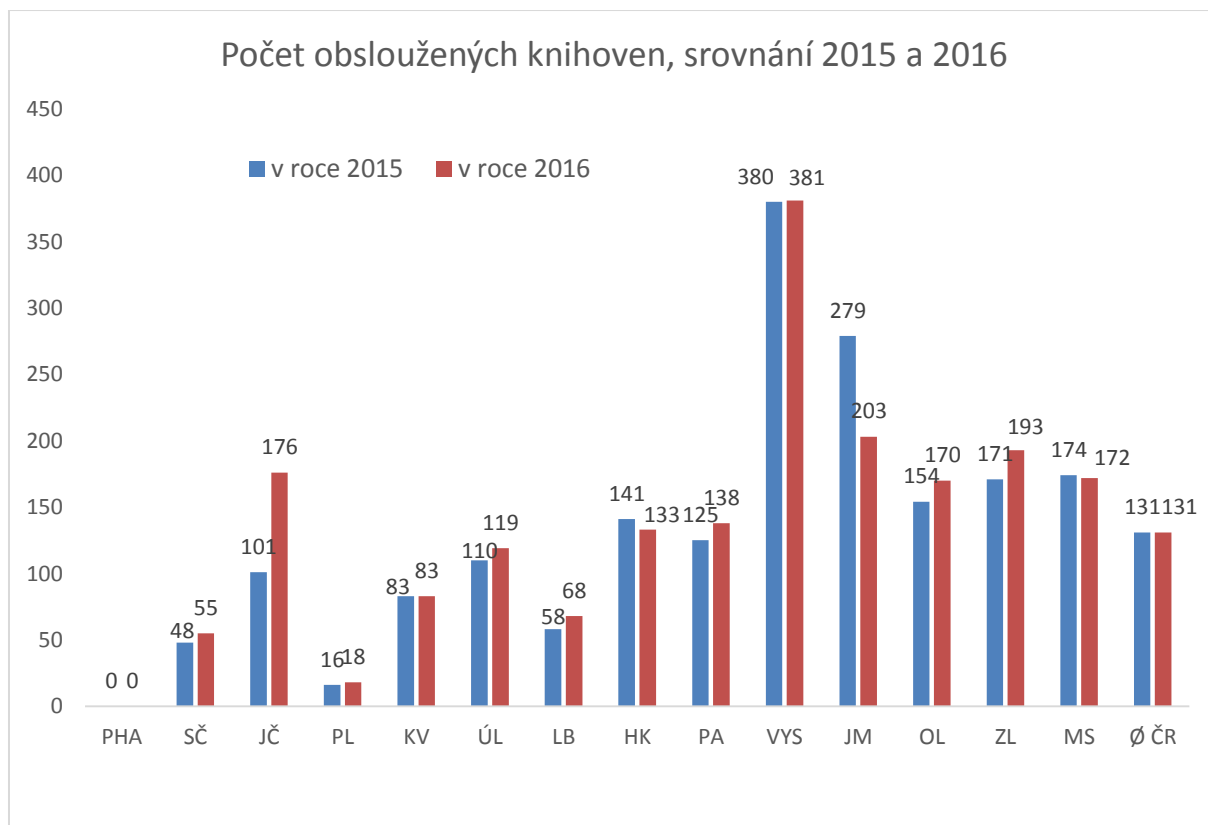


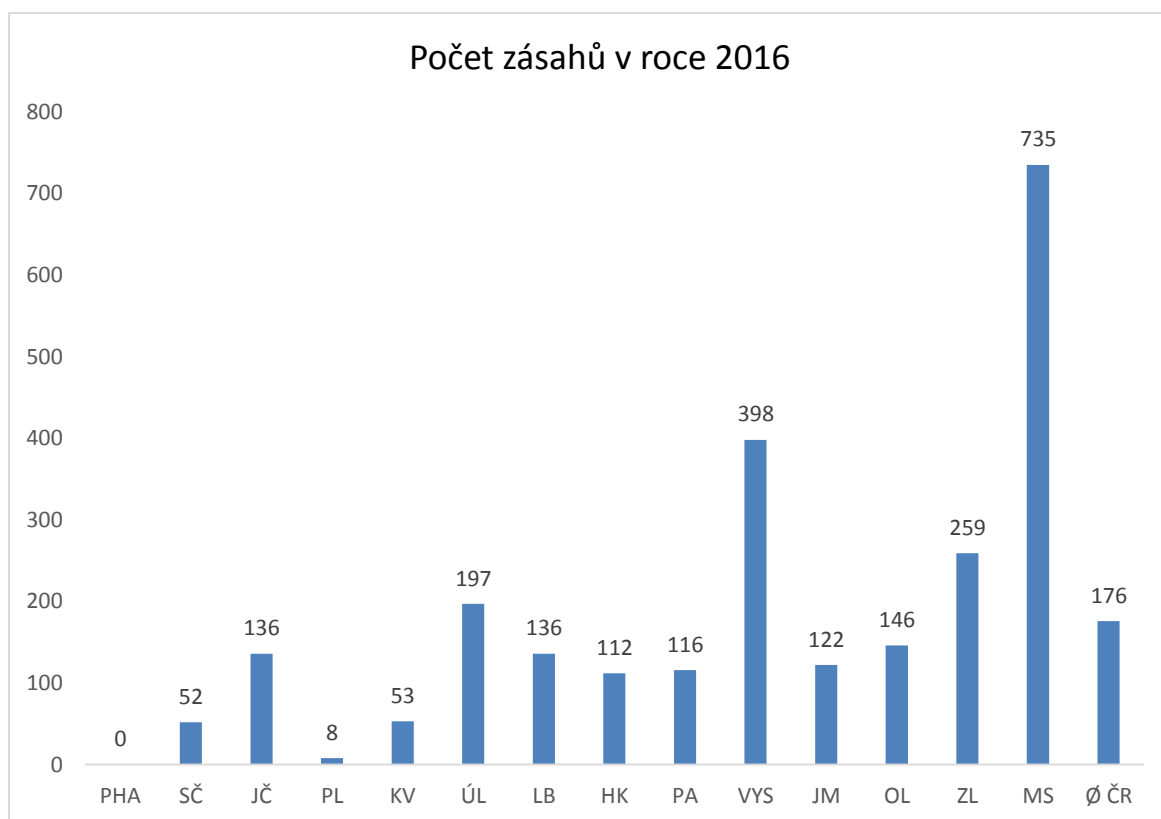
Zpracování do fondu obcí





Servis automatizovaných knihovních systémů





Financování RF a hospodaření

